

DUŠAN SEBERÍNI

REHABILITÁCIA SOBOTY

VO SVETLE BOŽIEHO SLOVA

DOBRÉ SLOVO
2000

*Ved' sme sa stali účastníkmi Krista,
pravda, ak istotu, ktorú sme mali na počiatku,
zachováme pevnú až do konca,
ako sa hovorí:*

***"Dnes, keď počujete jeho hlas,
nezatvrdzujte svoje srdcia
ako pri onej vzbure."***

(Hebr 3:14–15)

OBSAH

Kapitola I.	VYMEDZENIE POJMOV	6
	Členenie Biblie	6
	Význam kľúčových slov	7
	Chyby prevzaté zo Septuaginty	9
Kapitola II.	GENÉZA SOBOTY	12
	Proces oddeľovania	13
	Teória počiatku	13
	Stretnutie s Bohom	14
Kapitola III.	SOBOTA V SZ	16
	Výroky o sobote v SZ	16
	Posolstvo o sobote	17
	Sobota a Izrael	17
	Sobota a Desatoro	18
	Sobota a zákon	20
Kapitola IV.	SOBOTA V NZ	26
	Stretávanie a odpočívanie	26
	Výroky o sobote v NZ	28
	Výroky o nedeli v NZ	33
	Nariadenie apoštolského snemu	37
	Sobota a RKC	38
	Podobenstvo o prezidentovi	40
Kapitola V.	JE SIEDMY DEŇ SIEDMY?	41
	Zmeny času následkom potopy	41
	Korekcia času na púšti	42
	Stratený deň	43
	Novozákonné zápisy	44
	Kalendárne zmeny	44
Kapitola VI.	SOBOTA ČI NEDELA	46
Kapitola VII.	SOBOTENIE	49
	Sporne preložené verše	49
	Exegéza Ge 8:22	51
	Exegéza Hebr 4:9	53
Kapitola VIII.	DEJINY ČASU	64
	Merače času	64
	Kalendáre a letopočty	67
	Názvoslovie v kalendároch	77
	PRÍLOHY	84

PROLÓG

Moji milí,

keď som začal čítať Bibliu, divil som sa – práve tak ako vy – že som tam nenašiel nič o nedeli a naopak, že všade bolo písané len o sobote.

A keď som sa na to pýtal, všetci opýtaní ma akosi veľmi ochotne a rýchle učičkali – práve tak ako vás. Ale Boh vedel, že chcem poznať pravdu – preto ku mne Duch Svätý prehovoril. A Boh vie, že i vy chcete poznať pravdu – preto mi Duch Svätý diktoval. Aby ste sa mohli dozvedieť aj vy.

Dvadsaťpäť rokov som svätzil nedeľu, pretože som bol obeť falošného poznania. V súčasnosti – keď poznám pravdu – nedeľa sa stala pre mňa všedným dňom a svätý – oddelený – deň je sobota. Pritom zdôrazňujem, že nie som člen Cirkvi adventistov siedmeho dňa. To zdôrazňujem preto, lebo mnohí kresťania sa mylne domnievajú, že sobota je náhrada za nedeľu len pre adventistov. A rovnako mylný je názor, že svätiť sobotu znamená stať sa členom uvedenej cirkvi – adventistom. Ono to tak nie je. Sobota nie je náhrada za nedeľu a svätiť sobotu môžeš aj bez toho, že by si sa stal členom tejto cirkvi.

Ale sú len tri skupiny ľudí.

1. Tí, ktorí poznajú, že Boh odpočíva siedmy deň a v tento deň odpočívajú spolu s ním.
2. Tí ktorí nepoznajú termín Božieho odpočatia a práve preto s ním neodpočívajú.
3. Tí ktorí poznajú termín Božieho odpočinku, ale ignorujú ho.

Túto knihu venuje prvá skupina druhej skupine.

POUŽITÉ KONVENCIE

SKRATKOVÉ A ZNAČKOVÉ KONVENCIE:

AD	náš letopočet ¹
AC	letopočet pred Kristom ²
RKC	Rímskokatolícka cirkev
NZ	Nová zmluva alebo Nový zákon
SZ	Starý zákon

Používanie skratiek pre označovanie biblických kníh je na Slovensku nejednotné. Existujú tri typy skratiek – katolícky, evanjelický a Roháčkov. V tejto publikácii budú používané skratky z Roháčkovho prekladu, nakoľko tieto sa najviac približujú skratkám používaným medzinárodne.

GRAFICKÉ KONVENCIE:

Bežný text bude písaný týmto typom písma.

Citáty z Biblie budú písané týmto šikmým typom.

Upozornenie na konkrétne slovo alebo slová bude označené klasickými „úvodzovkami“. Citát z iných publikácií bude ohraničený týmto druhom »úvodzoviek«.

*V citáte z Biblie bude upozornenie na konkrétne slová zvýraznené **tučným** písmom. V citovanej časti z Biblie bude každá úprava uvedená [v hranatej zátvorke]. Začiatok citovaného verša z Biblie, bude označený arabskou číslicou v tvare horného ² indexu.*

Citované časti Biblie budú označené na konci citátu identifikátorom, ktorý je vložený do normálnej zátvorke a má tvar (Ef 4:31). Identifikátor sa skladá z nasledovných častí:

Na začiatku identifikátora je skratka knihy – (Ef = List Efežanom). Číslo kapitoly je umiestnené pred dvojbodkou a za dvojbodkou číslo verša. Číslo veršov môžu byť uvedené v nasledovných tvaroch:

(Ef 5:6–8)	= šiesty až ôsmy verš
(Ef 5:6,8)	= šiesty a ôsmy verš
(Ef 5:6,8–9)	= šiesty a k tomu ôsmy až deviaty verš
(Ef 5:6a)	= prvá časť šiesteho verša
(Ef 5:6b)	= druhá časť šiesteho verša

V tejto publikácii budú použité biblické citáty zo slovenského katolíckeho prekladu SVÄTÉ PÍSMO starého i nového zákona, vydaného v Slovenskom ústave svätého Cyrila a Metoda v Ríme, v roku 1995. Tento preklad bude v skrátenej forme ďalej nazývaný „Preklad RKC“.

BIBLIA – PÍSMO SVÄTÉ STAREJ A NOVEJ ZMLUVY, preklad komisie Slovenskej evanjelickej cirkvi, Tranoscus, Liptovský Mikuláš 1984 – bude v ďalšom nazývaný „Preklad ECAV“.

Citát, prevzatý zo starozákonného gréckeho prekladu Septuaginta, bude označený (Ex 16:30 – LXX).

Citát z Roháčkovho prekladu bude označený (Ex 2:1 – Roh). Niekedy nebude písaný kurzívou, pretože kurzívou sú tu označené tie *slová alebo* časti *slov*, ktoré sa nenachádzajú v prekladanej predlohe a prekladateľ ich doplnil kvôli zrozumiteľnosti textu. V Roháčkovom preklade nie sú dodržané pravidlá súčasného slovenského pravopisu! Preklad bude v tabuľkách nazývaný „Roháček“.

State, ktoré sú pre bežného čitateľa veľmi náročné, budú v nadpise o-značené *** tromi hviezdikami. Bežnému čitateľovi sa odporúča takýto odsek preskočiť a ponechať ho teológom a lingvistom.

Arabská číslica, umiestnená na konci slova v tvare dolného indexu ² upozorňuje, že k danému textu prislúcha odkaz, ktorý sa nachádza pod čiarou na tej istej strane.

GRAMATICKÉ KONVENCIE:

V tejto knihe meno Boha – JHVH – budeme písať v slovenskom fonetickom prepise. Pritom bude dodržaný hebrejský základný tvar a súčasne bude zachované slovenské tvaroslovie. Aby sme toto dosiahli, zvolili sme originálne riešenie: hebrejský základný spoluhláskový tvar bude písaný vždy veľkými písmenami a samohlásky slovenského fonetického prepisu – vrátane tvaroslovných prípon – budú písané malými písmenami. Teda v základnom slovenskom prepise bude tvar Božieho mena JeHoVaH. Keďže sa jedná o novotvar, je zbytočné ho hľadať v slovníkoch a príručkách slovenského pravopisu ³. A keďže Stvoriteľ tohto sveta – Boh JeHoVaH – je len jeden a navyše je Bohom, nemalo by nám vadiť, že slovenský prepis jeho mena sa vymyká zásadám slovenského pravopisu.

¹ Bližšie vysvetlenie k skratke je v 8. kapitole.

² Skratka AC sa píše veľkými písmenami! Nezamieňať so skratkou a.c., ktorá má význam „tohto roku“!

³ Prehľad skloňovania novotvaru JeHoVaH je pripojený v prílohe v tabuľke č. 16.

Jeden padlý anjel
je v Biblii spomenutý ako zastierajúci cherub.
On okrem iného spôsobuje, že jasné a jednoznačné slovo
stáva sa nejasným a mnohoznačným.

Kapitola prvá

VYMEDZENIE POJMOV

Aby sme zvládli potrebný výklad, je nutné najprv zvládnuť základné pojmy a súvislosti. A aby sme mohli správne pochopiť otázku siedmeho dňa, je treba najprv vysvetliť významy určitých slov a tiež fakty, ktoré ovplyvňujú náš názor. Preto sa o to pokúsime v tejto kapitole. Tu však treba upozorniť, že bez zvládnutia základných pojmov nie je možné porozumieť jadrú tejto knihy.

Biblia je kniha, ktorá síce bola písaná ľuďmi, ale diktoval ju Boží Duch. Toto Sväté písmo nazývame inšpirovaným Božím slovom. Avšak v Biblii sa nachádza aj Bohom neinšpirované slovo, ktoré má ľudskú redakciu. Toto neinšpirované slovo má rozmanitý charakter. Sú to poznámky, konkordančné znamienka, vysvetlivky, ale tiež názvy jednotlivých perikôp a členenie kníh na kapitoly a verše.

Rozdiel medzi inšpirovaným a neinšpirovaným slovom je veľmi výrazný. Zatiaľ čo inšpirované Božie slovo je dokonalé a preto večné, nemenné, pravdivé a neomylné, neinšpirované slovo je nedokonalé, a preto môže byť zostavené chybné a nevhodné. Z toho dôvodu je potrebné mať na zreteli, že neinšpirovaná časť Biblie je meniteľná a nezáväzná! Jej pôvodným účelom je napomáhať pri orientácii v inšpirovanej časti.

Vysvetlivky, poznámky, nadpisy perikôp a konkordančné znamienka sú spravidla v každom vydaní Biblie iné a sú výsledkom úpravy vydavateľa, na základe jeho náboženskej príslušnosti. Taktiež poradie jednotlivých kníh v Biblii je dielom ľudskej redakcie.

V ďalšom sa chcem venovať členeniu Biblie.

Členenie Biblie na kapitoly a verše je v súčasnosti všade jednotné takmer vo všetkých vydaniach Biblie. Rozdelenie na kapitoly sa pripisuje parížskemu profesorovi Štefanovi Langtonovi a datuje sa na začiatok 13. storočia. Rozdelenie kapitol na verše urobil Francúz Robert Estienne známy ako Robert Stephanus. Žil v rokoch 1503–1559. Pôvodné rozdelenie urobil v roku 1551 na gréckom texte Biblie a v roku 1555 to zaviedol aj do latinského textu Vulgáty.

Hoci je známe, že toto rozdelenie má veľa vážnych chýb a nedostatkov, neuvažuje sa s jeho úpravou, lebo je prijaté na celom svete a práve jednotnosť tohto rozdelenia je jeho hlavnou devízou. Je to výborná pomôcka pri práci s Bibliou, lebo umožňuje jednotnú orientáciu v ktorejkoľvek časti Biblie. Treba však pamätať, že ani kapitoly ani verše nie sú Bohom predpísané časti, lebo Boh dal zapísať svoje Slovo bez tohto rozdelenia.

A práve tu chcem upozorniť na výrazne chybné rozdelenie prvých dvoch kapitol hneď na začiatku Biblie. V knihe Genézis, ktorá sa tiež nazýva Prvá kniha Mojžišova, obsahuje prvá kapitola 31 veršov. Teda končí šiestym stvoriteľským dňom. Siedmy deň Božieho stvoriteľského diela je už zaradený do druhej kapitoly, čím sa skresľuje pohľad na celistvosť Božieho stvoriteľského diela.

Toto chybné rozdelenie si uvedomujú bibliisti na celom svete a jednotlivé vydavateľské redakcie sa snažia dostupným spôsobom o nápravu. Väčšinou je náprava dosiahnutá tým, že celé stvoriteľské dielo – vrátane siedmeho dňa – je považované za jednu perikopu a tá je označená výrazným nadpisom. Rád by som upozornil na originálne riešenie tohto problému v slovenskom katolíckom preklade Biblie, vydanom v Ríme roku 1995. V tomto vydaní je celé stvoriteľské dielo opísané v samostatnom oddiele s kontrastným nadpisom »Stvorenie sveta« a jednotlivé stvoriteľské dni sú rozdelené do samostatných perikôp so samostatnými nadpismi. Čiže oddiel »Stvorenie sveta« obsahuje aj siedmy stvoriteľský deň a ďalší oddiel začína až druhou časťou štvrtého verša v druhej kapitole.

Možno si kladiete otázku, či je až také dôležité, ako je text rozdelený ak obsah ostáva ten istý. Nuž – rozdelenie dôležité je! Lebo práve toto rozdelenie spôsobilo vo väčšine vydaní Biblie, že siedmy deň nie je považovaný za súčasť stvoriteľského diela a je chápaný len ako akýsi prívesok, či dodatok k stvoriteľskému dielu. Ako by išlo o súkromný doplnok Stvoriteľa k správe o stvorení. V druhej časti knihy uvidíme a pochopíme, prečo je dôležité správne rozdelenie.

☞ Zhrnutie ☞

Účel tejto časti výkladu bol ten, aby sme si uvedomili, že

- Božie stvoriteľské dielo tvorí kompaktný celok
- Opis Božieho stvoriteľského diela končí v Ge 2:4

VÝZNAM KLÚČOVÝCH SLOV V Ge 2:1–4

Pozrime si opis siedmeho dňa v správe o stvorení sveta. Aby sme zvýraznili náplň siedmeho dňa, čítajme každý verš samostatne.

GENEZIS – KAPITOLA 2.

¹ *Takto boli ukončené nebo a zem a všetky ich voje.*

² *Siedmy deň Boh skončil svoje diela, ktoré urobil. A v siedmy deň **odpočíval** od všetkých diel, ktoré urobil.*

³ *I **požehnal** siedmy deň a **zasvätil** ho, lebo v ňom **odpočíval** od všetkých diel, ktoré Boh stvoril a urobil.*

⁴ *Taký je pôvod neba a zeme, keď boli stvorené. V tom čase, keď **Pán**, Boh, urobil zem a nebo.*

V uvedených veršoch je potrebné objasniť význam štyroch slov, ktoré bežne používame, ale ich obsah nerozumieme. Sú to slová požehnať, zasvätiť, odpočinúť a Pán.

PRVÉ SLOVO – POŽEHNAŤ

Slovo požehnať znie v hebrejčine BaRaK.

Požehnanie predstavuje prejav nekonečného prúdu Božej priazne a milosti. Preto sa nedá skutočný a úplný význam pojmu požehnanie nijako opísať ani dokonale pochopiť. Ľudský rozum nie je schopný obsiahnuť tie úžasné nevyspytateľné možnosti Boha, ktorými On môže a je schopný prejaviť svoju priazeň. Teda – požehnanie je obrovský nevyčerpatel'ný balík Božej priazne a milosti, obsahujúci postoj, vzťah, náklonnosť i dobrorečenie Boha, obdarenie láskou a šťastím, úspechom a pokojom a ešte mnohými nespočetnými prvkami božského charakteru, ktoré ľudská myseľ nedokáže registrovať ani ako pojmy.

Do gréčtiny bolo slovo barak preložené slovom eulógein, čo v doslovnom preklade znamená dobrorečiť. Uvedomujeme si pritom, že niektoré naše výrazy nevystihujú plnohodnotne význam v pôvodinách. Tak je to aj v tomto prípade, lebo v požehnaní je obsiahnuté aj dobrorečenie, ale dobrorečenie je len štipôčka z toho nekonečného celku, ktorý sa nazýva požehnaním.

Ak si uvedomujeme to nekonečné »plus«, ktorým požehnanie je, treba si uvedomiť aj niekoľko faktov, ktoré sa požehnania týkajú.

1. Boh žehná aj tým, ktorí sú v blízkosti jeho požehnaní, ak sú tam ako priaznivci.
2. Existuje „miera požehnaní«, ktorej maximum je plnosť.
3. Aj neživé veci a predmety môžu byť požehnané.
4. Aj prostredníctvom neživých predmetov možno mať podiel na požehnaní, ktorým sú ony požehnané (napríklad Biblia, alebo sobota).
5. Opakom požehnaní je zlorečenie a kliatba.

*I **p o ž e h n a l** siedmy deň a zasvätil ho, lebo v ňom odpočíval od všetkých diel, ktoré Boh stvoril a urobil. (Ge 2:3)*

DRUHÉ SLOVO – ZASVÄTIŤ

Slovo zasvätiť je odvodené od slova svätý a svätý znie v hebrejčine KáDoš. V náboženskej terminológii sa slovo svätý používa často v nevhodných slovných spojeniach a jeho skutočný význam pozná málokto. Žiaľ, aj väčšina tých, ktorí poznajú skutočný význam slova svätý, v konkrétnych prípadoch si tento význam neuvedomujú, hoci hebrejské slovo KáDoš je pomerne presne definovateľné.

KáDoš znamená oddelený. Nie je to však oddelenie prehradením, ale oddelenie vyčlenením.

Aby sme pochopili význam slova KáDoš, pomôžeme si praktickým príkladom.

Predstavme si, že do kostola alebo zhromaždenia príde bohatý brat Ján Fazul'a a dá vyhlásiť oznam, že daroval svojmu zboru či farnosti 100 spevníkov. Súčasne upozorní, že jeden spevník chce používať v tomto kostole on a preto prosí ostatných, aby to rešpektovali. Všetky spevníky, okrem toho jedného si môžu prítomní bratia a sestry zdarma rozobrať, ale ten jeden sa uloží v predposlednej lavici, kde Ján Fazul'a zvykne sedávať. Čo sa stane? Veriaci v tom kostole budú rešpektovať Fazul'ovo želanie a spevník, oddelený pre Fazul'u, začnú volať Fazul'ov spevník. Keby niekto chcel Fazul'ov spevník vziať, ostatní ho upozornia, že je to spevník Fazul'ov a treba ho nechať na svojom mieste, aby ho mohol Fazul'a použiť, keď príde.

Ak takéto oddelenie vykonal Boh, tak to, čo on oddelil nazývame Božie, alebo sväté.

Je veľmi dobré, že slovo KáDoš prekladáme do slovenčiny slovom svätý – teda jedinečným výrazom, ktorý sa používa len na označenie Božieho vlastníctva. Takže teraz už prakticky začíname chápať, že všetko,

čo je Božie, môžeme nazývať sväté, lebo si to vybral a oddelil pre seba Boh. Treba však vedieť i to, že svätým sa nestane človek alebo predmet tak, že ho kňaz vysväťí, okiadza kadidlom, alebo mrmlavými formulkami v kostole premieňa na svätosť. Predmet sa stáva svätým tak, že si ho vybral – spomedzi ostatných – Boh! U človeka je to dvojstupňové. Prvý stupeň znamená, že si človeka vybral Boh a druhý stupeň znamená, že to človek prijal.

Pojem svätý je pre človeka jeden z najdôležitejších pojmov v Biblii. Svätý nie je forma výnimočnosti, ale je to druh Božieho vlastníctva. Bránou do tohto vlastníctva je posvätenie, respektíve zasvätenie, čo je v podstate akt vyňatia z obecného užívania a príprava na užívanie pre Boha.

Tým je zodpovedaná aj otázka čistoty. Posvätenie – z ľudského hľadiska – nie je úkon kultového očisťovania, ale úkon odovzdávania sa Bohu. A Boh sa už dokáže postarať, aby to, čo použije, bolo absolútne čisté. Sám zabezpečuje svoju ochranu nad tým, čo vyčlenil na používanie len pre seba.

Pokiaľ ide o ľudí, Boh chce aby ľudia vedeli o tom, čo je pre neho sväté, a síce preto, aby k tomu prechovávali náležitú úctu.

I požehnal siedmy deň a z a s v ä t i l ho, lebo v ňom odpočíval od všetkých diel, ktoré Boh stvoril a urobil. (Ge 2:3)

TRETIE SLOVO – PÁN

V druhej kapitole knihy Genezis má druhá časť štvrtého verša vedľa slova Boh v slovenských prekladoch slovo PÁN, alebo v iných prekladoch slovo HOSPODIN. To je zámerne zlý, zavádzajúci preklad! V hebrejčine je na tomto mieste meno Boha – JHVH. V slovenskom prepise je to JeHoVaH. Preto budeme v ďalšej časti tejto knihy používať meno JeHoVaH vrátane jeho všetkých tvaroslovných výrazov.

Že Boh je Pán, to nikto nepopiera. Ale »Pán« nie je meno Boha! Meno Boha je JHVH. A v ďalšom uvidíme, že slovo šábat sa úzko spája s menom JeHoVaHa. Preto je treba to meno poznať a nie ho ignorovať.

Taký je pôvod neba a zeme, keď boli stvorené. V tom čase, keď [JeHoVaH] Pán, Boh, urobil zem a nebo. (Ge 2:4)

ŠTVRTÉ SLOVO – ODPOČÍVAŤ

Hebrejské slovo ŠÁBaT sa nachádza v Biblii prvýkrát v Ge 2:2,3 a jeho slovenský význam je **odpočívať!** Teda slovo odpočívať sa v Biblii nachádza prvý raz v Ge 2:2,3 pričom treba vedieť, že v hebrejskom origináli je na tomto mieste slovo Š Á B A T .

Slovo ŠÁBaT samozrejme neznamená odpočinok vo význame oddych, pretože Boh nepotrebuje odpočívať kvôli tomu, aby nazbieral nových síl. Ale slovo ŠÁBaT nie je ani názov dňa, ani príkaz na plnenie čohosi, ani zákaz robenia čohokoľvek. Slovo ŠÁBaT je výraz, vyjadrujúci odpočinok, ktorý nasleduje bezprostredne po tom, ako sa p r e s t a l o s činnosťou, ktorá sa za(po)čala počinom. Je to teda od-počinok od počinu, alebo v zrozumiteľnejšom podaní o d p o č a t i e o d p o č a t i a .

Hebrejčina má niekoľko slov, ktoré sú v Biblii z nedostatku slovnej tvorivosti a odvahy preložené ako odpočívania. Uvediem tri príklady.

N u a c h . Toto slovo sa síce prekladá ako odpočinitie, ale nie je to v pravom zmysle slova synonymum pre ŠÁBaT, hoci na prvý pohľad slovenský preklad ten dojem vytvára. Etymologicky ⁴ vhodnejší preklad slova nuach je oddych a rozumie sa tým odpočinok človeka. (Ruach = dych; nuach = oddych).

Š a a h je oddych pri únave, znamená spočinúť a doslovný význam je »oprieť sa pod stromom«.

Š á m a t označuje ležanie ladom, doslovne »nechať ležať v pokoji«.

Keďže slovenčina niekoľko hebrejských slov prekladá výrazom odpočívať, aby sme jedinečné slovo ŠÁBaT odlíšili od ostatných slov podobného významu, budeme v tomto výklade používať na preklad slova ŠÁBaT slovenský novotvar **o d p o č a ť** – v celej škále jeho tvaroslovnia.

Zdôrazňujem, že aj keď je slovo odpočať už v slovenčine archaizmus, je potrebné ho prijať ako novotvar – vyhradený výlučne na preklad hebrejského slova ŠÁBaT! Slovo sobota budeme používať len v tých prípadoch, keď je potrebné pomenovať siedmy deň týždňa – teda vo význame názvu siedmeho dňa. Toto opatrenie je v tejto fáze objasňovania veľmi potrebné, a síce preto, aby sme sa vyhli nesprávne chápanému slovu sobota a tiež preto, aby sme rozlíšili

- kde v Biblii ide o odpočatie Boha
- kde v Biblii sa píše o oddychovaní človeka
- kde ide o názov dňa

⁴ Etymológia je vedný odbor, ktorý sa zaoberá skúmaním pôvodu slov a vysvetľuje ich vzťahy a príbuznosti.

Keď si všetko vysvetlíme, a až všetko správne pochopíme, potom termín sobota môžeme začať slobodne používať – aj v tejto knihe v posledných kapitolách. Potom vo svetle Božieho slova budeme rozumieť pod pojmom sobota čosi viac ako názov dňa, čosi iné ako príkazy a zákazy. Pretože **ŠáBaT nie je názov dňa**, ani označenie siedmeho dňa, ani návod na sviatok, alebo náboženský obrad.

Š á B a T j e o d p o č í v a n i e B o h a .

Pokiaľ ide o ľudí – sú len tí, ktorí odpočívajú s ním a tí, ktorí s ním neodpočívajú. Tí prví vedia čo a ako. A tých druhých Boh oslovuje slovami:

Nerušte moje odpočívanie.

Ak prijmeme túto základnú pravdu, odpadnú všetky problémy okolo sporu »sobota či nedeľa« .

CHYBY PREVZATÉ ZO SEPTUAGINTY

V treťom storočí AC bol urobený preklad hebrejských starozákonných textov do gréčtiny⁵. Tento preklad SZ sa zachoval dodnes a nesie názov Septuaginta. Vznikol v egyptskej diaspóre⁶ Židov, ale podnet pre jeho vznik dal egyptský faraón Ptolemaius Filadelfus. Presnejšie údaje o vzniku Septuaginty však nie sú známe.

Podľa povesti tento preklad vznikol zvláštnym spôsobom. Faraón dal vylodiť sedemdesiat vtedajších špičkových znalcov Písma na ostrove Patmos a zabezpečil, aby po celú dobu prekladateľskej práce neboli rušení. Loď sa pre nich vrátila, až keď bol preklad hotový. Z toho pochádza názov Septuaginta (lat. Septuaginta – sedemdesiat). Aristeova legenda uvádza, že prekladateľov bolo v skutočnosti 72 – z každého pokolenia Izraela po 6 zástupcov. Iné staré pramene uvádzajú, že preklad bol ukončený v rekordnom čase za 70 dní a z toho pochádza jeho názov.

Ranná cirkev Septuagintu hojne používala a spočiatku sa zdala byť pomocou – hlavne pre kresťanov, ktorí neovládali hebrejčinu. Bolo to preto, lebo vtedajším najrozšírenejším jazykom bola gréčtina a cez ňu sa stali starozákonné knihy dostupné vtedajšiemu kresťanstvu. Ale **veľmi skoro došlo k vážnym rozporom so Židmi, ktorí v nej zistili nielen mnohé nepresnosti, ale i fakt, že časť prekladu nebola preložená doslovne**. Okrem toho preklad obsahoval aj knihy, ktoré neboli súčasťou židovského kánonu – teda do SZ nepatrili! Preto sa Židia od tohto prekladu dištancovali a od druhého storočia začali používať presnejšie grécke preklady – Aquilov, Teodociónov a Symmachov.

Aj keď sa nezachovali historicky presné údaje o vzniku Septuaginty, zachovala sa samotná Septuaginta a dodnes sa používa ako grécky porovnávací text starozákonných textov. Hoci je aj v súčasnosti Septuaginta medzi teológmi často používaná, veľmi obľúbená a považuje sa za nedocenený zdroj informácií, holým faktom je skutočnosť, že tento preklad bol vždy zdrojom škriepok, nedorozumení a jalových dišpút. Mnoho bludných hypotéz malo svoj prameň práve v tomto preklade. A je nesporné, že hebrejská predloha pre preklad Septuaginty bola iná, ako v súčasnosti najstarší známy hebrejský text Starého zákona – Leningradský rukopis z roku 1008 AD.

V prípade kauzy »sobota či nedeľa« je Septuaginta hlavným zdrojom zastierania pravdy.

PREKLAD SLOVA ŠÁBAT DO GRÉČTINY

V súčasnosti 99% kresťanov nemá ani tušenie, že v SZ sa nachádza slovo sobota popri tvare podstatného mena aj v tvare slovesa! Túto neinformovanosť spôsobil neinšpirovaný preklad Septuaginty.

V gréckom texte Septuaginty je činnostný tvar slova sobota zamaskovaný takým spôsobom, že bez porovnávania textu s hebrejským originálom, nielen že sa nedá v Septuaginte určiť, kde v SZ sa hovorí o činnostnom tvare soboty, ale spôsob prekladu ani nedáva poznať, že sa jedná o sobotu!

Preklad slovesa a podstatného mena

Hebrejské slovo Š á B a T má tvar slovesa a jeho význam je o d p o č í v a ť . Popri tvare slovesa existuje aj tvar podstatného mena, ktoré má podobu Š a B B á T a znamená o d p o č í v a n i e . Svojím obsahom je podstatné meno rovnocenné s tvarom slovesa. Z uvedeného vyplýva, že **preklad do akéhokoľvek jazyka musí rozlišovať tvar slovesa a tvar podstatného mena!**

⁵ Predpokladaný časový údaj vzniku Septuaginty nie je doteraz potvrdený, ani vyvrátený. Isté je však, že v čase Ježišovho pôsobenia už existovala.

⁶ Židovská diaspóra je náboženská obec Židov, žijúcich trvale mimo svojho pôvodného územia. (Vid' Slovníček na konci knihy).

Tabuľka č. 1

Rozlíšenie slovesa a podstatného mena v SZ			
Hebrejský názov	šáBaT	šabbát	Spolu
Typ	Sloveso	Podstatné meno	
Strongovo číslo	07673	07676	
Počet výskytov	73	107	180
Výskyt v %	40	60	100
Počet kníh výskytu	19	15	21
Prvý výskyt v SZ	Ge 2:2	Ex 16:23	

Uvedená tabuľka prehľadne ukazuje, že počet výskytov slovesa a podstatného mena v hebrejskom SZ je taký početný, že sa nijako nedá preložiť do iného jazyka v zrozumiteľnom podaní bez toho, že by ten jazyk nerozlišoval sloveso aj podstatné meno s rovnakým kmeňom!

Septuaginta však priniesla nepochopiteľnú kombináciu. Zatiaľ čo sloveso šáBaT je do gréčtiny p r e l o ž e n é, podstatné meno šabbát je do gréčtiny p r e p í s a n é.

Sloveso šáBaT je na prvom mieste svojho výskytu – v Ge 2:2,3 – preložené do gréčtiny slovesom »katépausen«. To je pre grécky hovoriaceho človeka zrozumiteľné slovo a znamená prerušiť činnosť – odpočívať. Podstatné meno šabbát je na prvom mieste svojho výskytu – v Ex 16:23 – prepísané do gréčtiny v tvare »sábbata«. Tento prepis má v gréčtine základný tvar » s á b b a t o n «. Vznikol tak, že k hebrejskému tvaru »sabbat« sa pripojila koncovka -on. Tým dostalo rýdzo grécku podobu podstatného mena, z čoho vznikla aj latinská transkripcia »sabbatum« a o pár storočí neskôr aj slovenská verzia »sobota«.

Slovo sobota je (teda) fonetický prepis podstatného mena šabbát. Pôvod zastretia významu tohto slova je nasledovný. Zatiaľ čo v hebrejčine bolo slovo šabbát pre Izraelitov zrozumiteľné a znamenalo odpočinutie – v tom zmysle, že sa prestalo s činnosťou – v gréčtine už uvedený fonetický prepis »sábbat-on« neznamenal nič. Bol len zoskupením hlások, ktoré predstavovali pri vyslovení určitý – nič nevyjadrujúci – zvuk. Vyslovenie tohto slova bolo pre radového Gréka zvukom, ku ktorému nevedel priradiť žiadnu reálnu predstavu. Išlo teda o skomoleninu, pričom koncovka »-on« naznačovala, že ide o podstatné meno. Je teda prirodzené, že pôvodne nezrozumiteľný výraz »sábbaton« sa začal nesprávne chápať ako názov siedmeho dňa, a náboženský obrad Židov.

Takýmto spôsobom sa slovu »sábbaton« priradil celkom iný význam.

Je však rovnako prirodzené, že zrozumiteľný výraz »katépausen« nespájal nikto s náboženským obradom Židov, pretože slová »katépausen« a »sábbaton« sú pre Gréka tak rozdielne, ako pre Slováka »odpočívať« a »sobota«. Bežný človek sa nemal ako dovtípiť, že by mal hľadať medzi slovami katépausen a sobota akúkoľvek súvislosť. Preto ľudia vtedajšieho grécky hovoriaceho sveta nemohli z textu Septuaginty pochopiť význam siedmeho dňa.

A práve preto, že prvé preklady Biblie do národných jazykov sa robili pomocou Septuaginty, tieto preklady obsahujú tie isté chyby ako Septuaginta! A práve preto, že na základe prvých prekladov boli vypracované metodické pomôcky pre ďalších prekladateľov Biblie, tie isté chyby sa nachádzajú aj v neskorších prekladoch⁷! A tak prináša Septuaginta zastretie pravdivého významu soboty po celých 2200 rokov.

Preklady rôznymi slovami

Okrem uvedeného problému Septuaginta prináša i ďalší druh dezorientácie, a síce v tom, že používa pri preklade toho istého slova rôzne synonymá. Až tak rôzne, že sa čitateľ nedovtípi, že sa týkajú toho istého. Napríklad vo verši Ex 16:30 je sloveso šáBaT preložené slovom »ésabbátisen«, čo by sa dalo preložiť do slovenčiny slovesom od sobota, teda ako »sobotovať« alebo »sobotiť«. Keďže predtým bolo slovo šáBaT preložené ako »katépausen«, bežný čitateľ sa nemal odkiaľ dozvedieť, že katépausen a ésabbátisen je v hebrejskom origináli to isté. Práve tak ako slovenský čitateľ nevie, že odpočívať a sobotovať má znamenať to isté.

⁷ Doteraz sa mi nepodarilo nájsť v žiadnom národnom jazyku taký preklad Biblie, ktorý by prekladal sloveso šáBaT a podstatné meno šabbát slovami s rovnakým kmeňom!

„Všetko urobil vhodne na svoj čas:
do srdca im vložil (tušenie) večnosti,
ale nik nemôže vystihnúť dielo,
ktoré Boh sám koná od počiatku až do konca.
(Kaz 3:11)

Kapitola druhá GENÉZA SOBOTY

Teraz, keď už poznáme význam všetkých potrebných kľúčových slov, prečítajme si znovu celú správu o stvorení. V tejto správe sú všetky naše redakčné úpravy uvedené v hranatej zátvorke a kľúčové slová sú uvedené tučným typom písma.

GENEZIS – KNIHA PÔVODU

Prahistoria, stvorenie sveta

KAPITOLA 1.

¹ Na počiatku **stvoril** Boh nebo a zem. ² Zem však bola pustá a prázdna, tma bola nad priepasťou a Duch Boží sa vznášal nad vodami.

Dielo prvého dňa

³ Tu povedal Boh: „Bud' svetlo!“ a bolo svetlo. ⁴ Boh videl, že svetlo je dobré; i **oddelil** svetlo od tmy.

⁵ A Boh nazval svetlo »dňom« a tmu nazval »nocou«. A nastal večer a nastalo ráno, deň prvý.

Dielo druhého dňa

⁶ Potom Boh povedal: „Bud' obloha uprostred vôd a staň sa delidlom medzi vodami a vodami!“

⁷ I urobil Boh oblohu a **oddelil** vody, ktoré boli pod oblohou, od vôd, ktoré boli nad oblohou. A stalo sa tak. ⁸ A Boh nazval oblohu »nebo«. A nastal večer a nastalo ráno, deň druhý.

Dielo tretieho dňa

⁹ Potom Boh povedal: „Vody, ktoré ste pod nebom, zhromaždite sa na jedno miesto a ukáž sa súš!“ A stalo sa tak. [**oddelil súš od vôd**] ¹⁰ A Boh nazval súš »zemou« a zhromaždište vôd nazval »morom«. A Boh videl, že je to dobré.

¹¹ Tu Boh povedal: „Zem, vyžeň trávu, rastliny s plodom semena a ovocné stromy, prinášajúce plody, v ktorých je ich semeno, podľa svojho druhu na zemi!“ A stalo sa tak. ¹² Zem vyhnala trávu a rastliny s plodom semena podľa svojho druhu i stromy, prinášajúce ovocie, v ktorom je ich semeno podľa svojho druhu. A Boh videl, že je to dobré. ¹³ A nastal večer a nastalo ráno, deň tretí.

Dielo štvrtého dňa

¹⁴ Tu Boh povedal: „Bud'te svetlá na nebeskej oblohe na **oddeľovanie** dňa od noci! A bud'te na znamenie pre obdobia, dni a roky! ¹⁵ I bud'te svetlami na nebeskej oblohe, aby ste osvetľovali zem!“ A stalo sa tak. ¹⁶ A Boh urobil dvoje veľkých svetiel: väčšie, aby vládlo nad dňom, a menšie, aby vládlo nad nocou, a aj hviezdy. ¹⁷ Umiestnil ich na nebeskej oblohe, aby osvetľovali zem ¹⁸ a aby vládli nad dňom a nad nocou a **oddeľovali** svetlo od tmy. A Boh videl, že je to dobré. ¹⁹ A nastal večer a nastalo ráno, deň štvrtý.

Dielo piateho dňa

²⁰ Tu Boh povedal: „Vody, hemžite sa množstvom živých tvorov, a okrídlené tvory, lietajte ponad zem na nebeskej oblohe!“ [**oddelil** tvory plávajúce – vodné od lietajúcich – vzdušných] ²¹ A Boh **stvoril** veľké morské zvieratá a všetky živočíchy, ktoré sa hýbu a hemžia vo vode, podľa svojho druhu, ako i všetky okrídlené lietajúce tvory, podľa svojho druhu. A Boh videl, že je to dobré. ²² **Boh ich požehnal** a povedal: „Plodte a množte sa a naplňte morské vody, aj vtáctvo nech sa rozmnožuje na zemi!“

²³ A nastal večer a nastalo ráno, deň piaty.

Dielo šiesteho dňa

²⁴ Potom Boh povedal: „Zem, vydaj živé bytosti podľa svojho druhu: dobytok, plazy a divú zver podľa svojho druhu!“ A stalo sa tak. ²⁵ Boh urobil divú zver podľa svojho druhu, dobytok podľa svojho druhu i všetky plazy podľa svojho druhu. A Boh videl, že je to dobré. ²⁶ Nato Boh povedal: „Urobme človeka na náš obraz a podľa našej podoby! Nech vládne nad rybami mora i nad vtáctvom neba i nad dobytkom a divou zverou a nad všetkými plazmi, čo sa plazia po zemi!“ [**oddelil – rozlíšil** nadradené tvory od podradených] ²⁷ A **stvoril** Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril. [**oddelil – rozlíšil** muža a ženu] ²⁸ **Boh ich požehnal** a povedal im: „Plodte a množte sa

a naplníte zem! Podmaňte si ju a panujte nad rybami mora, nad vtáctvom neba a nad všetkou zverou, čo sa hýbe na zemi!“²⁹ Potom Boh povedal: „Hľa dávam vám všetky rastliny s plodom semena na povrchu celej zeme a všetky stromy, majúce plody, v ktorých je ich semeno: nech sú vám za pokrm!³⁰ Všetkým zverom zeme a všetkému vtáctvu neba i všetkému, čo sa hýbe na zemi, v čom je dych života, (dávam) všetku zelenú trávu.“ A stalo sa tak.³¹ A Boh videl všetko, čo urobil, a hľa, bolo to veľmi dobré. A nastal večer a nastalo ráno, deň šiesty.

KAPITOLA 2.

[Dielo siedmeho dňa]

¹ Takto boli ukončené nebo a zem a všetky ich voje. ² Siedmy deň Boh skončil svoje diela, ktoré urobil. A v siedmy deň **odpočíval** [šábat] od všetkých diel, ktoré urobil. ³ **I požehnal** [barak] siedmy deň a **zasvätil** [kadoš] – oddelil ho, lebo v ňom **odpočíval** [šábat] od všetkých diel, ktoré Boh stvoril a urobil. ⁴ Taký je pôvod neba a zeme, keď boli stvorené. V tom čase, keď **Pán** [JHVH], Boh, urobil zem a nebo.

PROCES ODDEĽOVANIA

Celé Božie stvoriteľské dielo je nasmerované k človeku a vyústilo do šiesteho dňa, keď Boh človeka stvoril. Ale Božie slovo nám hovorí, že toto dielo šiesteho dňa neskončilo. Ukončené bolo až siedmeho dňa.

A z tohto pohľadu je dielo stvorenia sedemdené, pričom až siedmy deň je jeho vyvrcholením! Lebo počas všetkých siedmich dní Boh tvoril. Stvorením a robením. Zatiaľ čo stvorenie predstavuje vrcholnú činnosť Božiu, vlastnú len a len Bohu, robenie je proces oddeľovania už stvorených hodnôt. A to oboje – stvorenie a robenie – spolu predstavuje Božie d i e l o. Pojem [Božie] dielo sa spomína prvý raz až v siedmom dni, čiže až vtedy, keď to dielo bolo ukončené.

Pozrime si to dielo v zápise z Biblie a pochopíme ako Boh robil. Stvoreným hodnotám priraďoval ďalšie hodnoty procesom oddeľovania.

1. deň **oddelil** svetlo od tmy
2. deň **oddelil** vody, ktoré boli pod oblohou, od vôd nad oblohou
3. deň **[oddelil súš od vôd]**
4. deň **oddelil** deň od noci a **oddelil** svetlo od tmy
5. deň **[oddelil** tvory plávajúce-vodné od lietajúcich-vzdušných]
6. deň **[oddelil** tvory nadriadené od podriadených]
7. deň **o d d e l i l** činnosť od odpočívania – počatie od odpočatia

Z uvedeného prehľadu vidíme, že siedmy deň síce patrí k predošlým šiestim dňom – práve procesom oddeľovania, ale súčasne vidíme, že tento deň sa od ostatných výrazne odlišuje – náplňou oddeľovania. Prvých šesť dní Božiemu oddeľovaniu podliehajú výsledky jeho činnosti, ale siedmeho dňa bola oddelená samotná jeho činnosť – teda všetko, čo ňou vzniklo – od čohosi, čo doteraz nebolo. Od odpočatia. To znamená, že siedmemu dňu Boh dáva (priraďuje) novú hodnotu – odpočatie. V nej je zahrnutý aj zvláštny prvok Božej činnosti – jej ukončenie. Lebo bez ukončenia by nemalo Božie stvoriteľské dielo svoju logickú úplnosť.

TEÓRIA POČIATKU

Ak sme prijali oznam z Biblie, že *siedmeho dňa Boh dokončil svoje dielo* – čo znamená, že **s k o n č i l** svoje stvoriteľské konanie – tak pritom môžeme postrehnúť aj zvláštnosť Božej dokonalosti. Totiž končiť môže len to, čo bolo započaté. Nuž a Božie stvoriteľské dielo započaté bolo! Stvorením! Oznamuje to biblická správa o stvorení prvou vetou v Biblii:

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem.

Všimnime si teraz, že » p o č i a t o k « nie je náplňou prvého stvoriteľského dňa, ale je akýmsi úvodom k **c e l é m u** Božiemu stvoriteľskému dielu. Prítom to slovo počiatok nie je časovo ohraničené, čo znamená, že pred ním je celé nekonečno Božej existencie a za ním taktiež nie je žiadna časová hranica. – Nuž a prvý stvoriteľský deň organicky vrasť priamo do tohto časovo nepostrehnuteľného počiatku.

Počiatok môžeme charakterizovať ako styčník, v ktorom začína dialóg Boha so svojím stvorenstvom. Ak je počiatok styčníkom, logicky teda obsahuje podstaty Božie i ľudské. Podstatou Boha je nekonečno, podstatou človeka je konkrétny štart. A práve z toho dôvodu, že ide o Božie nekonečno, počiatok nie je hranica časová. Ale práve pre toto Božie nekonečno ani ukončenie Božieho diela nemôže byť časovou

hranicou. Preto ukončenie urobil Boh nevystihnuteľne dokonalým spôsobom. Tak, aby to bolo Božie – a teda večné a súčasne tak, aby to v ľudskom časovom chápaní bolo dovŕšením. **Preto Boh nevystihnuteľne dokonalým spôsobom prestal konať stvoriteľskú činnosť, a síce tak, že začal odpočívať.**

Toto je vyjadrením princípu siedmeho dňa.

V tom istom mikrookamžiku, keď Boh začal odpočívať, prestal konať stvoriteľské dielo. Ale rovnako platí, že v tom istom mikrookamžiku, keď Boh prestal konať stvoriteľské dielo, začal odpočívať. Tu vidíme, že pre človeka je takýto mikrookamžik nepostrehnuteľný nielen z časového hľadiska, ale rovnako je nerozlíšiteľný aj z hľadiska náplne činnosti. Takže človek vníma len dokonalé spojenie ukončenia činnosti so začiatkom odpočatia. Práve preto ŠÁBaT nie je slovo, ani názov, ani príkaz.

ŠÁBaT je realita!

Je to realita úžasne dokonalej jednoty, v ktorej sa spája ukončenie Božej stvoriteľskej činnosti s jeho odpočatím.

ŠÁBaT je realita, že siedmeho dňa Boh JeHoVaH odpočíva. Túto realitu registrujeme ako oddelený siedmy deň.

Takýmto spôsobom dal Boh človeku svoje odpočatie, aby v ňom človek vnímal ľudským časovo obmedzeným chápaním večnosť. Lebo v Božom odpočatí je v dokonalej jednote prepojené ukončenie aj začiatok – ako v kruhu, ktorý je nekonečný.

Ibaže nekonečnosť kruhu prináša človekovi všednosť. Preto Boh dal oddelenému siedmemu dňu i svoje požehnanie, aby oddelenie nebolo len jednotvárnym značkováním času, ale aby bolo aj radostným očakávaním a prijímaním požehnanja, ktoré siedmy deň so sebou prináša.

STRETNUTIE S BOHOM

Boh nie je spútaný ani časom, ani priestorom. Z toho vyplýva, že pre Boha nie je problém nachádzať sa v danom čase »na každom mieste« a taktiež nie je pre neho problém zotrvať v danom priestore »od vekov až naveky«. Preto sa hovorí, že **Boh je »všetko – vždy – všade«**. Naproti tomu život človeka je obmedzený časopriestorom, a to tak prirodzene, že každý človek vníma časopriestor len podvedome. Zároveň však existencia ľudstva v časopriestore je podmieňujúca tak bytostne, že celé ľudstvo i každý jednotlivec úplne tomu podriaďuje svoje bytie i konanie. Preto **pre človeka platí „teraz – tu“!**

Podľa vzťahu k času, priestoru a osobe rozoznávame tri typy pozemských stretnutí.

1. Stretnutie človeka s človekom
2. Stretnutie človeka s Bohom
3. Stretnutie Boha s človekom

STRETNUTIE ČLOVEKA S ČLOVEKOM

Človek s človekom sa stretáva v čase aj v priestore súčasne. Ak sa chcú stretnúť dvaja ľudia, musia si určiť kedy a kde. A stretnú sa len vtedy, ak obaja dodržia oboje – čas i priestor. Čiže ak sa obaja navzájom stretnúť chcú, musia byť obaja v určenom čase na určenom mieste! Inak k stretnutiu nedôjde.

Predstavme si tento typ stretnutia prakticky. Pri zámerných stretnutiach je potrebné najprv včas dodať vstupné informácie, ktoré musia mať tri základné údaje: miesto, čas a osoby – alebo kde, kedy a kto. Napríklad taký plagát: „Ján Fox z Prahy bude spievať v košickom Divadle hudby v pondelok, 10. januára 2000 o 18. hodine.“ Kto má ozajstný záujem nepríde ani v utorok, ani v stredu, ale v pondelok. Ale ak príde v určenom termíne, tak iste nie do Divadla pantomímy, ale do Divadla hudby. Čiže v takomto type stretnutia býva človek prakticky praktický – vie čo, kde, kto a kedy.

A tak **človek s človekom sa stretáva súčasne v čase, aj v priestore.**

STRETNUTIE ČLOVEKA S BOHOM

Človek s Bohom sa môže stretnúť kedykoľvek kdekoľvek. Ale toto stretnutie je založené na vlastnosti Boha, že Boh môže byť »vždy všade«. Z toho vyplýva, že sa stretáva on s nami a nie my s ním! A aj vtedy,

keď k stretnutiu s ním dôjde na základe našej iniciatívy – teda aj vtedy, keď máme dojem, že prichádzame my k nemu, aj vtedy v skutočnosti prichádza Boh k nám a nie my k nemu!

Typickým stretnutím tohto typu je modlitba. Je to ako telefonický rozhovor, pri ktorom môžeme hovoriť s volanou osobou, hoci ju fyzicky nevidíme. A to napriek tomu, že je priestorovo vzdialená. Pritom naše vytáčanie čísla volanej osoby prekonáva priestor, ale je závislé na čase – teda na tom, že volaná osoba v danom čase toto volanie prijme. Až vtedy preklenieme priestor.

Pri stretnutí človeka s Bohom je to podobné. Ak Boh na naše volanie odpovedá, tak takéto stretnutie prekonáva priestor. Ale je z á v i s l é na čase. Na našom čase, v ktorom sa k Bohu prihováráme.

A tak stretnutie človeka s Bohom nie je obmedzené priestorom, ale je závislé na čase!

STRETNUTIE BOHA S ČLOVEKOM

Stretnutie v čase a priestore

Boh nie je viazaný ani časom, ani priestorom. Ale človek áno. Preto pozvánka k stretnutiu s ním musí mať kvôli človeku časopriestorový údaj »kedy a kde«.

Takýmto typickým stretnutím Boha s človekom bola starozákonná bohoslužba. Diala sa na konkrétnom mieste a v konkrétnom čase – v sobotu. Boh tam prichádzal. Nebýval tam, on tam prichádzal! Nemal tam úradné hodiny, ale stretnutia s tými, ktorí sa chceli stretnúť s ním. Tým, že sa (tam) stretávali s ním, súčasne sa (tam) stretávali navzájom !

Stretnutie v čase

Toto je zvláštny druh stretnutia, pretože ⁴⁸ *Najvyšší nebýva v domovoch, zhotovených rukou, ako hovorí prorok: ⁴⁹ Nebo je mojím trónom a zem podnožkou mojich nôh. Akýže mi postavíte dom, hovorí Pán, alebo aké je miesto môjho odpočinku?* (Sk 7:48–49)

Uvedené Božie slovo potvrdzuje, že ak pozvanie dáva Boh, tak to nemôže byť pozvanie v priestore, pretože Boh nie je viazaný na priestor a nebýva v domoch. **Aby však k stretnutiu mohlo dôjsť, Boh dáva – kvôli človeku – časový údaj pozvania –»kedy«.**

Základným princípom tohto typu stretnutia je vlastnosť Boha, že aj keď sa nachádza súčasne všade, nerozdvojuje sa. To umožňuje neobmedzenému množstvu ľudí stretnúť sa s ním odrazu v stanovenom čase.

Je to možné na nekonečne mnohých miestach. A to je princíp stretnutia v čase.

Miesto konania je dané vlastnosťou pozývateľa. V š a d e .

Takýmto typickým stretnutím je sobota – odpočatie Boha, ustanovené ním samým siedmeho stvoriteľského dňa. Termín odpočatia je každý siedmy deň. Dĺžka trvania je jeden deň. A oboje bolo Bohom stanovené kvôli človeku. Je to teda vlastne pozvanie a keďže pozývateľom je Boh, je prirodzené, že aj termín konania určil on. Tento termín je veľmi dôležitý, pretože samotný Ježiš povedal: *"Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem."* (J 5:17b) Preto Boh určil spoločne platný deň na odpočatie – siedmy deň! A aby ľudia tento termín poznali, Boh ho dal zverejniť v zbierke svojich príkazov, ktorá sa nazýva Desatoro:

⁸ *Spomni na sobotňajší deň, aby si ho zasvätil!* ⁹ *Šesť dní budeš pracovať a tvoriť všetky svoje diela, ¹⁰ siedmy deň je však sobota Pána, tvojho Boha. Vtedy nebudeš konať nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn alebo tvoja dcéra, ani tvoj sluha alebo tvoja slúžka, ani tvoj dobytok, ani cudzinec, ktorý býva v tvojich bránach!* ¹¹ *Lebo za šesť dní Pán utvoril nebo a zem, more a všetko, čo je v nich, v siedmy deň však odpočíval. Preto ho Pán požehnal a zasvätil ho.* (Ex 20:8–11)

Stretnutie mimo času a priestoru

Existuje ešte jeden typ stretnutia, ktorý sa však nevzťahuje na súčasnosť a platí ako zaslúbenie. V tomto type je stretnutie s Bohom zaslúbením, ktoré bude mať reálnu podobu ako b y t i e s Bohom. Tento typ stretnutia nie je obmedzený ani časom ani priestorom, lebo predstavuje existenciu človeka v bezprostrednej blízkosti Boha. Čas a priestor sú tu nahradené kvalitou a neporušiteľná kvalita je zárukou novej kategórie, ktorá sa nazýva v e č n o s ť .

❧❧❧ ZÁVER KAPITOLY ❧❧❧

Cieľom bolo oboznámiť, že

- * ŠaBaT má v sebe večnosť
- * ŠaBaT má v sebe časový atribút
- * ŠaBaT má v sebe pravidelnú periódu

Až do dnešného dňa
ostáva pri čítaní Starej zmluvy
ten istý závoj neodhalený,
lebo ho Kristus odstraňuje.
(2 Kor 3:14)

Kapitola tretia

SOBOTA V SZ

V predchádzajúcej časti sme si vo svetle Božieho slova potvrdili, že siedmy deň bol stvorený počas Božieho stvoriteľského diela ako súčasť nedeliteľného sedemdenného celku. Siedmy deň je realitou Božieho odpočatia. Božím odpočatím sa stal tak, že sám Boh započal odpočívať...

VÝROKY O SOBOTE V SZ

Posolstvo o sobote, ktoré Boh preniesol do SZ, čitateľovi zvestuje, že on – Boh JeHoVaH – v siedmy deň stvorenia odpočal a opakovane – každý siedmy deň – odpočíva. Zastierajúci cherub majstrovsky zamaskoval v SZ uvedený fakt tým, že temer vo všetkých Bibliách meno Boha nahradil slovami Pán, alebo Hospodín a slovo odpočatie pomenovaním sobota. Tak vzniká v SZ dojem kultu soboty, ktorý je pre bežného človeka málo pochopiteľný a cudzí. Avšak hneď ako odstránime diablove zastieracie názvy a nahradíme ich pôvodnými – zrozumiteľnými – výrazmi, mení sa pred našimi očami obsah Božieho slova a my zrazu začíname prekvapivo jasne rozumieť Božím príhovorom.

Pozrite si niekoľko textov z rôznych častí SZ a keď ich pozorne prečítame, nemôžeme si nevšimnúť, že posolstvo týchto textov obsahuje dva fakty :

1. fakt – Vo väčšine veršov, kde sa nachádza slovo sobota, nachádza sa i meno Boha. To preto, lebo výlučný vlastník soboty je Boh. Teda vo väčšine veršov sa nachádza typický výraz »sobota Pánova«, respektíve »sobota Hospodinova«.

2. fakt – V niektorých veršoch je pri slove sobota privlastňovacie prídavné meno. Takéto verše charakterizuje typický výraz »moja sobota«. Treba si však všimnúť, že ani v tomto type veršov Božie meno nechýba! Býva uvedené buď na začiatku, alebo na konci verša, aby bolo jednoznačne jasné, kto je vlastníkom soboty. Napríklad: „Zachovávajúte **moje soboty**. Ja, Pán, som váš Boh!“

Nuž – prečítajme si teraz niekoľko charakteristických veršov SZ, kde sa hovorí o sobote. Uvádzam ich v dvoch variantách. Prvá varianta ① podáva pôvodný text z prekladu RKC. Druhá varianta ② predkladá text upravený do zrozumiteľnej a pravdivej podoby : namiesto pojmu sobota je dosadený výraz odpočatie a namiesto názvov Pán a Hospodín zaznieva skutočné Božie meno JeHoVaH.

① A Mojžiš povedal: „Dnes jedzte to, lebo dnes je **Pánova sobota** (Ex 16:25)

② A Mojžiš povedal: „Dnes jedzte to, lebo dnes je **odpočatie JeHoVaHovo**.

① ...siedmy deň je však **sobota Pána, tvojho Boha**. (Ex 20:10a)

② ...siedmy deň je však **odpočatie JeHoVaHa, tvojho Boha**.

① Ďalej **Pán prikázal** Mojžišovi: „Povedz Izraelitom: »Zachovávajúte **moju sobotu!** Ved' ona je znamením medzi mnou a vami z pokolenia na pokolenie, aby sa poznalo, že ja som Pán, ktorý vás posväcuje! Zachovávajúte **moju sobotu**, nech vám je svätá! (Ex 31:12–14)

② Ďalej **JeHoVaH prikázal** Mojžišovi: „Povedz Izraelitom: »Zachovávajúte **moje odpočatie!** Ved' ono je znamením medzi mnou a vami z pokolenia na pokolenie, aby sa poznalo, že ja som **JeHoVaH**, ktorý vás oddeľuje [od iných ľudí]! Zachovávajúte **moje odpočatie**, [a] nech je pre vás **oddelené** [od iných dní]!“

① Nech sa každý bojí svojej matky a svojho otca a zachovávajúte **moje soboty**. Ja, Pán, som váš Boh! (Le 19:3)

② Nech sa každý bojí svojej matky a svojho otca a zachovávajúte **moje odpočatia**. Ja, **JeHoVaH**, som váš Boh!

① Zachovávajúte **moje soboty** a majte v úcte moju svätýňu! **Ja som Pán!** (Le 19:30)

② Zachovávajúte **moje odpočatia** a majte v úcte moju svätýňu! **Ja som JeHoVaH!**

① Zachovávajúte **moju sobotu** a majte v úcte moju svätynňu! **Ja som Pán!** (Le 26:2)

② Zachovávajúte **moje odpočatie** a majte v úcte moju svätynňu! **Ja som JeHoVaH!**

① Vyviedol som ich teda z egyptskej krajiny a zaviedol som ich na púšť. Potom som im dal **svoje príkazy**, oboznámil som ich so **svojimi právami**, ktoré má človek zachovávať a podľa nich žiť. Dal som im **svoje soboty**, aby boli znamením medzi mnou a medzi nimi; nech vedia, že **ja, Pán**, som to, ktorý ich posväcujem. (Ez 20:10–12)

② Vyviedol som ich teda z egyptskej krajiny a zaviedol som ich na púšť. Potom som im dal **svoje príkazy**, oboznámil som ich so **svojimi právami**, ktoré má človek zachovávať a podľa nich žiť. Dal som im **svoje odpočatia**, aby boli znamením medzi mnou a medzi nimi; nech vedia, že **ja, JeHoVaH**, som to, ktorý ich posväcujem.

① Zasväcujte **moje soboty**, nech sú znamením medzi mnou a medzi vami, aby ste vedeli, že **ja som Pán, váš Boh**. (Ez 20:20)

② [Majte] **moje odpočatia** oddelené [od ostatných dní], nech sú znamením medzi mnou a medzi vami, aby ste vedeli, že **ja som JeHoVaH, váš Boh**.

POSOLSTVO O SOBOTE

Z predchádzajúcej časti sme mohli pochopiť 3 fakty.

1 – Aké dôležité je meno Boha. Lebo ide o meno vlastníka. A ním je Boh JeHoVaH.

2 – Boh na mnohých miestach SZ upozorňuje svoj ľud, že siedmeho dňa odpočíva on – Boh JeHoVaH – a nechce byť v tento deň rušený. K svojmu odpočatiu pozýva všetkých, ale doslovne prosí, aby toto výrazne oddelené odpočatie nikto nerušil. Lebo on nie je len vlastníkom, ale i hlavným aktérom siedmeho dňa .

3 – Že spoločným posolstvom týchto rozličných veršov je asi toto :

Moji drahí, ja, váš Boh, siedmeho dňa odpočívam. Srdečne vás k tomuto odpočívaniu pozývam. Keďže moje šesťdenné bytie je úzko spojené s vami, nechcem sa siedmeho dňa (ja) oddeľovať od vás, ale chcem siedmeho dňa od vás oddeliť č i n n o s ť a nahradiť ju odpočinkom. A tak vás pozývam. Nie k nečinnosti, ale k odpočatiu. Ak však so mnou odpočívať nechcete, tak vás dôrazne žiadam:

„Nerušte m o j e odpočívanie!“

Kto teda sú tí, ktorí nabádajú nesvätiť soboty? Odpoveď znie:

Kňazi, kazatelia a vodcovia Božieho ľudu!

A čo hovorí Boh o nich?

²⁶ *Jej k ň a z i znásilňujú môj zákon, znesväcujú mne zasvätené veci, nerobia rozdiel medzi svätým a nesyvätým a neučia rozdielu medzi poskvrneným a čistým. P r e d m o j i m i s o b o t a m i s i z a k r ý v a j ú o č i , takže som znesvätený medzi nimi.* (Ez 22:26)

A čo hovorí Boh vám?

„Nerušte m o j e odpočívanie!“

To je posolstvo o sobote v SZ.

SOBOTA A IZRAEL

Niektorí vykladači Písma tvrdia, že posolstvo o sobote je starozákonné a patrilo len Izraelu. Nuž – je pravdou, že celý SZ je kniha starozákonného ľudu, kde Boh JeHoVaH tvrdí, že je Boh Abrahámov, Izákov, Jákobov... **Ale znamená to snád', že Boh JeHoVaH nie je aj mojím Bohom?**

Teda každý, kto sa prikláňa k výkladu, že sobota sa týka len Izraela, mal by si dať otázku, či Boh JeHoVaH je aj jeho Bohom. A či správa o stvorení človeka popisuje aj jeho prarodičov. Kto na toto môže odpovedať kladne, potom by si mal dať odpoveď na 6 otázok:

1 – či stvorené svetlo je svetlom aj dnes	(1. stvoriteľský deň)
2 – či obloha je oblohou aj dnes	(2. stvoriteľský deň)
3 – či zem a more sú skutočné aj dnes	(3. stvoriteľský deň)
4 – či slnko, mesiac, hviezdy, deň a noc sú tu aj dnes	(4. stvoriteľský deň)
5 – či stvorené vtáctvo a živočíchy vôd žijú aj dnes	(5. stvoriteľský deň)
6 – či človek a ostatné živé tvory obývajú zem aj dnes	(6. stvoriteľský deň)

A až teraz – po pravdivom zodpovedaní šiestich otázok – treba si dať odpoveď na konečnú, siedmu otázku.

7 – či siedmy stvoriteľský deň patrí k Božiemu stvoriteľskému dielu aj dnes ??

Ak svetlo, obloha, zem a more, slnko, mesiac, hviezdy a deň a noc, vtáctvo a vodné živočíchy, zvieratá a človek sú funkčnými prejavmi Stvoriteľovho diela aj dnes, potom prečo do toho nemá patriť aj Stvoriteľov siedmy deň?

Kto sú tí, ktorí sa snažia oklieštiť dielo Stvoriteľa o jeden deň? – Sú to evolucionisti, ktorí však svoju patričnosť k evolucionizmu rafinovane zastierajú. Siedmy deň chcú vynechať preto, lebo až v siedmom dni sa spomína Božie dielo. Boží projekt sa stáva *d i e l o m* až po dosiahnutí úplnosti! A to sa stalo siedmeho dňa :

Siedmy deň Boh skončil svoje diela, ktoré urobil. (Ge 2:2a)

Kto by teda poprel sedemdennosť Stvoriteľovho diela, odmieta Božie slovo. A kto odmieta Božie slovo je nepriateľom Božím. Kto však prijíma Božie slovo, prijíma aj sedemdennosť Božieho stvoriteľského diela. A ak výsledky činnosti Boha v prvých šiestich dňoch platia dodnes, tak platí dodnes aj náplň siedmeho stvoriteľského dňa.

Ak teda siedmy stvoriteľský deň platí aj dnes, tak aj dnes je jeho náplňou odpočatie Boha!

Až teraz – vo vzťahu k stvoriteľskému dielu – dajme si odpoveď, či sobota bola stvorená len pre SZ.

Až teraz – vo vzťahu k stvoriteľskému dielu – dajme si odpoveď, či sobota bola stvorená len pre Izrael.

SOBOTA A DESATORO

Mnohí vykladači Písma tvrdia, že príkaz dodržiavať sobotu pochádza z Desatora a Desatoro bolo určené len Izraelu. Teda že v novozákonnej dobe sú už neplatné. Odvolávajú sa pritom na prvé prikázanie, ktoré jasne hovorí, že bolo určené tým, ktorých Boh vyviedol z egyptskej zeme.

Aby sme mohli pochopiť, komu boli Božie prikázania určené, pozrime si celé znenie desiatich Božích prikázaní.

ZNENIE DESATORA

¹ Potom Boh hovoril všetky tieto slová:

- ❶ ² „Ja som Pán, tvoj Boh, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, z domu otroctva. ³ Nebudeš mať iných Bohov okrem mňa!
- ❷ ⁴ Neurobíš si modlu, ani nijakú podobu toho, čo je hore na nebi, dolu na zemi alebo vo vode pod zemou! ⁵ Nebudeš sa im klaňať, ani ich uctievať! Lebo ja, Pán, tvoj Boh, som žiarlivý Boh, ktorý tresce neprávosti otcov na deťoch do tretieho a štvrtého pokolenia u tých, čo ma nenávidia, ⁶ milosrdenstvo však preukazuje až do tisícého pokolenia tým, čo ma milujú a zachovávajú moje príkazy.
- ❸ ⁷ Nevezmeš meno Pána, svojho Boha, nadarmo! Lebo Pán nenechá bez trestu toho, kto bude brať jeho meno nadarmo.
- ❹ ⁸ Spomni na sobotňajší deň, aby si ho zasvätil! ⁹ Šesť dní budeš pracovať a tvoriť všetky svoje diela, ¹⁰ siedmy deň je však sobota Pána, tvojho Boha. Vtedy nebudeš konať nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn alebo tvoja dcéra, ani tvoj sluha alebo tvoja slúžka, ani tvoj dobytok, ani cudzinec, ktorý býva v tvojich bránach ¹¹ Lebo za šesť dní Pán utvoril nebo a zem, more a všetko, čo je v nich, v siedmy deň však odpočíval. Preto ho Pán požehnal a zasvätil ho.
- ❺ ¹² Cti svojho otca a svoju matku, aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dá Pán, tvoj Boh!
- ❻ ¹³ Nezabiješ!
- ❼ ¹⁴ Nescudzoložíš!
- ❽ ¹⁵ Nepokradneš!
- ❾ ¹⁶ Nevyslovíš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu!
- ❿ ¹⁷ Nepožiađaš dom svojho blížneho, ani nepožiađaš manželku svojho blížneho, ani jeho sluhu, ani jeho slúžku, ani vola, ani osla, ani nič, čo je tvojho blížneho! (Ex 20:1–17)

DESATORO AKO MORÁLNY KÓDEX

Kto myslí, že uvedené prikázania už neplatia, lebo sú starozákonné, nech z desatora urobí »šestoro« a potom nech si odpovie na šesť otázok:

1 – či už nemá platiť	Cti svojho otca a svoju matku
2 – či už nemá platiť	Nezabiješ
3 – či už nemá platiť	Nescudzoložíš
4 – či už nemá platiť	Nepokradneš
5 – či už nemá platiť	Neoklameš
6 – či už nemá platiť	Nebudeš si žiadať, čo patrí inému

Po odznení týchto otázok každý normálny človek uzná, že uvedených šesť prikázaní dodnes p l a t í ako základný morálny kódex človeka. Ale ak tento šesťdielny morálny kódex uznáva za platný celé ľudstvo, tak v prvom rade by ho mali uznávať kresťania!

A práve tu treba vidieť úskočnú diablovu taktiku. Diabol sa snaží, aby kresťania neprijímali ponuku, ktorú im predložil Boh v Desatore, ale aby namiesto nej prijímali to, čo im predkladá svet. A tak tí, ktorí neprijímajú Desatoro od Boha, chtiac-nechtiac prijímajú »Šestoro« od diavla – ako morálny kódex tohto sveta. Pretože diabol ochotne ľudstvu ponúka Bohom ustanovenú morálku, ale – bez Boha!

Pozrime čím sa stáva človek, neveriaci v Boha, ktorý odmieta z desiatich Božích prikázaní posledných šesť – s tvrdením, že už neplatia.

♦ V o v z ť a h u k r o d i č o m :

- 5 – ~~Cti svojho otca a svoju matku~~ ⇒ zlosyn

♦ V o v z ť a h u k s v e t u :

- 6 – ~~Nezabiješ~~ ⇒ vrah
 7 – ~~Nescudzoložíš~~ ⇒ cudzoložník
 8 – ~~Nepokradneš~~ ⇒ zlodej
 9 – ~~Neoklameš~~ ⇒ klamár
 10 – ~~Nebudeš si žiadať, čo je iného~~ ⇒ závistlivec

A teraz pozrime, čím sa stáva človek, veriaci v Boha, ktorý odmieta z desiatich Božích prikázaní prvé štyri – s tvrdením, že už neplatia.

♦ V o v z ť a h u k B o h u :

- 1 – ~~JeHoVaH je Boh~~ ⇒ bezbožník
 2 – ~~Nerob si podoby bohov~~ ⇒ modloslužobník
 3 – ~~Neber meno Boha nadarmo~~ ⇒ rúhač voči Bohu
 4 – ~~Odpočívaj s Bohom~~ ⇒ pohŕdač Božím požehnaním

DESATORO AKO BOŽÍ KÓDEX

Svet, hoci v Boha neverí, dodržiava Šestoro. Ale kresťan vie, že Boh JeHoVaH dal ľudom Desatoro! A dodržiava ich práve preto, aby neboli vynechané prvé štyri, ktoré upravujú vzťah človeka k Bohu!

Teraz snád' chápeme platnosť desiatich Božích prikázaní v trošku inej rovine. Ale tiež snád' vidíme aj to, koho dielo je tvrdenie, že Desatoro už neplatí. Je to tvrdenie toho, kto je v trvalej vzbure proti Bohu! Toho, kto blahosklonne ponechá pre každú civilizovanú spoločnosť morálny princíp Desatora – za predpokladu, že je odtrhnutý od Božieho princípu – prvých štyroch prikázaní, ktoré spomínajú Boha!

Ukázali sme si, že kto má k Bohu správny vzťah, pre toho platí celých desať prikázaní a v š e t k y sú rovnako dôležité. *Kto by totiž zachoval celý zákon, ale prestúpil by ho v jednom prikázaní, previnil by sa proti všetkým.* (Jak 2:10) To platí prirodzene aj pre prvé štyri prikázania, ktoré upravujú náš vzťah k Bohu. Nejde o jedno z nich, ale o všetky štyri!

V zjednodušenej forme by zneli nasledovne:

- 1 *Ja som JeHoVaH, tvoj Boh, nebudeš mať iných bohov!*
- 2 *Neurobíš si modly a nebudeš sa im klaňať, ani ich uctievať!*
- 3 *Nevezmeš meno JeHoVaHa, svojho Boha, nadarmo!*
- 4 *Siedmy deň je odpočatie JeHoVaHa, tvojho Boha. Vtedy nebude nik toto odpočatie rušiť prácou.*

Posolstvo prvých štyroch starozákonných prikázaní z Desatora je pre novozmluvnú dobu nasledovné.

Komu je Boh JeHoVaH Otcom,
ten nebude uctievať mŕtve modly.
Kto Otca miluje, ctí a má úctu k jeho menu,
ten sa úprimne teší možnosti odpočívať so svojím Otcom
– každého siedmeho dňa –
teda vtedy, keď odpočíva
ON
– NÁŠ OTEC –
BOH JeHoVaH.

DESATORO A SPASENIE

Mnohí teológovia si pletú pojmy „desatoro“ a „spasenie“, pričom odmietajú desatoro so zámienkou, že NZ nepotrebuje prikázania, lebo novozmluvný ľud je spasený. Nuž – miešať desatoro so spasením je poriadne veľká chyba. Ale väčšou chybou je odmietat' desatoro *lebo láska k Bohu spočíva v tom, že zachováme jeho prikázania. A jeho prikázania nie sú ťažké.* (1 J 5:3)

Zapamätajte si, že

- Nadobudnutie (získanie) spasenia nie je viazané na podmienku dodržiavania desatora, lebo naše spasenie nezávisí od desatora ale od obeti Ježiša Krista! *Lebo spasení ste milosťou skrze vieru; a to nie je z vás, je to Boží dar: nie zo skutkov, aby sa nik nevystatoval.* (Ef 2:8–9)
- Dodržiavanie desatora je vizitkou Božieho ľudu. *Podľa toho vieme, že sme ho poznali, ak zachováme jeho prikázania.* (1 J 2:3)
- Trestom za prestúpenie desatora nemusí byť strata spasenia, pretože *keby niekto zhrešil, máme u Otca zástancu: Ježiša Krista, spravodlivého. On je zmiernou obeťou za naše hriechy; a nielen za naše, ale aj za hriechy celého sveta.* (1 J 2:1b–2a)
- Ale ignorovanie desatora je duchovnou samovraždou, lebo *ak dobrovoľne hrešíme po prijatí poznania pravdy, potom už niet obety za hriechy, ale iba hrozné očakávanie súdu a žiara ohňa, ktorý strávi protivníkov.* (Hebr 10:26–27) *Kto hovorí: "Poznám ho," a nezachováva jeho prikázania, je luhár a niet v ňom pravdy.* (1 J 2:4)

✧ Zhrnutie ✧

Dodržiavanie desatora	⇒	pochvala od Pána
Prestúpenie desatora	⇒	zarmútenie Pána
Ignorovanie desatora	⇒	odchod od Pána
Získanie spasenia	⇒	nie dodržiavaním desatora, ale milosťou – prijatím obete Ježiša Krista
Strata spasenia	⇒	nie prestúpením desatora, ale jeho ignorovaním – odvrhnutím Ježišovej obete

SOBOTA A ZÁKON

Sobota nie je zákonom, ale darom od Boha. Práve tak ako nie je zákonom svetlo, obloha, zem, moria a iné výsledky sedemdenného Božieho stvoriteľského diela.

Sobota nie je ani Božím prikázáním. Práve tak ako ním nie je majetok, či manželstvo.

Ale

- práve tak ako je majetok chránený prikázáním neukradneš
- práve tak ako je manželstvo chránené prikázáním nescudzoložíš
- práve tak aj **sobota je chránená prikázáním**, aby mohol byť dodržiavaný jej nerušený priebeh.

Avšak

- najprv bola sobota stvorená – ako dokonanie Božieho diela
- potom bola sobota požehnaná – tým, že sám Boh v nej odpočíval
- potom bola sobota oddelená od ostatných dní – ako periodická realita siedmeho dňa
- potom bola sobota daná Izraelu – ako forma kontaktu s Bohom
- a až potom bolo ustanovené prikázanie na jej ochranu.

**Božie prikázanie nezaložilo sobotu.
Božie prikázanie bolo dané na ochranu soboty,
kvôli jej nerušenému zachovávaníu.**

Práve tak ako vznik manželstva nezačal prikázaním nescudzoložíš,
ale kvôli ochrane manželského princípu bolo toto prikázanie ustanovené.

ZÁKONY A ZÁKONNÍKY

¹³ *Potom si zostúpil na vrch Sinaj a hovoril si s nimi z neba
a dal si im správne súdy,
spoľahlivé zákony,
dobré ustanovenia
a prikázania.*

¹⁴ *Vyjavil si im tiež svoju svätú sobotu
(Neh 9:13–14a)*

V našej občiansko-právnej spoločnosti sme zvyknutí na rôzne zákonníky, ale väčšina občanov ich vníma len podvedome. Hoci zákony týchto zákonníkov v našom živote upravujú mnohé naše kroky a jednaná, nevnímame ich ako zákony a už vôbec nevnímame typ zákonníka, do ktorého patria. Napríklad zákonník práce. Ustanovuje počet dní nášho nároku na dovolenku, a hoci si každý rok rozvrhneme dovolenku, každý rok dovolenku nastúpime a po nej sa znovu do práce vrátíme, zákonník práce obvykle nemusíme brať do rúk.

Kým všetko funguje zo strany zamestnávateľa a zamestnanca podľa zákonníka, tak zákonník používať nemusíme. Ale ak...

Mohli by sme to povedať aj inak. Kým máme so zamestnávateľom dobré vzťahy a neprekročíme hranice vopred dohovorovaných dohôd, nepotrebujeme zákonník, ktorý tieto dohody ustanovil. Ale ak...

Čo vlastne znamená to „ale ak...“?

V SZ sa pod pojmom Zákon – hebrejsky Tóra – rozumie 5 kníh Mojžišových. V závere týchto kníh je zapísaná akási rekapitulácia zákonov :

¹ *Keď však budeš počúvať hlas Pána, svojho Boha, keď budeš plniť a zachovávať jeho príkazy, ktoré ti ja dnes nariaďujem, Pán, tvoj Boh, ťa povýši nad všetky národy, čo sú na zemi. ² Na teba sa znesú a k tebe dôjdu všetky tieto požehnaná, **ak** budeš počúvať jeho príkazy ... ¹² Pán otvorí svoju najlepšiu pokladnicu, nebo, aby dal na svoj čas dážd' tvojej krajine, a požehná všetky práce tvojich rúk. Ty budeš požičiavať mnohým národom, ale ty si od nikoho požičiavať nebudeš. ¹³ Pán teba ustanoví za hlavu, nie za chvost, a vždy budeš hore a nie dolu, **ak** budeš počúvať príkazy Pána, svojho Boha, ktoré ti dnes nariaďujem, a **ak** ich budeš zachovávať a plniť ¹⁴ a neodchýliš sa od nich ani napravo, ani naľavo, **ak** nepôjdeš za cudzími bohmi, ani ich nebudeš uctievať. (De 28:1–14)*

Boh tu oznamuje, čo všetko čaká človeka, ktorý kráča podľa Božej mapy. Lebo ten, kto kráča podľa Božej mapy, kráča po ceste, ktorú pripravil pre človeka Boh. Na tejto ceste Boh nielenže prejavuje všetku svoju starostlivosť, ale sa aj neustále prihovára tým, ktorí po jeho ceste idú.

Ak však niekto nechce ísť po ceste jeho prikázání, Boh mu oznamuje čo ho čaká. To je to „ale ak...“ :

¹⁵ ***Ale ak** nebudeš počúvať hlas Pána, svojho Boha, aby si zachovával a uskutočňoval všetky jeho príkazy a ustanovenia, ktoré ti ja dnes ukladám, doľahnú na teba tieto kliatby a dochytiť ťa. ... (De 28:15–68) ...*

Tu nasleduje dlhý rad vymenovaných hrôz a zlorečení. Ale v skutočnosti je to vlastne len oboznámenie s tým, čo leží na tej druhej ceste, ktorú nepripravil pre človeka Boh, ktorá však existuje.

Takže zákon je tu akýmsi podkladom pre zmluvný vzťah a smernicou pre správne kroky po ceste, ktorú pripravil Boh JeHoVaH. A Boh sám oboznamuje, že na tejto ceste ponúka mnohorakú formu svojho požehnaná! Záver rekapitulácie kníh Zákona znie:

¹⁵ *Hľa, dnes som predložil pred teba život i šťastie a smrť i nešťastie ¹⁶ a prikazujem ti, aby si miloval Pána, svojho Boha, kráčal po jeho cestách a zachovával jeho príkazy, ustanovenia a nariadenia. Potom budeš žiť a rozmnožíš sa – a Pán, tvoj Boh, ťa bude žehnať v krajine, do ktorej sa uberáš, aby si ju prevzal do vlastníctva. (De 30:15–16)*

Je tu však oprávnená otázka, ako to súvisí s novozmluvným ľudom?

¹⁴ Ale túto zmluvu a prísahu neuzavieram len s vami, ¹⁵ lež aj s tými, ktorí dnes nestoja s nami pred Pánom, naším Bohom, a tiež s tými, ktorí dnes nie sú s nami. (De 29:14–15)

Keďže uvedený verš pochádza z piatej knihy Mojžišovej, bola to samozrejme zmluva starozákonná, platná pre starozákonný ľud. Ježiš Kristus uzavrel so svojím ľudom zmluvu novú. Táto nová zmluva však Zákon nezrušila. Potvrdil to sám Ježiš Kristus slovami:

¹⁷ Nemyslíte si, že som prišiel zrušiť Zákon alebo Prorokov; neprišiel som ich zrušiť, ale naplniť. ¹⁸ Veru, hovorím vám: Kým sa nepomíne nebo a zem, nepomíne sa ani jediné písmeno ani jediná čiarka zo Zákona, kým sa všetko nesplní. ¹⁹ Kto by teda zrušil jediné z týchto prikázaní, čo aj najmenšie, a tak by učil ľudí, bude v nebeskom kráľovstve najmenší. Ale kto ich zachová a tak bude aj učiť, ten bude v nebeskom kráľovstve veľký. ²⁰ Preto vám hovorím: Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov, nevojdete do nebeského kráľovstva. (Mt 5:17–20)

V novej zmluve sa prestúpenie zákona nazýva rovnako ako v starej zmluve – hriech. A aj trest za prestúpenie zákona je ten istý – smrť. Ba aj možnosť pokrytia hriechu ostala tá istá: aj v SZ aj v NZ jediným možným omilostením z hriechu bola obeť. Rozdiel je len v tom, že v NZ je obeť jedinečná, jednorázová. Je to obeť Ježiša Krista!

Práva novozmluvného ľudu sú omnoho väčšie, ako práva vyvoleného starozákonného ľudu, lebo starozákonnému ľudu Boh hovorí: ... *budem vaším Bohom a vy budete mojím ľudom* (Le 26:12b). Avšak novozmluvnému ľudu *sám Duch spolu s naším duchom dosvedčuje, že sme Božie deti*. (Rim 8:16).

A preto, že ako Božie deti máme väčšie práva, aj príkazy sú dôslednejšie ako v starozákonnej dobe: dve novozmluvné prikázania obsahujú až desať vtedajších. Čiže vtedajších desať príkazov je teraz vo dvoch:

³⁷ Milovať budeš Pána [JHVH], svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou! ³⁸ To je najväčšie a prvé prikázanie. ³⁹ Druhé je mu podobné: Milovať budeš svojho bližného ako seba samého! ⁴⁰ Na týchto dvoch prikázaniach spočíva celý Zákon i Proroci. (Mt 22:37–40)

Kto má v novozmluvnej dobe uvedené prikázania v srdci, ten nepotrebuje k tomu nič navyše. Kto ich však v srdci nemá, pre toho je vhodný rozpis týchto dvoch prikázaní, uvedený v zákonníku, ktorý sa nachádza v SZ. Potvrdzuje to i apoštol Pavel:

⁷ Čo teda povieme? Je zákon hriechom? Vonkoncom nie!
Ale hriech som poznal iba skrze zákon;
veď by som nevedel o žiadostivosti,
keby zákon nehovoril:
" Nepožiadaš. "
(Rim 7:7)

Do tejto stati o zákone však sobota nepatrí. Už na začiatku sme zdôraznili, že sobota nie je zákonom.

Sobota je čímsi viac – je znamením zmluvy medzi Bohom a človekom :

*Ja som [JeHoVaH],
váš Boh,
podľa mojich príkazov kráčajte
a moje práva zachovávajúte a konajte podľa nich!
Zasväcujte moje soboty,
nech sú znamením medzi mnou a medzi vami,
aby ste vedeli, že ja som [JeHoVaH],
váš Boh.
(Ez 20:19–20)*

SOBOTA A ZÁKON SMRTI

Zákon je zrkadlom hriechu. Je požehnaním pre plniteľov, ale zlorečením pre priestupníkov. A práve tak ako ten istý zákon môže byť pre jedného požehnaním a pre druhého zlorečením, práve tak môže byť aj tá istá zbierka zákonov pre jedného slobodou a pre druhého väzením.

Aj s Bibliou je to tak ...

ČO JE V SOBOTU DOVOLENÉ

Kto chápe sobotu ako zákon,
pre toho platí,
že
naplnením zákona je láska.
(Rim 13:10b)

◆◆◆

Kto chápe sobotu ako prikázanie
pre toho platí,
že
cieľom prikázania je láska,
vychádzajúca z čistého srdca, dobrého svedomia a úprimnej viery.
(1Tim 1:5)

◆◆◆

Tí, ktorí majú čisté srdce, dobré svedomie a úprimnú vieru,
pre tých platí
C H C E M ,
PRETOŽE MÁM SVOJHO OTCA RÁD!

◆◆◆

Tí, ktorí nemajú čisté srdce, dobré svedomie a úprimnú vieru,
pre tých platí
M U S Í M ,
ABY SOM OTCA NEROZHNEVAL!

◆◆◆

Vonkajší efekt je pritom ten istý, ale cieľ sa líši pohnútkou. Kto Boha nemiluje, ten pociťuje nielen sobotu ako tvrdé prikázanie, ale všetky Božie ustanovenia sú preňho ťažkým bremenom a zväzujúcou reťazou neslobody. Čiže svätenie soboty – bez lásky k Bohu – je tvrdé zákonnícke puto.

Sobota je dar od Boha a ak chceme správne pochopiť, do akej miery je tento dar zákonom, pozrime si to na príklade. Aj Pán Ježiš vysvetľoval ťažko pochopiteľné veci zrozumiteľnými príkladmi. Takéto príklady sa nazývajú podobenstvami.

Podobenstvo o otcových narodeninách

Keďže Boh JeHoVaH je v novozmluvnej dobe naším Otcom, predstavme si stretnutie s ním tak, ako sa skutočne stretáva človek so svojim pozemským otcom. Aby takému stretnutiu nechýbala potrebná úcta, vložme ho do časového rámca, kde k otcovi pristupujú deti už náležite dozreté. A tak si predstavme otcove sedemdesiatiny – napríklad v sobotu 18. marca 2000. Zídu sa jeho traja synovia a tri dcéry. Všetci prídu so svojimi rodinami, takže sa zídu okolo 40 základných členov rodiny. Poschádzajú sa ešte v piatok večer, aby v sobotu už boli od rána všetci pohromade a v sobotu oslava otcových narodenín začne.

Dopoludnia je všetko sústredené na slávnostný okamžik spoločnej gratulácie a spoločného obeda. Táto prvá časť – slávnostný spoločný banket – má svoje pravidlá a svoj program, ktorý by sa nemal narušiť. Pritom pokakanie pravnučky nie je narušením programu, ale úsmevnou neohlásenou vložkou, organicky patriacou do programu.

Odpoludnia všetci vychutnávajú spoločné odpočívanie. Dve pravnučatká pod perinkami, dve na kolenách prastarého otca. Synovia, dcéry, zaťovia a nevesty sa s otcom rozprávajú o svojich rodinách, otec s úsmevom rozpráva dvadsaťročnej vnučke ako ju učili kakať do nočníka, a traja pravníci sa v záhrade hojdajú na konároch stromov. To všetko patrí k odpočívaniu s oslávencom. Keď jeden zo strýkov okrične šantiacich pravnikov, aby nerušili výskaním prastarého otca, oslávenec s úsmevom pokynie, aby ich nechal. A ostatným pripomenie, ako tento strýko lozil ešte pred pár rokmi po tých istých stromoch...

Ale potom dve dcéry a jedna nevesta začnú reptáť: „Vypili by sme čaj, ale variť sa nesmie – narušilo by to *otcovo odpočívanie*.“ Vnučkin manžel poznamená, že tak nám treba, nech nám je zima, keď nemôžeme priložiť dnešný deň do krbu – aby sme nenarušili *otcovo odpočívanie*.

A najšikovnejšia vnučka príde s oznamom, že zákusky už pri olovrante nebudú, lebo nie sú umyté taniere ešte od obeda. A umývať sa dnes nesmú – lebo by to narušilo *odpočívanie*. Tu zaúradoval i najstarší vnuk a poriadne vyzauškoval svojich troch synov za to, že nesedeli pri pradedovi, ale behali po záhrade. A odrazu sa celá štyridsaťčlenná rodina ocitla pri oslávencovi. Sedeli učupení, odpočívali, ale už bez oslavy...

Znenazdajky oslávenec vstal, išiel do drevárne a priniesol nošu dreva. Rozdúchal pahrebu a priložil. O chvíľu blčal v krbe oheň. Najmladšiu vnučku poslal po koláče a najstaršej dcére kázal urobiť čaj. A tretej neveste s úsmevom povedal, že nemusí piť čaj, keď má rada kávu. A tak ktorýsi vnuk spočítal, koľkým čaj a koľkým kávu. Pravnúčatá začali poskakovať okolo oslávenca a všetko bolo zrazu dobré ako predtým.

Už rozumieme?

Na odpočívanie s otcom sa nedá vyrobiť zákon, ani ustanovenie, ani predpis ani nijaký súbor prikázaní. Lebo jediným vodidlom a cieľom prikázania je láska, vychádzajúca z čistého srdca, dobrého svedomia a úprimnej viery. (1Tim 1:5)

Jedine takto začneme chápať, čo by otcovo odpočívanie rušilo a čo je prirodzenou súčasťou oslavy. Dve rovnaké veci nie sú rovnaké. Prerúbať tri kusy dreva je prirodzené. Ale rúbať drevo na tri týždne dopredu práve teraz, počas oslavy ... Iné je keď otec vyzve vnučku, aby zahrála na husliach a iné je, keď tri nevesty pri umývaní riadu vyspevujú a svojím spevom rušia to husľové sólo.

Kto chápe sobotu ako zákon, a neplatí pre neho,
že
naplnením zákona je láska,

kto chápe sobotu ako prikázanie a neplatí pre neho,
že
cieľom prikázania je láska,

pre toho platí :

¹² *Keď prichádzate vidieť moju tvár, ktože to žiada od vás rozšliapávať mi nádvorie?* ¹³ *Neprinášajte viac márnú obeť, ona mi je dymom ošklivým. Novmesiac a sobota a slávne zhromaždenia? Nezniesiem hriech a slávnosť!* ¹⁴ *Vaše novmesiace a sviatky nenávidí moja duša, stali sa mi bremenom, zunoval som znášať ich. (Iz 1:12–14)*

Keď Boh stvoril tento svet
keď stvorenie bolo dokonané
Boh odpočíval.
 Keď Boží Syn zachránil tento svet
keď spasenie bolo dokonané
Boh odpočíval,
 zatiaľ čo jeho Syn v lone smrti
spočíval.

Kapitola štvrtá

SOBOTA V NZ

Boh vstúpil do novozmluvného kontaktu s človekom tým istým spôsobom ako kedysi pri stvorení sveta Cez odpočítanie.⁸ Teda práve odpočítanie je prepojením medzi SZ a NZ.

STRETÁVANIE A ODPOČÍVANIE

SZ je s NZ spojený príkladnou kontinuitou. Napriek tomu však existujú medzi týmito dvoma časťami Biblie aj neprekonateľné rozdiely. Jedným z nich je zatriedenie Božieho ľudu. Zatiaľ čo vyvolený starozákonný Boží ľud chápal svoj vzťah k Bohu skrz zmluvu Abrahámovu, novozmluvný Boží ľud má svoju novú zmluvu postavenú na Ježišovi.

Starozákonný Boží ľud odvodzoval svoje potomstvo od Abraháma a dôsledkom ich zmluvného vzťahu bola možnosť považovať Abraháma za svojho otca⁹.

³⁷ *[Ježiš im povedal:] Viem, že ste Abrahámovo potomstvo;*

³⁹ *Odpovedali mu: "Naším otcom je Abrahám." (J 8:37a, 39a)*

Hoci starozákonný ľud vo všeobecnosti bol schopný považovať Boha za svojho Otca, reálne naplnenie tohto vzťahu vôbec nepripúšťal.

¹⁷ *Ježiš im povedal: "Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem." ¹⁸ Preto sa Židia ešte väčšmi usilovali zabiť ho, lebo nielenže porušoval sobotu, ale aj Boha nazýval svojím Otcom a robil sa rovným Bohu. (J 5:17–18)*

Naproti tomu novozmluvný ľud nielen že sa môže honosiť názvom „Božie deti“, ale má i právo nazývať samotného Boha svojím Otcom.

¹⁴ *Ved' všetci, ktorých vedie Boží Duch, sú Božími synmi. ¹⁵ Lebo ste nedostali ducha otroctva, aby ste sa museli zasa báť, ale dostali ste Ducha adoptívneho synovstva, v ktorom voláme: "Abba, Otče!" ¹⁶ Sám Duch spolu s naším duchom dosvedčuje, že sme Božie deti. (Rim 8:14–16)*

Novozmluvné Božie deti majú i výkonné právo, ktoré vyplýva zo vzťahu synovstva. Základným typom tohto práva je možnosť denne sa stretávať so svojím Otcom. A túto výsadu Židia nemali. Oni sa mohli stretávať s Bohom len prostredníctvom svojich kňazov, a to len v sobotu. Novozmluvné Božie deti sa môžu stretávať so svojím Otcom denne a bez kňaza, lebo prostredníkom je veľkňaz Ježiš Kristus.

Nuž a práve tento základný princíp mylí kresťanov vo vzťahu k sobote. Práve preto, že sa môžu stretávať so svojím Otcom kedykoľvek a kdekoľvek, využívajú to a skutočne sa s ním stretávajú. A práve preto, že sa s ním skutočne stretávajú, vedia, že majú s ním skutočný kontakt. A práve preto majú dojem, že je všetko v poriadku.

Lenže – nie je všetko v poriadku, lebo im chýba odpočítanie. Lebo stretávanie je niečo iné ako odpočívanie! Vysvetlím to na skutočnom príbehu.

P o d o b e n s t v o o c e l o d e n n ý c h v ý l e t o c h

Moji rodičia boli veľmi bohatí. Vlastnili obchod, ktorý viedla matka a továrň, ktorú riadil otec. A pretože obaja pracovali, o mňa a staršieho brata sa starala vychovávateľka.

Tento príbeh je z doby, keď som mal asi päť rokov. Môj starší brat už vedel využiť bohatstvo rodičov a dával si zaobstarať množstvo najrozmanitejších hračiek, ktoré mu slúžili na vyplňanie času. Ale ja som bol ešte útle dieťa a jedinou mojhou túžbou boli rodičia.

⁸ Porovnaj Ge 2:1-2 a J 19:30

⁹ Hebrejsky AB = otec; ABRAM = vysoký otec; ABRAHÁM = otec národov

Obchod, v ktorom pracovala matka, bol na prízemí nášho domu, takže som využíval všetky možnosti dostať sa tam – aby som mohol byť s matkou. Vždy, keď som sa k nej dostal začal som sa všeličo vypytovať a riešiť všeličo „super naliehavé“ s vážnosťou dospelého človeka. A matka rada prehliadala, že moje zámienky sú len zámienkami a s úsmevom sa oberala o drahocenné minúty jej pracovného času, ktoré som sa snažil vytrhnúť pre seba.

Ale otec bol iný.

Továreň bola hodne vzdialená od mesta, v dedinke Kráľová. Autobusy vtedy nechodili, takže som sa snažil otcovi denne aspoň zatelefonovať. Ale pritom som využil každú možnosť otca navštíviť. Kedykoľvek išlo od nás niektoré auto do továrne, vždy ma šoféri prišli zavolať, lebo vedeli ako som sa tešil na stretnutie s otcom. Cestou do továrne som si vždy vymýšľal »nesmierne dôležitý dôvod«, pre ktorý som »musel« otca neodkladne navštíviť. A otec ma vždy s úsmevom vypočul, potom ma vzal na ruky, pohladkal po vlasoch a priniesol k autu. Tam ma zložil, zľahka ma capol po zadku a povedal mi: „Ďakujem ti, že si prišiel túto vec vybaviť, ale teraz už choď! Ja mám veľa práce a ty máš byť s tetou vychovávateľkou v parku a nie tu.“ Auto sa pohlo a otec mi ešte zakýval keď sme zahýbali za bránu vrátnice. Tak to bežalo temer pri všetkých stretnutiach s otcom v továrni. Vždy ma prijal, vždy ma vypočul, vždy ma pohladkal, ale vždy ma po pár minútach odovzdal šoférovi.

Spomínam si však veľmi živo aj na iné kontakty s rodičmi. Boli to nedeľné výlety. Skoro každú nedeľu sme chodili autom na výlety. Celá rodina. Otec, mama, brat aj ja. A zvykli sme vždy vziať sebou aj zo dvoch príbuzných. Boli to rozprávkové zážitky. Jaskyne, vrcholce hôr, hrady, zámky, kaštiele, obedy na kvitnúcej lúke na deke, plávanie v riečkach, člnkovanie v jazerách – skrátka rozprávkové zážitky. Ale len preto krásne, že tam bol vždy otec, mama a brat. Celý deň.

Do žblnkotavej riečky som mohol len preto, že so mnou išiel otec. Na strom som mohol liezť za bratom preto, lebo mi to dovolil otec. To, čo som mal po celý týždeň od vychovávateľky zakázané ako nevhodné, nebezpečné, neslušné a ešte rôzne »ne-«, to bolo teraz samozrejme povolené, lebo bol pri tom otec a dohliadal na naše detské vyčíňanie. Prekrásne živé spomienky...

Týmto príbehom som chcel poukázať na dva typy stretnutí z tej doby.

Jeden typ boli každodenné stretnutia s otcom v továrni. Z nich ostala spomienka na otcov úsmev a pohladenie. Druhý typ boli víkendové výlety s otcom a s celou rodinou, ktoré vždy trvali celý deň a ktoré dodnes nosím v sebe ako kaleidoskop prekrásnych nevyčerpatelných obrazov a zážitkov. I po päťdesiatich rokoch sú spomienky na tieto celodenné výletné »odpočinky« živé, sfarbené túžbou – môcť to prežiť znovu.

☪ ✧ ☪

V tejto chvíli aj tí najzatejší odporcovia »sabatú« pochopili, že je rozdiel stretávať sa s pozemským otcom v čase keď pracuje a odpočívať s ním v čase, ktorý vyhradil na spoločný odpočinok **on!**

A vieme, že aj náš nebeský Otec dodnes pracuje:

¹⁷ Ježiš im povedal:

"Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem."

(J 5:17)

☪ ✧ ☪

Nuž a tak tvrdenia zástancov nedele sú pomýlené preto,
lebo nerozlišujú dva pojmy:

STRETÁVANIE

a

ODPOČÍVANIE

☪ ✧ ☪

V našom vysvetľovaní však nejde o to, aby sme dokazovali, že učenici sa v prvý deň týždňa nestretávali. Išlo nám o to, aby sa vylúčili falošné dôkazy pri obhajobe nebiblických zásad. Je celkom možné, že učenici sa v prvý deň týždňa skutočne stretávali, a síce preto, lebo spočiatku sa stretávali k a ž d ý deň!

Deň čo deň svorne zotrúvali v chráme, po domoch lámali chlieb a s radosťou a úprimným srdcom požívali pokrm. A neprestávali deň čo deň učiť v chráme i po domoch a zvestovať Krista, Ježiša.
(Sk 2:46; 5:42)

Stretávali sa spolu, medzi sebou. A boli to stretnutia s Ježišom.
Odpočívali však v sobotu. A bolo to odpočítanie s Otcem.

VÝROKY O SOBOTE V NZ

Slovo sobota sa nachádza v NZ vo veľmi hojnom počte. Výskyty tohto slova môžeme rozdeliť do troch skupín.

Prvú skupinu predstavujú také miesta, kde je slovo sobota použité ako určitý dátum, alebo označenie dňa. Takými typickými veršami sú správy o sobotných návštevách synagóg a reprezentantmi tohto typu sú verše Mt 28:1, Mk 1:21, Mk 6:2, Lk 4:16.

Keďže v tomto type veršov sa slovo sobota používa ako názov dňa a má význam chronologický, nebudeme sa im venovať.

Druhú skupinu tvoria state v NZ, kde farizeji vyhľadávajú spor s Ježišom, pretože podľa ich chápania Ježiš sobotu nedodržiaval. Sem patria i Ježišove vysvetľovania, čo sobota znamená a čo sa v tento deň môže robiť. Typickými veršami tohto typu sú Mt 12:1–8, Mk 2:23–28, Mt 12:9–14, Mk 3:1–5. Keďže tieto verše majú samy o sebe vysvetľovací charakter, bolo by samoúčelné snažiť sa ich ešte jednotlivito vysvetľovať. Preto uvedieme len jeden výrok Ježiša Krista.

²⁷ *I povedal im: "Sobota bola ustanovená¹⁰ pre človeka, a nie človek pre sobotu.²⁸ A tak je Syn človeka pánom aj nad sobotou. (Mk 2:27–28)*

Ježišov výrok oznamuje, že človek nemá sobote slúžiť a súčasne sa dozvedáme, že sobota bola učená pre človeka. To je dôležitý fakt, ale treba si dať ešte odpoveď na otázku: „Kto učinil tú sobotu pre človeka?“ Biblia odpovedá, že sobotu pre človeka učinil Boh JeHoVaH! A tak Boh určite bude rozlišovať ľudí, ktorí jeho darom pohľadli od tých, ktorí jeho dar prijali... (Ba ozaj – či sú aj takí ľudia, ktorí tento dar od Boha prijali a vzdávajú mu zaň aj vďaka...?)

Tretiu skupinu charakterizujú také verše, ktoré upravujú vzťah k sobote pre novozmluvnú dobu. V NZ sú v podstate len tri výskyty takýchto veršov : Mt 24:20, Kol 2:16, Hebr 4:9. Týmto trom¹¹ výskytom sa budeme venovať podrobnejšie.

MODLITE SA, ABY STE NEMUSELI UTEKAŤ V ZIME ALEBO V SOBOTU

Verš, ktorý je nadpisom tejto state, nachádza sa v Mt 24:20 a týka sa druhého príchodu Ježiša Krista.

Aj keď mnohí teológovia zostavili veľmi bohatú paletu výkladov k druhému príchodu Ježiša Krista, poväčšine sú to len pokusy zverejniť vlastné, nedokonalé a skresľujúce predstavy. Je to preto, že naša predstavivosť je viazaná na porovnávanie s niečím, čo sme už videli. Ale druhý príchod Ježiša – parúzia – bude originálom, ku ktorému sa nedá pripodobniť nič.

Hoci je druhý príchod opísaný v čiastkach na rôznych miestach NZ, človek nie je schopný z týchto predpovedí zostaviť úplný opis predpovedaných udalostí. Preto ak chceme robiť výklad k parúzii, sú to len naše domnienky. Je to prirodzené – veď ako by sme vôbec mohli chcieť povedať o druhom príchode Ježišom viac, ako povedal on?

Na pochopenie dotyčného verša, uvedieme jeho znenie v úplnom kontexte.

¹ *Keď Ježiš vyšiel z chrámu a odchádzal, pristúpili k nemu jeho učeníci a ukazovali mu chrámové stavby.² On im však povedal: "Vidíte toto všetko? Veru, hovorím vám: Nezostane tu kameň na kameni; všetko bude zborené."³ Keď potom sedel na Olivovej hore a boli sami, pristúpili k nemu učeníci a spýtali sa ho: "Povedz nám, kedy to bude a aké bude znamenie tvojho príchodu a konca sveta?"*

⁴ *Ježiš im odpovedal: "Dajte si pozor, aby vás niekto nezviedol.⁵ Lebo prídu mnohí v mojom mene a budú hovoriť: 'Ja som Mesiáš.' A mnohých zvedú.⁶ Budete počuť o vojnách a chýry o bojoch. Dajte si pozor, aby ste sa neplašili. To musí prísť, ale ešte nebude koniec.⁷ Lebo povstane národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu. Miestami bude hlad a zemetrasenie.⁸ Ale to všetko bude len začiatok útrap.⁹ Potom vás vydajú na mučenie, budú vás zabíjať, a všetky národy vás budú nenávidieť pre moje meno.¹⁰ Vtedy mnohí odpadnú a budú sa navzájom udávať a nenávidieť.¹¹ Vystúpi mnoho falošných prorokov a zvedú mnohých.¹² A pretože sa rozmnoží nepravosť, v mnohých vychladne láska.¹³ Ale kto vytrvá do konca, bude spasený.¹⁴ Toto evanjelium o kráľovstve sa bude hlásať po celom svete na svedectvo všetkým národom. A potom príde koniec.*

¹⁰ V slovenskom preklade RKC slovo »ustanovená« je nepresný výraz. V gréčtine je na tomto mieste slovo egéneto, pochádzajúce z tvaru »ginomai«, a to neznamená ustanoviť rozhodnutím, ale učiniť zrodením. To ukazuje na počiatok - k stvoreniu ... Správne znenie prekladu by bolo »zrodená«, alebo »učinená«.

¹¹ Nakoľko výklad verša Hebr 4:9 je náročný, je spracovaný v samostatnej kapitole.

¹⁵ Keď uvidíte ohavnosť spustošenia na svätom mieste, ako predpovedal prorok Daniel – kto číta, nech pochopí: ¹⁶ vtedy tí, čo budú v Judei, nech utečú do hôr; ¹⁷ kto bude na streche, nech nezostupuje vziať si niečo z domu, ¹⁸ a kto bude na poli, nech sa nevracia vziať si plášť. ¹⁹ Beda ťarchavým ženám, a tým, čo budú v tie dni pridávať! ²⁰ **Modlite sa, aby ste nemuseli utekať v zime alebo v sobotu,** ²¹ lebo vtedy bude veľké súženie, aké nebolo od počiatku sveta až doteraz a už ani nebude. ²² A keby sa tie dni neskrátili, nezachránil by sa nik; ale kvôli vyvoleným sa tie dni skrátia. (Mt 24:1–22)

V ý z n a m m o d l i t b y

²⁰ **Modlite sa, aby ste nemuseli utekať v zime alebo v sobotu,** ²¹ lebo vtedy bude veľké súženie, aké nebolo od počiatku sveta až doteraz a už ani nebude. ²² A keby sa tie dni neskrátili, nezachránil by sa nik; ale kvôli vyvoleným sa tie dni skrátia. (Mt 24:20–22)

Citované slová hovoril Pán Ježiš svojim učeníkom, ale rovnako aktuálne znejú aj dnes – nám. Čo nám vlastne tieto slová prinášajú?

Ak Pán Ježiš prikazuje modliť sa, aby náš útek nepripadol na zimu ani na sobotný deň, to znamená, že modlitba, ktorá je príkazom Božieho syna, má svoj význam a je správna. A ak nás Ježiš Kristus nabáda, aby sme sa modlili takýmto spôsobom, znamená to, že táto modlitba je aj aktuálna – čiže pravdepodobne ešte nie je definitívne stanovený termín a trvanie druhého príchodu Ježiša Krista. A keby aj tento termín už stanovený bol, naša modlitba môže Božie rozhodnutie ovplyvniť! Na prvý pohľad sa nám nechce uveriť, že by ľudská modlitba mohla mať vplyv na stanovenie takého dôležitého termínu ako je parúzia. Ale Božie slovo ukazuje veľmi jasný postoj Boha k tejto veci. V dávnej minulosti bol Boh ochotný zmeniť svoje rozhodnutie kvôli záchrane človeka mnohokrát. Ako príklad uvádzam známy príbeh Abrahámovho „vyjednávania“ s Bohom .

²² Mužovia sa potom odtiaľ obrátili a išli do Sodomy, kým Abrahám ostal ešte stát pred Pánom. ²³ Tu Abrahám pristúpil bližšie a povedal: „Zahubíš azda spravodlivého spolu s bezbožným?“ ²⁴ Možno, že je v meste päťdesiat spravodlivých. Vari ich zahubíš, alebo radšej odpustiš mestu kvôli päťdesiatim spravodlivým, čo sú v ňom? ²⁵ Nech je ďaleko od teba, aby si takto robil, usmrcoval spravodlivého s bezbožným! Takto by sa rovnako vodilo spravodlivému i bezbožnému. To nech je ďaleko od teba! Ty, ktorý súdiš celú zem, nebudeš takto súdiť!“ ²⁶ Pán mu povedal: „Ak v meste Sodome nájdem päťdesiat spravodlivých, kvôli nim odpustím celému mestu.“ ²⁷ Abrahám však začal znova a povedal: „ Hľa, opovážil som sa rozprávať s Pánom, hoci som len prach a popol. ²⁸ Možno, že do päťdesiat budú chýbať piati spravodliví. Zničil by si kvôli piatim celé mesto?“ On odpovedal: „Nezničím, ak ich tam nájdem štyridsaťpäť.“ ²⁹ A on mu ďalej hovoril: „A čo, keď sa ich tam nájde len štyridsať?“ On odpovedal: „Neurobím to, kvôli štyridsiatim.“ ³⁰ Potom povedal: „Ach, nehnevaj sa, Pane, keď ešte hovorím. Ak sa ich tam nájde len tridsať?“ Odpovedal: „Neurobím to, ak ich tam nájdem tridsať.“ ³¹ A zasa povedal: „Hľa, začal som hovoriť svojmu Pánovi: Čo bude, ak sa ich tam nájde len dvadsať?“ A on odvetil: „Nezahubím (ich) kvôli dvadsiatim.“ ³² A ešte povedal: „Ach, nehnevaj sa, Pane, že ešte raz vravím. Ak sa ich tam nájde len desať?“ **On odpovedal: „Nezahubím kvôli desiatim.“** Keď Pán dokončil rozhovor s Abrahámom, odišiel a Abrahám sa vrátil na svoje miesto. (Ge 18:22–32)

Uvedený príbeh Abrahámovho vyjednávania s Bohom zakončuje sám Boh svojím uistením, že desať spravodlivých mu stojí za to, aby zmenil plán záhuby na plán záchrany. Bolestivým faktom však je skutočnosť, že vtedy sa desať spravodlivých nenašlo, a tak Boh zachránil aspoň Abrahámovho synovca s najbližšou rodinou.

²⁹ Boh teda pamätal na Abraháma, keď Boh zničil mestá a okolie a Lota vyviedol zo záhuby, keď zničil mestá, v ktorých Lot býval. (Ge 19:29)

Pokiaľ však ide o nás, pýtam sa, či sa nájde dnes aspoň desať spravodlivých, ktorí by chceli naplniť spravodlivosť modlitbami podľa Ježišovho príkazu? Lebo za celých 27 rokov môjho života s Kristom, nikdy som nepočul modlitbu podľa uvedeného príkazu Ježiša Krista! Hoci som si v rôznych zhromaždeniach a modlitebných skupinkách vypočul stovky, ba tisícky modlitieb... Dnes, keď sa pýtam prečo, môžem dať i odpoveď. Je to preto, lebo veriaci sa na druhý príchod Ježiša Krista nedívajú ako na nastávajúcu realitu, ale len ako na určité „bububu“, použiteľné na zastrášovanie malých detí, aby poslúchali. Väčšina kresťanov si vôbec neuvedomuje, že tu Ježiš upozorňuje na najstrašnejšie divadlo v dejinách ľudstva, lebo vtedy bude veľké súženie, aké nebolo od počiatku sveta až doteraz a už ani nebude. A my z histórie vieme, že ľudstvo na našej zemi prežilo rôzne katastrofy, zemetrasenia a povodne, hrozné vojny, pustošenia, hlad, epidémie, genocídy a všeličo, z čoho sa nám vlasy na hlave neježia od strachu len preto, že to poznáme iba z histórie.

Každá generácia by vedela rozprávať o svojich neopísateľných hrôzach, ktoré ju stihli a práve tie svoje hrôzy považovala za najstrašnejšie... Nuž a napriek všetkým minulým hrôzám Pán Ježiš upozornil, že tesne pred jeho príchodom nastane v súžení vrchol. A práve tu stojíme pred zaslúbením, že záchrana z tohto súženia je možná, ale nebude výsledkom ľudskej snahy. Jej princíp bude spočívať v tom, že trvanie onoho súženia bude skrátené.¹² A toto skrátenie súženia bude preto, aby sa mohli *vyvolení* zachrániť. Vyvolení (gr. éklektós) sú tí, ktorí boli povolani (gr. kletós) a na Božie povolanie odpovedali kladne. Ak si to chceme zobrazit' na našom prípade, tak to znamená tých, ktorí počuli Ježišov príkaz : *Modlite sa, aby ste nemuseli utekať v zime alebo v sobotu*, a plnili ho tak, že sa skutočne v zmysle tohto príkazu modlili.

Ako sme si už vyššie uviedli na príklade Abraháma, Boh uistil, že stačí desať spravodlivých, aby zmenil svoj plán. Desať modlitebníkov, ktorým záleží na tom, aby sa ich útek neprihodil v zime ani v sobotu. Lenže ja som za celých 27 rokov nepočul na Slovensku ani jedného kresťana takto prosit' Pána. Čo to znamená prakticky? – Pre Boha je to akoby dýka v srdci. Ponúka záchranu – skrátením doby súženia – a nik o záchranu nestojí... Takže vlastne nemá dôvod uskutočniť skrátenie dní súženia. Ale práve pred takýmto stavom Kristus varuje slovami, že *keby sa tie dni neskrátili, nezachránil by sa nik...*

Ak Boh kedysi dal svoje slovo, že kvôli desiatim spravodlivým nezahubí mesto, som presvedčený, že tento Boh, ktorý sa nemení, chce rešpektovať i v dnešnej dobe prosby aspoň desiatich spravodlivých. A táto stať hovorí, že modlitba na Ježišov výslovný príkaz je naplnením spravodlivosti. Táto stať hovorí, že má význam modliť sa za to, aby Pán zmenil termín svojho príchodu v zmysle našich prosieb.

Útek v zime

²⁰ *Modlite sa, aby ste nemuseli utekať v zime alebo v sobotu,* ²¹ *lebo vtedy bude veľké súženie, aké nebolo od počiatku sveta až doteraz a už ani nebude.* ²² *A keby sa tie dni neskrátili, nezachránil by sa nik; ale kvôli vyvoleným sa tie dni skrátia.* (Mt 24:20–22)

Pozrime sa teraz, ako by zima mala ovplyvniť výsledok Ježišovho príchodu. Ale najprv si predstavme aspoň jedno z predznamenaní tohto príchodu – zemetrasenie. Také poriadne, keď sa začínajú rúcať domy a ľudia, aby sa zachránili pred pochovaním za živa v troskách svojich domov, vybehnú z nich von a útekou sa snažia zachrániť si holý život.

Ak by sa to prihodilo v zime, keď je vonku mínus 20° C, povedzme vo veľkomeste počas zimnej noci, tak ľudia by sa v nočných úboroch snažili zúfalým útekou zachrániť. Takýto útek pred strašnou smrťou v ruinách bol by útekou v ústrety bolestnej smrti zamrznutím.

Na prvý pohľad kruté. Ale len dovtedy, kým si nepripomenieme spravodlivosť tohto diania. Lebo Ježiš nás nabáda *modliť sa, aby sme nemuseli utekať v zime ...* To znamená, že naša modlitba, i keď nemôže zmeniť vlastnú podstatu – útek – môže zmeniť termín úteku. Keby tak nebolo, Ježiš by nám takúto modlitbu neodporúčal. On to prikázal preto, aby tí, ktorí ho poslúchnu, našli záchranu.

Útek v sobotu

²⁰ *Modlite sa, aby ste nemuseli utekať v zime alebo v sobotu,* ²¹ *lebo vtedy bude veľké súženie, aké nebolo od počiatku sveta až doteraz a už ani nebude.* ²² *A keby sa tie dni neskrátili, nezachránil by sa nik; ale kvôli vyvoleným sa tie dni skrátia.* (Mt 24:20–22)

Ak sme si naznačili ako by ovplyvnila „naš útek“ zima, skúsme si ukázať, ako by ho ovplyvnila sobota. Najprv je však potrebné uvedomiť si dva fakty, ktoré nám daný text poskytuje.

1. Nevieme, či Boh stanovil dobu veľkého súženia na dva, tri, štyri, päť, alebo dokonca až na šesť dní, ale vieme, že je dôležité, aby jeden z tých dní nebola sobota.

2. Z toho dôvodu sa domnievame, že doba veľkého súženia by nemala trvať viac ako šesť dní. Lebo keby tá doba trvala sedem dní, alebo viac, jeden deň zo siedmich by nevyhnutne pripadol na sobotu. A príkaz Pána Ježiša *modlite sa, aby ste nemuseli utekať v sobotu* by strácal zmysel.

A teraz sa už zamyslime, aký význam tu patrí sobote.

V predchádzajúcich kapitolách sme si vysvetlili význam slova sobota. Teraz môžeme prakticky vidieť, aké dôležité je poznať tento správny význam. Aby sme si osviežili pamäť, prečítajme si dva zo starozákonných textov:

¹² V Markovom evanjeliu je otázka dĺžky trvania onoho súženia opísaná v minulom čase. *A keby Pán tie dni neskrátil, nezachránil by sa nik. Ale kvôli vyvoleným, ktorých si vyvolil, skrátil tie dni.* (Mr 13:20) Ak tu Boh opisuje veci budúce v minulom čase - ako by sa už boli stali - tak to nie je nič nové v Biblii. (Napríklad Ján v Zjavení opisuje veci budúce ako také, ktoré už videl, ako by sa boli už stali, teda tiež v minulom čase.)

① ...siedmy deň je však **sobota Pána, tvojho Boha**. (Ex 20:10a)

② Zachovávajúte **moju sobotu**, nech vám je svätá! (Ex 31:14a)

Tu vidíme, že prvý text v nás vyvolá nanajvyšší dojem akéhosi sviatku, nariadeného Bohom a v druhom texte pod pojmom »zachovávať« rozumíme príkaz strážiť a ochraňovať.

Ak si však uvedený text prečítame správne, zrazu je pred nami celkom iný obraz. Zrazu vidíme, že siedmeho dňa odpočíva Boh. Teda sobota znamená **odpočatie** Boha.

① ...siedmy deň je však **odpočatie JeHoVaHa, tvojho Boha**.

② Zachovávajúte **moje odpočatie**, nech je oddelené pre vás!

SZ podáva mnoho výrokov, v ktorých Boh JeHoVaH oznamuje, že trvá na tom termíne pravidelného odpočatia, ktorý ustanovil siedmeho stvoriteľského dňa. Je to preto, lebo je Boh – Boh, ktorý je verný, Boh, ktorý sa nemení. *Ak sme neverní, on ostáva verný, lebo seba samého zaprieť nemôže.* (2 Tim 2:13)

Ale aj NZ nám ukazuje veľmi dôležitú udalosť, pri ktorej Boh svoje odpočatie dodržal. Je to Ježišovo vzkriesenie. A práve tu Boh ukázal vernosť svojmu stvoriteľskému dielu, a síce tak, že dodržal odpočatie, ktoré započal pri stvorení. Hoci bolo už dielo *dokonané*, a teda Boh mohol svojho syna vzkriesiť ihneď, nechal ho ležať celú sobotu v hrobe, lebo odpočíval. Tu je najvyšší dôkaz Božej vernosti. Tu Boh najvyšším možným sebazaprením prakticky zverejnil svoj postoj voči sobote.

³⁰ Keď Ježiš okúsil ocot, povedal: "Je dokonané." Naklonil hlavu a odovzdal ducha. ⁴⁰ Vzali Ježišovo telo a zavinuli ho do plátna s voňavými olejmi, ako je u Židov zvykom pochovávať. ⁴¹ V tých miestach, kde bol ukrižovaný, bola záhrada a v záhrade nový hrob, v ktorom ešte nik neležal. ⁴² Tam teda uložili Ježiša, lebo bol židovský Prípravný deň a hrob bol blízko. (J 19:30,40–42)

Mnohí obviňujú dodržiavateľov soboty zo zákonníctva. Ale Boh nie je zákonník a predsa odpočatie dodržal. Svojho syna vzkriesil až keď pominula sobota.

⁹ Keď ráno v prvý deň týždňa vstal z mŕtvych...(Mk 16:9a)

Táto časť je však pre nás aj mementom. Ak Boh nechal i svojho syna v hrobe počas siedmeho dňa a odpočíval, tak bude siedmeho dňa odpočívať aj v budúcnosti. Aj v čase veľkého súženia. A práve preto, aby sme na to nepozabudli, aby sme si to náležite uvedomili, Ježiš na to zvlášť upozornil slovami *modlite sa, aby sa váš útek neprihodil v sobotu*. To preto, lebo aj v tom čase bude v sobotu Boh odpočívať. A tak sa môžeme domnievať, že nebude konať nič v prospech našej záchrany. Tak ako nekonal počas siedmeho dňa, keď jeho syn ležal v hrobe.

Ak sme teraz pochopili, prečo prikázal Ježiš *modliť sa, aby sme nemuseli utekať v sobotu*, tak sme si určite uvedomili aj Božiu spravodlivosť a lásku. Lebo počas veľkého súženia nebudú zachránení iba tí, ktorí zachránení nechcú byť. Ktorí Ježišove výzvy ignorujú. Asi tak, ako v Noemových časoch ...

✪ Zhrnutie ✪

Kto čítal úvod tejto kapitoly, ten vie, že

- uvedený obsah, pokiaľ sa týka parúznych detailov, sú zatiaľ len naše ľudské, omylné domnienky...
- **naša záchrana nie je založená na tom, či danému textu správne porozumieme, ale na tom, či poslúchneme príkaz nášho Pána!** Inými slovami – záchranu (spasenie) získavajú tí, ktorí poslúchajú príkazy Pána Ježiša Krista. A jeden z týchto príkazov znie:

Modlite sa, aby ste nemuseli utekať v zime alebo v sobotu!

NECH VÁS NIKTO NESÚDI PRE SOBOTY – KOL 2:16

Uvedený verš sa používa tak i onak. Rovnako sa ním oháňajú priaznivci soboty ako aj odporcovia soboty. Preto prv, než zaujmeme stanovisko, pozrime si tento verš v kontexte.

¹ Chcem, aby ste vedeli, akú starosť mám o vás aj o Laodicejčanov i o mnohých, čo ani nevideli moju telesnú tvár, ² aby sa potešili ich srdcia a aby tesne spojení v láske dosiahli všetko bohatstvo plného chápania a poznania Božieho tajomstva, Krista, ³ v ktorom sú skryté všetky poklady múdrosti a poznania. ⁴ Toto hovorím, aby vás nik nezviedol peknými rečami. ⁵ Lebo aj keď som telom vzdialený, duchom som s vami a radujem sa, keď vidím váš poriadok a pevnosť vašej viery v Krista.

⁶ Ako ste teda prijali Krista Ježiša, Pána, v ňom žíte: ⁷ v ňom zakorenení a na ňom postavení, upevnení vo viere, ako ste sa naučili, a vynikajte vo vzdávaní vďaky! ⁸ Dajte si pozor, aby vás niekto nezviedol filozofiou a prázdny mánením, založený na ľudských obyčajoch a na živloch sveta, a nie na Kristovi! ⁹ Ved' v ňom telesne prebýva celá plnosť božstva. ¹⁰ V ňom ste aj vy naplnení. On je hlavou každého kniežatstva a mocnosti. ¹¹ V ňom ste boli obrezaní obriezku urobenou nie rukou, ale obriezku Kristovou, vyzlečením hrišneho tela. ¹² S ním ste boli pochovaní v krste a v ňom ste boli s ním aj vzkriesení vierou v moc Boha, ktorý ho vzkriesil z mŕtvych. ¹³ Aj vás, čo ste boli mŕtvi v hriechoch a neobriezke svojho tela, oživil s ním a odpustil nám všetky hriechy. ¹⁴ Zotrel dlžobný úpis, ktorý bol svojimi nariadeniami proti nám a prekážal nám, a odstránil ho tým, že ho pribil na kríž. ¹⁵ Odzbrojil kniežatstvá a mocnosti, verejne ich predviedol a v ňom triumfoval nad nimi.

¹⁶ Nech vás nikto nesúdi pre pokrm ani pre nápoj ani pre sviatok, novmesiac alebo soboty, ¹⁷ lebo ony sú len tieňom budúcich vecí, no skutočnosť je Kristus.

¹⁸ Nech vás nik nepripraví o víťaznú cenu samolúbou poníženosťou, uctievaním anjelov a upútavaním pozornosti na to, čo videl, lebo to sa len márne nadúva vo svojom telesnom zmýšľaní ¹⁹ a nedrží sa hlavy, z ktorej celé telo, vyživované a pospájané väzivami a spojivami, rastie Božím vzrastom. ²⁰ Ak ste s Kristom odumreli živlom sveta, prečo sa, akoby ste ešte žili vo svete, podriaďujete nariadeniam: ²¹ "Nechytaj, ani neokús, ani sa nedotýkaj!"? ²² Ved' to všetko sa má použiť, a tým zničiť – sú to ľudské príkazy a nauky. ²³ Vyzerá to ako múdrosť v predstieranej nábožnosti, poníženosti a prísnosti voči telu; ale nie je to nič čestné, iba na ukávanie tela. (Kol 2:1–23)

Keď náš verš čítame v kontexte celej kapitoly, je tam toho neúrekom a nevieme sa v prvej chvíli zorientovať – čoho sa napomenutie o sobote týka. Ale keď si prečítame túto kapitolu niekoľkokrát, začnú sa nám ako také stĺpiky vynárať nosné verše tejto kapitoly.

Pavel tu dvakrát varuje Kolosenských pred falošnými zvodcami a pritom ukazuje na oporný bod – na Krista. Lebo Kristus zotrel dlžobný úpis, ktorý bol svojimi nariadeniami proti nám a prekážal nám, a odstránil ho tým, že ho pribil na kríž. Takže náš vzťah k Bohu už nesmie byť založený na nariadeniach. Asi toto je ústredným posolstvom druhej kapitoly.

Pokiaľ ide o sobotu – Pavel varuje Kolosenských pred tými, ktorí zákonníckou diktatúrou prikazujú dodržiavanie soboty. Sobota je tu spomenutá v rámci celej sústavy nezmyselných, nefunkčných zákonníckych príkazov. Teda jedná sa o kontakt kresťanov s pôvodnými židovskými dodržiavateľmi zákona, u ktorých vzťah k Bohu bol uväznený príkazmi

◀ MUSÍŠ ⇔ NESMIEŠ ▶

Aj sobota bola uväznená medzi mantinelmi MUSÍŠ a NESMIEŠ. A zrejme tento vzťah nanucovali aj kresťanom v Kolosách. Pavel pred tým vystríha. Ale aj SZ vystríhal pred takýmto nezmyselným dodržiavaním soboty.

⁴ Čujte toto, vy, čo šliapete po chudákoch a nivočíte bedárov krajiny. ⁵ Hovoríte: »Kedy prejde novmesiac, aby sme mohli predávať obilie; a sobota, aby sme otvorili sýpky, aby sme zmenšili efu, zväčšili cenu a klamali na falošnej váhe? (Am 8:4–5)

¹³ Pán povedal: "Pretože sa mi tento ľud svojimi ústami približuje a svojimi perami ma ctí, srdce si však vzdaluje odo mňa, takže je ich bázeň ku mne naučeným ľudským príkazom, ¹⁴ preto, hľa, ja znovu vykonám divy s týmto ľudom, podivne a čudno, i zahynie múdrosť jeho mudrcov a rozum jeho rozumných sa schová." (Iz 29:13–14)

- Aj Ježiš Kristus vystríhal pred otrockým dodržiavaním zákona a snažil sa slovom i skutkom vysvetliť, že sobota nie je ani musíš, ani nesmieš.

I povedal im: "Sobota bola ustanovená pre človeka, a nie človek pre sobotu. (Mk 2:27)

- Aj my pred tým vystríhame, lebo sobota je odpočatie Boha. A ten, kto Boha miluje, odpočívať s ním chce! Bez toho, že by sa k tomu nútil a bez toho, že by sa triasol strachom, čo všetko si musí v ten deň odoprieť. Bez toho, že by kukal na hodinky, kedy už to všetko skončí, kedy už bude môcť byť zasa sám sebou... Lebo ...

Ten kto Boha miluje, odpočívať s ním c h c e!

Ak vám teda niekto vytýka, že nedodržiavate sobotu takým spôsobom či rítom ako on, ak vám niekto vytýka, že sa nedištancujete od jedál, ktoré nejedáva on, ak vám niekto dáva podobné výčitky aké dávali farizeji Ježišovi, prikláňame sa k Pavlovi a spolu s ním (ho) vystríhame :

*Nech vás nikto nesúdi
pre pokrm ani pre nápoj ani pre sviatok, novmesiac alebo soboty!*

VÝROKY O NEDELI V NZ

Všetky katechetické príručky a teologické slovníky svorne tvrdia, že sobota sa týkala len SZ, pretože prvotná cirkev sa už schádzala v nedeľu – na počesť Ježišovo zmŕtvychvstania. V prekladoch NZ je nedeľa často nazývaná »prvý deň týždňa«. Tento pojem sa v NZ vyskytuje v ôsmich rôznych veršoch. Pritom šesť veršov opisuje Ježišovo zmŕtvychvstanie a tak na biblické zdôvodnenie nedele ostávajú len dva verše. A tie sa používajú temer vždy vytrhnuté z kontextu.

Prvý verš sa týka zhromaždenia v Troade a druhý verš patrí zhromaždeniu v Korinte. Najlepšie to pochopíme, keď si oba verše podrobne rozoberieme.

ZHROMAŽDENIE V TROADE

Pre zdôvodnenie a opodstatnenie tvrdenia, že už prví kresťania sa schádzali v nedeľu, používa sa verš: *Keď sme sa v prvý deň týždňa zišli na lámanie chleba...* (Sk 20:7) Pozrime si, o čom tento verš hovorí skutočne, keď nie je vytrhnutý z kontextu.

»Pavol v Troade. Vzkriesenie Eutycha «

Keď sme sa v prvý deň týždňa zišli na lámanie chleba, Pavol s nimi hovoril, lebo na druhý deň chcel odcestovať, a pretiahol reč až do polnoci. V hornej sieni, kde sme boli zhromaždení, bolo mnoho lúč. Istý mladík menom Eutychus sedel v okne, a pretože Pavol dlho hovoril, tvrdo zaspal. Premožený spánkom spadol z tretieho poschodia dolu. Zdvihli ho mŕtveho. Pavol zišiel dole, ľahol si naň, objal ho a povedal: „Neplašte sa, lebo jeho duša je v ňom.“ Potom sa vrátil hore, lámal chlieb a jedol, dlho, až do svítania, ešte hovoril a potom odišiel. Chlapca priviedli živého a nemálo ich to potešilo. (Sk 20:7–12)

Hoci sa tento text používa ako hlavný dôkaz, že sa ranná cirkev stretávala v nedeľu, v skutočnosti práve tento text dokazuje, že v tej dobe sa kresťania v nedeľu nestretávali!

Dňom pravidelného stretávania aj v tej dobe bol siedmy deň. Len tomu treba rozumieť. Deň totiž začínal večer po západe slnka!¹³

Nám to znie neobvykle, lebo dnes nám deň začína »ráno«. Ale ešte v neskorom stredoveku aj v Európe počítali za začiatok dňa večer. Tento spôsob bol nazývaný vlašský a v strednej Európe ho nazývali aj český.

Teda v Troade Pavol siedmy deň dodržal ako deň odpočatia a chcel odísť v následný – prvý deň. Samozrejme nie proti noci, ale ráno! Takže večer – v prvý deň týždňa – zišli sa troadskí kresťania s Pavlom na rozlúčkové stretnutie. Pavol pretiahol reč až do polnoci. A ráno – ešte stále v prvý deň týždňa – odišiel. Keby sa kresťania v tej dobe boli stretávali v prvý deň týždňa, Pavel by si nemohol dovoliť odísť pár hodín pred začatím zhromaždenia – a ešte k tomu s celým svojím sprievodom. Veď s Pavlom odišlo minimálne osem ľudí : Sopater, Aristarchus a Sekundus, Gájus a Timotej, Tychikus a Trofimius a Lukáš (Sk 20:4–6).

Príbeh je preto popisovaný tak podrobne, lebo tu došlo k úžasnému zázraku vzkriesenia. Keďže sa jednalo o rozlúčkový večer s Pavlom – teda o zhromaždenie výnimočné – nie je to dobrý príklad pre zmenu dňa zhromažďovania. A keďže zhromaždenie bolo výnimočné, aj termín konania bol úplne výnimočný – zhromaždenie sa začalo večer.

Uvádžam niekoľko dôkazov, že zhromaždenie začalo skutočne večer.

- V ôsmom verši je napísané, že v hornej sieni, kde sme boli zhromaždení, bolo mnoho lúč. (Sk 20:8) Pokiaľ by niekto chcel namietat, že to mohli byť lampy nezapálené, podotýkam, že v tej dobe neexistovali nainštalované lampy, ktoré sa rozsvietili otočením vypínača.
- Samotný časový údaj v siedmom verši, je preložený nesprávne! Väčšina vydaní Biblie uvádza namiesto prekladu lacné ustálené slovné spojenie „prvý deň týždňa“. Tie lepšie preklady uvádzajú „prvý deň po sobote“. Ale oboje je rovnako zavádzajúce, lebo v gréckom texte (en dé te miá tón sabbáton) sa slovo deň (heméra) nenachádza! Takže v tých lepších prekladoch stačí malá grafická úprava a text dostáva spresňujúci zmysel: „prvý [deň] po sobote“. Ihneď mizne dojem, že by sa udalosť konala počas »dňa«
- Je tu aj druhá alternatíva, ale nijako neprotirečí. V tej dobe už bol pojem »týždeň« vo význame sedemdennej periódy známy, ale na pomenovanie tejto periódy sa používalo v prenesenom význame slovo sobota. Aj v tomto prípade je v gréckom texte použité slovo sobota. Takže keby krkolomný preklad »v prvý soboty« znel »v prvý [deň nove] soboty«, jednoduchá vysvetlivka pod čiarou by objasnila, že sa jedná o prvý deň nového týždňa – a ten začína večer po západe slnka.

¹³ Pozri „Sväté písmo – Rím 1995“, vysvetlivku č. 1 na str. 2211: Veľká noc sa začínala večer 14. nísana (pre Židov bol vtedy už 15. nísan, lebo nový deň sa začínal večer).

- Vo veršoch Mk 16:2, Mk 16:9, Lk 24:1, J 20:1 je v slovenskom preklade taktiež použitý výraz »prvý deň týždňa« ale v gréckom texte sa nenachádza ani slovo »týždeň«, ani slovo »deň«! Doslovné znenie by bolo aj tu „v prvý soboty“. A aby bolo jasné, že sa to nestalo večer po skončení soboty, vo všetkých štyroch prípadoch je doložený spresňujúci časový údaj »ráno«.
- Verše J 20:1 a J 20:19 hovoria o dvoch rôznych udalostiach, ktoré sa udiali v ten istý deň – jedna ráno a druhá večer. A práve tu kvôli časovej následnosti dejov bolo treba rozlíšiť o ktorý večer sa jednalo. Keby to nebolo zrozumiteľne rozlíšené, vznikol by mylný dojem, že Ježiš sa najprv ukázal večer učeníkom a až potom – ráno – Márii Magdaléne. Lebo najprv bol večer a potom ráno...
Ráno prvého dňa v týždni, ešte za tmy, prišla Mária Magdaléna k hrobu a videla, že kameň je od hrobu odvalený. (J 20:1)
Večer v ten istý prvý deň v týždni, keď boli učeníci zo strachu pred Židmi zhromaždení za zatvorenými dverami, prišiel Ježiš, stal si doprostred a povedal im: "Pokoľ vám!" (J 20:19)
Uvedené dva verše v gréckej verzii originálnym spôsobom oznamujú, že v 19. verši sa síce jednalo o večernú dobu, ale časove nasledujúcu až po rannej udalosti. V J 20:1 je uvedený časový údaj »v prvý soboty – ráno za tmy«. A aby bolo jasné, že v J 20:19 sa jedná o večer po spomínanom ráne, ale že pritom ešte nejde o večer druhého dňa v týždni, v gréckom texte sa tento raz slovo deň nachádza! Je tam vo význame »neskoro toho dňa«. A doslovný preklad by znel : „Večer – teda neskoro toho dňa – v onen prvý soboty...“
 - Ešte uvádzam príklad, kde by sa mohlo predpokladať, že udalosť sa stala večer, po skončení soboty. Aby nedošlo k takejto mylnej domnienke, aj tento verš obsahuje spresňujúci časový údaj »na úsvite«: *Keď sa pomínula sobota, na úsvite prvého dňa v týždni prišla Mária Magdaléna a iná Mária pozrieť hrob. (Mt 28:1)*

Teraz iste mnohí pochopili, že keby príbeh z Troady bol vzorom pre termín zhromaždení, tak by sme to museli vziať do slova, schádzať sa večer, vydržať až do rána a nevypadnúť pritom z okna ... Každý normálny človek vie, že to Boh od nás nechce.

DOPLNOK K TROADE – PRE NÁROČNÝCH ČITATEĽOV ***

Na začiatku nášho letopočtu – asi 50 rokov pred Pavlovou návštevou Troady – navštívil tieto miesta slávny zemepisec Strabón. V úvode k trinástej knihe Geografie opisuje, že územie Tróje leží na najsevernejšom pobreží Malej Ázie. Podľa starovekej Tróje sa nazývalo i dosť široké okolie. V predminulom storočí toto územie patrilo Turecku a vtedy Heinrich Schliemann previedol rozsiahle vykopávky v pahorku nazvanom Hisarlik, kde pozostatky Tróje doslova »vykopal«.

V Pavlovej dobe bolo mesto Tróas prístavom na pobreží Egejského mora. Ležalo približne na 26° východnej dĺžky a 40° severnej šírky, asi 20 km juhozápadne od pôvodnej Tróje – na tom istom najsevernejšom cípe Malej Ázie ako kedysi Trója. Názov dostalo podľa územia, na ktorom sa nachádzalo.

Príbeh Pavla a Eutycha sa stal počas Pavlovej tretej misijnej cesty. Prvý raz prišiel Pavol do Troady v rámci svojej druhej misijnej cesty, okolo roku 50 AD., sprevádzaný Sílasom a asi aj Timotejom. V Troade mal Pavol v noci videnie, preto hneď na druhý deň odišiel do Macedónie.

⁶ Prešli cez Frýgiu a galatský kraj, lebo Svätý Duch im bránil hlásať slovo v Ázii. ⁷ Keď došli k Mýzii, pokúšali sa dostať do Bitýnie, ale Ježišov Duch im to nedovolil. ⁸ Obišli teda Mýziu a zišli do Troady. ⁹ Tam mal Pavol v noci videnie. Stál pred ním akýsi Macedónčan a prosil ho: "Prejdi do Macedónska a pomôž nám!" ¹⁰ Hneď ako mal to videnie, usilovali sme sa odísť do Macedónska, presvedčení, že nás Boh volá hlásať im evanjelium. (Sk 16:6–10)

Vidíme teda, že Pavel počas svojej druhej misijnej cesty nestihol v Troade rozvinúť sieť misijnej činnosti. Na svojej tretej misijnej ceste bol Pavol v Troade dvakrát. Najprv prišiel priamo z Efezu, ale znovu sa tam nezdržal, pretože sa chcel stretnúť s Titom a Titus už tam nebol .

¹² Keď som prišiel do Troady hlásať Kristovo evanjelium, hoci sa mi otvárali dvere v Pánovi, ¹³ môj duch nemal pokoja, lebo som nenašiel svojho brata Títa. Preto som sa s nimi rozlúčil a odišiel som do Macedónska. (2 Kor 2:12–13)

Pavol teda odchádza do Macedónska a odtiaľ do Grécka. Z Grécka sa vrátil po troch mesiacoch do Macedónie a odtiaľ prišiel do Troady znova. Tento raz prišiel s početnou skupinou misionárov a podarilo sa mu zdržať sa tam dlhšie.

¹ Keď potom rozruch ustal, Pavol si zavolať učeníkov, povzbudil ich, rozlúčil sa a odišiel do Macedónska. ² Prechádzal tými krajinami, povzbudzoval bratov mnohými slovami a prišiel do Grécka. ³ Tam strávil tri mesiace, a keď sa chystal odplaviť do Sýrie, Židia mu strojili úklady. Preto sa rozhodol, že sa vráti cez Macedónsko. ⁴ Sprevádzali ho Berejčan Pyrrhov syn Sopater, zo Solúnčanov Aristarchus a Sekundus, Derbejčan Gájus a Timotej i Ázijčania Tychikus a Trofimius. ⁵ Oni šli vopred a čakali nás v Troade. ⁶ My sme sa po dňoch Nekvasených chlebov odplavili z Filíp a o päť dní sme došli za nimi do Troady, kde sme sa zdržali sedem dní. (Sk 20:1–6)

Na tejto ceste Pavla sprevádzal Lukáš, ktorý všetko opísal v Skutkoch apoštolských. Preto opis tejto udalosti obsahuje toľké podrobnosti. V šiestom verši sa nachádza niekoľko zaujímavých časových údajov, ktoré umožňujú zistiť pomerne presne dátum opisovanej udalosti, pretože slávnosť Nekvasených chlebov mala presný dátum začiatku a trvala sedem dní. V SZ je presne determinované ustanovenie o tejto slávnosti:

¹⁵ Sedem dní budete jesť nekvasené chleby. Ihneď v prvý deň odstránite kvas zo svojich domov, lebo každý, kto by od prvého [dňa] až do siedmeho dňa [soboty] jedol niečo kysnuté, bude vyhladený z Izraela. ¹⁶ V prvý deň budete mať sväté zhromaždenie; aj v siedmy deň budete mať sväté zhromaždenie. V tieto dni nebudete konať nijakú prácu okrem toho, čo je potrebné na prípravu jedla pre každú osobu. ¹⁷ Takto zachovávajúte (zákon) nekvasených chlebov, lebo práve v tento deň som vyviedol vaše zástupy z egyptskej krajiny. Tak zachovávajúte tento deň z pokolenia na pokolenie ako večné ustanovenie! ¹⁸ V prvom (mesiaci), od večera štrnásteho dňa tohoto mesiaca **budete jesť nekvasené chleby až do večera dvadsiateho prvého dňa tohoto mesiaca.** (Ex 12:15–18)

Ak Lukáš uvádza, že do Troady prišli až päť dní po dňoch Nekvasených chlebov, znamená to, že do Troady dorazili 26. nísana. Ak chceme prepočítať vtedajší židovský kalendár na súčasný kalendárny systém, vieme, že u Židov začínala slávnosť nekvasených chlebov večer 15. nísana, chvíľku po západe slnka, po skončení 14. nísana. Tiež vieme, že táto slávnosť pripadla každý rok na iný deň, lebo 14. nísan bol počítaný podľa fáz Mesiaca₁₄. Pripadol na deň prvého jarného splnu Mesiaca, keď bol nový Mesiac vo fáze 14. dňa.

Keďže neexistuje historický dôkaz, ktorého roku sa udiala predmetná Pavlova návšteva v Troade, predpoklad je, že to mohlo byť v rozmedzí rokov 53–57 AD. V tabuľke č. 2 uvádzam časové návaznosti Pavlovho pobytu v Troade, z ktorých je zrejmé, že ak Pavel odchádzal z Troady v nedeľu, tak 14. nísan pripadol na pondelok. A ostatné je už jednoduché. Hvezdársky software hravo vypočíta, že v rozmedzí uvedených piatich rokov pripadol prvý jarný spln Mesiaca jedine v roku 55 AD na pondelok. Prehľadne to ukazuje tabuľka č. 3., ktorá pomerne presne stanovuje rok Pavlovej návštevy v Troade 15.

¹⁴ Gustav Friedrich: Rukovět křesťanské chronologie, Paseka 1997, Praha

¹⁵ Určite v tomto prípade teológov vyruší značné posunutie dáta pre Pavlov pobyt v Troade. Avšak údaje o Pavlovej tretej misijnej ceste sú veľmi rozdielne. Napríklad slovenský autor Jozef Heriban vo svojom lexikóne uvádza štyri rôzne údaje, čo svedčí o tom, že ich odpísal od rôznych iných autorov a ani sa nesnažil vzájomne ich porovnať. Čo je však horšie – kolektív redaktorov to opísal do Biblie medzi vysvetlivky... A tak – pokým niekto seriózne neposunie latku poznania trochu viac dopredu – máme dôvod sa domnievať, že apoštol Pavol svoju tretiu návštevu Troady uskutočnil v roku 55!

Tabuľka č. 2

Chronológia Pavlovho pohybu v Troade		
Deň	Udalosť	Dátum
pondelok	Slávnosť Paschy vo Filipis	14. nisan
utorok	Slávnosť nekvasených chlebov	15. nisan
streda	Slávnosť nekvasených chlebov	16. nisan
štvrtok	Slávnosť nekvasených chlebov	17. nisan
piatok	Slávnosť nekvasených chlebov	18. nisan
sobota	Slávnosť nekvasených chlebov	19. nisan
nedeľa	Slávnosť nekvasených chlebov	20. nisan
pondelok	Slávnosť nekvasených chlebov	21. nisan
utorok	Odchod Pavla z Filipis	22. nisan
streda	Cesta loďou do Troady	23. nisan
štvrtok	Cesta loďou do Troady	24. nisan
piatok	Cesta loďou do Troady	25. nisan
sobota	Príchod Pavla do Troady	26. nisan
nedeľa	Pobyť Pavla v Troade	27. nisan
pondelok	Pobyť Pavla v Troade	28. nisan
utorok	Pobyť Pavla v Troade	29. nisan
streda	Pobyť Pavla v Troade	30. nisan
štvrtok	Pobyť Pavla v Troade	1. ijar
piatok	Pobyť Pavla v Troade	2. ijar
sobota	Pobyť Pavla v Troade	3. ijar
nedeľa	Rozlúčka s Pavlom – po celú noc	4. ijar
nedeľa	Odchod Pavla z Troady – skoro ráno	4. ijar

Tabuľka č. 3

Stanovenie dáta 14. nisana podľa splnu mesiaca			
Rok AD	Spln mesiaca	Deň	Západ slnka
53	22. 3. 53	piatok	19, 46
54	11. 4. 54	utorok	20, 07
55	31. 3. 55	pondelok	19, 55
56	20. 3. 56	sobota	19, 42
57	08. 4. 57	piatok	20, 05

V tabuľke č. 3 sú uvedené aj časy západu slnka pre Troadske zemepisné pásmo. Ak v čase splnu Mesiaca – 31. marca 55 AD slnko zapadlo o 19. hodine 55. minúte nášho času, tak o 19 dní neskôr bol západ slnka o 20. hodine 11 minúte.

Z uvedeného vyplýva, že zhromaždenie v prvý deň týždňa mohlo začať najskôr 15 minút po 20. hodine. Ak by sa teda jednalo o pravidelné nedeľné zhromaždenia, tak je to na začatie zhromaždenia doba nanajvyš nevhodná ...

Pavel z Troady odchádza skoro ráno v nedeľu. Ide do Assonu, vzdialeného asi 40 km. Jeho sprievod ide loďou, ale on sám odchádza peši po pobreží. Ak predpokladáme, že cesta trvala okolo osem hodín a skoro ráno mohlo znamenať asi šiestu hodinu rannú, tak Pavel strávil na ceste práve ten čas, keď mal celkom iste sedieť v nedeľnom zhromaždení! Určite by tak bol urobil, keby v nedeľu zhromaždenie bolo bývalo...

Ak by niekto nechcel prijať fakt, že deň začínal večerom a že sa teda stretnutie začalo po dvadsiatej hodine, tak mu pomôže jednoduchá matematika. Keby stretnutie bolo začalo v prvý deň týždňa ráno – povedzme o deviatej hodine – tak fakt, že Pavol *pretiahol reč až do polnoci* by znamenal pätnásť hodín zhromaždenia až do chvíle, keď došlo k tragédii. Keďže aj potom *dlho, až do svitania, ešte hovoril*, robí to spolu dvadsaťjeden hodín zhromaždenia.

Nuž ak vám niekto predloží verš Sk 20:7 ako dôkaz, kedy sa prvotná cirkev schádzala, pomôžte mu prakticky a aj pomocou matematiky pochopiť omyl, ktorý prevzal od minulých generácií a nikdy si ho neoveril.

❧ Dodatok ❧

Pavol – hoci mal veľa chýb – bol nesporne najväčším evanjelistom. Nový zákon však uvádza nielen tie situácie a konania Pavlove, z ktorých si máme brať príklad, ale aj tie, ktoré sú záporným príkladom. Takýmto záporným príkladom je aj Pavlova rozlúčka v Troade. Boh je Bohom poriadku a noc neurčil na zhromaždenia. Keby Pavel nebol *pretiahol reč až do polnoci*, nemusel Eutychnus, zmorený spánkom, vypadnúť z okna! A keby Pavel nebol *dlho, až do svitania, ešte hovoril*, a namiesto toho by sa bol pobalil, možno by si nebol zabudol v Troade svoje písacie potreby, o ktorých píše Timotejovi : *Keď prídeš, prines plášť, čo som si nechal v Troade u Karpa, aj knihy a najmä pergameny ...* (2 Tim 4:13)

ZHROMAŽDENIE V KORINTE

Často sa zvykne citovať aj iný verš, v ktorom je výraz „prvý deň týždňa“. Jeho plné znenie je nasledovné:
Nech si každý z vás v prvý deň týždňa u seba odloží, čo môže, aby sa nerobili zbierky, keď prídem.
 (1Kor 16:2)

Je zvláštne, že aj teologicky vzdelaní ľudia prijímajú tento verš za dôkaz, že dňom stretávania kresťanov má byť prvý deň týždňa – teda nedeľa. Ale ak predložíme tento verš v kontexte – teda tak ako bol napísaný – potom nie je treba k tomu žiaden výklad. Lebo **uvedený verš nehovorí o stretnutiach v prvý deň týždňa, ale o zbierke v prvý deň týždňa!** A vôbec nejde o zbierky v zhromaždeniach, ale o pravidelné – týždenné – domáce sporenie na účely zbierok pre Jeruzalem. Toto sporenie má prebiehať doma, teda – **u seba!**

Pozrime, čo tento verš oznamuje, keď nie je vytrhnutý z kontextu.

¹ *Čo sa týka zbierok pre svätých, urobte aj vy tak, ako som nariadil galatským cirkvám.* ² *Nech si každý z vás v prvý deň týždňa u s e b a odloží, čo môže, aby sa nerobili zbierky, keď prídem.* ³ *Keď budem u vás, pošlem tých, ktorých uznáte za hodných, s listom do Jeruzalema zaniest' váš milodar;* ⁴ *ak bude vhodné, aby som aj ja šiel, pôjdu so mnou.* (1Kor 16:1–4)

Odporcovia soboty sú schopní ísť až tak ďaleko, že pri preklade Biblie **zámerne vynechávajú spomínané príslovkové určenie miesta – u seba**. Ako ukážku uvádzam zdeformované znenie predmetného verša v iných prekladoch.

¹ *So zbierkou pre svätých urobte aj vy tak, ako som prikázal cirkevným zborom v Galácii.* ² *Nech každý z vás každú nedeľu odloží, čo mohol usporiť, aby sa zbierky nekonali práve vtedy, keď prídem.* (Evanjelický preklad)

¹ *Pokiaľ ide o zbierku pre svätých, aj vy urobte tak, ako som to nariadil cirkvám v Galácii.* ² *Nech si každý z vás v prvý deň po sobote odloží, čo by mohol usporiť, aby sa zbierky nerobili vtedy, keď prídem.* (Ekumenický preklad)

¹ *Čo sa týka zbierky pre svätých, urobte aj vy tak, ako som prikázal galatským cirkvám.* ² *Nech si každý z vás v prvý deň v týždni odkladá a zbiera to, čo môže, aby sa zbierky nekonali práve vtedy, keď prídem.* (Porúbčanov preklad)

¹ *Se sbírkou pro (jeruzalémské) křesťany to dělejte i vy tak, jak jsem to nařídil církvím v Galácii.* ² *Vždycky v neděli at' si dá každý z vás něco stranou a uloží, kolik bude moci, aby se se sbíráním nezačalo teprve, až k vám přijdu.* (Preklad Petřů)

Tu sme videli praktickú ukážku tendenčných prekladov. Stačí vynechať jedno slovičko a zmysel vety sa mení. Najvýraznejšiu chybu predkladá evanjelický preklad. Tí kresťania, ktorí používajú evanjelický preklad Biblie, nemajú sa odkiaľ dozvedieť, že sa nejedná o nedeľné zbierky v zhromaždení, ale že apoštol Pavel nariaduje odkladať peniažtôky doma – čiže u seba...

NARIADENIE APOŠTOLSKÉHO SNEMU

Prvý jeruzalemský snem je opísaný v Sk 15:6–29. Náplňou snemu bolo vyriešiť spor o obriezku, ktorý nastal v Antiochii. Princíp sporu bol nasledovný. V dobe zakladania prvých kresťanských zborov vznikali dve rozdielne skupiny kresťanov. Vyslúžili si prezývky »pohanokresťania« a »židokresťania«.

Pohanokresťania, pochádzajúci hlavne spomedzi Grékov a Rimanov, prijímali evanjelium pomerne ľahko, pretože do kresťanstva si nemohli priniesť nič z predošlej polyteistickej vierouky. Ak chceli prijať

Krista, museli sa vzdať v š e t k é h o predošlého. Boli ako nádoby, z ktorých sa najprv všetko vyprázdnilo, takže náplň evanjelia sa potom v nich s ničím nemiešala.

Naproti tomu židokresťania v každom zbere prinášali problémy, pretože prijatím Ježiša sa nemuseli vzdať svojho Boha, ale naopak – viac sa k nemu priblížili. Niektorí však nemali jasné, čo patrí z ich predošlej, starozákonnej vierouky – judaizmu – do kresťanstva a čo nie. A tak niektorí horliví Židia vnášali do kresťanstva také prvky judaizmu, ktoré obeťou Ježiša Krista stratili svoj význam, stali sa nezmyselným bremenom, ba dokonca mohli byť i znevažovaním Ježišovej obete. Pritom postoj voči Bohu nemusel byť u týchto Židov negatívny – skôr to bola nedostatočná známosť o význame evanjelia. Všimnime si v tejto súvislosti apoštola Petra. Hoci už bol kresťanom, zakladateľom a vodcom jeruzalemského zboru, predsa mal podobné problémy. Prv, než išiel ku Kornéliovi, musel mu Boh zjavením oznámiť, čo zo zákona už neplatí.

Spor v Antiochii vyvolali židokresťania. Obriezku chceli povýšiť na podmienku k spaseniu preto, lebo pochádzali spomedzi horlivých Židov zo sekty farizejov. Teda išlo o náročnejších dodržiavateľov Mojžišovho zákona! **Nuž a ak títo horlivci propagovali obriezku ako podmienku spasenia, robili to preto, lebo antiochijskí kresťania obriezku ignorovali. Keby teda antiochijskí kresťania boli ignorovali aj sobotu, určite by to bol na pretrase bod číslo jedna!** Ak Pavel a Barnabáš nemali v Antiochii spor o sobotu, znamená to, že dotčení horlivci spomedzi Židov nemali v tejto otázke do čoho zabrdnúť – nebol to problém, ktorý by bolo treba riešiť. Lebo v Antiochii sa sobota dodržiavala...

Ak teda prvý apoštolský snem, konaný v Jeruzaleme, n e n a r i a d i l dodržiavať sobotný odpočinok, tak to je dôkaz, že dodržiavanie soboty nebolo v tej dobe nijako narušované.

SOBOTA A RKC

Správa o zámene soboty za nedeľu sa zachovala v mnohých záznamoch. Stalo sa tak 7. marca 321 na príkaz rímskeho cisára Konštantína Veľkého, ktorý určil, že v celej Rímskej ríši sa bude uctievať »dies Solis« – deň Slnka. Temer všetci vtedajší kresťania územne patrili pod mocenský vplyv Konštantína, preto museli jeho príkaz prijať. Rímsky biskup Silvester to prijal taktiež.

ÔSMY DEŇ

Ak v roku 321 nariadenie rímskeho cisára dalo podklad k hroznej deformácii v kresťanstve, za to nemôžeme. Neboli sme pri tom a nevieme, za akých tvrdých okolností sa to stalo. Zodpovední sme však za to, ako sa k tejto otázke postavíme dnes! A tu zrazu užasneme nad súčasným postojom RKC, ktorá tvrdí vo svojom najväznejšom dokumente – v ustanovení Druhého vatikánskeho koncilu – že zmenu spôsobila apoštolská tradícia!!!

Tento fakt sa dá ťažko podložiť slovenským prekladom záverov Druhého vatikánskeho koncilu, nakoľko v slovenčine existujú dve katolícke verzie tohto dokumentu. Pre porovnanie uvádzam ten istý citát z oboch verzií, pričom presne preložená je verzia vydaná v Ríme.

■ Verzia vydania v Spolku sv. Vojtecha v roku 1969 (nepresnosťou prekladu je na okraji použiteľnosti) :

»Podľa apoštolskej tradície, ktorá má svoj pôvod v samom dni Kristovho vzkriesenia, Cirkev slávi veľkonočné tajomstvo (mysterium paschale) **každý siedmy deň, právom nazvaný dňom Pána** („dies dominica“ to jest nedeľa): v tento deň veriaci sú povinní zísť sa vedno, aby počúvali slovo Božie a mali účasť na Eucharistii, a tak si pripomínali umučenie, zmŕtvychvstanie a oslávenie Pána Ježiša a vzdávali vďaky Bohu, ktorý ich „vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych znova splodil pre živú nádej“ (1 Pt 1:3). Preto nedeľa – deň Pánov – je prvotný sviatok, na ktorý treba s dôrazom sústrediť nábožnosť veriacich, a to tak, aby sa stal zároveň aj dňom radosti a pracovného odpočinku. Nech sa iným slávnostiam nedáva prednosť pred nedeľou, iba ak tým skutočne najdôležitejším, pretože nedeľa je základom a jadrom celého liturgického roka.«¹⁶

■ Verzia vydania v Ríme v roku 1968 :

»Podľa apoštolskej tradície, ktorá má svoj pôvod v samom dni Kristovho vzkriesenia, Cirkev slávi veľkonočné tajomstvo (mysterium paschale) **každý ôsmy deň, právom nazvaný dňom Pána** („dies dominica“ to jest nedeľa): v tento deň veriaci sú povinní zísť sa vedno, aby počúvali slovo Božie a mali účasť na Eucharistii, a tak si pripomínali umučenie, zmŕtvychvstanie a oslávenie Pána Ježiša a vzdávali vďaky Bohu, ktorý ich „vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych znova splodil pre živú nádej“ (1 Pt 1:3). Preto nedeľa – deň Pánov – je prvotný sviatok, na ktorý treba s dôrazom sústrediť nábožnosť veriacich, a to tak, aby sa stal zároveň aj dňom radosti a pracovného odpočinku. Nech sa iným slávnostiam nedáva prednosť pred nedeľou, iba ak tým skutočne najdôležitejším, pretože nedeľa je základom a jadrom celého liturgického roka.«¹⁷

¹⁶ Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu, Sacrosanctum Concilium, čl. 106, str. 138 (Spolok sv. Vojtecha, Bratislava 1969)

¹⁷ Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu, Sacrosanctum Concilium, čl. 106, str. 213 (Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, Rím 1968)

PODOBENSTVO O PREZIDENTOVI

Skúste si predstaviť, že váš otec je prezident USA. Býva v Bielom dome, ale vy bývate vo svojom pôvodnom dome v Kalifornii. Aj vaši bratia a sestry bývajú v Kalifornii. Otec chce so svojimi deťmi udržiavať stály kontakt, preto dá postaviť na Floride veľkú vilu a dohodne so všetkými synmi a dcérami, že cez víkend sa bude schádzať v tejto vile celá rodina. A hoci ako prezident má plné ruky práce, vždy na víkend si urobí čas, odletí na Floridu a trávi tam víkend so svojimi synmi a dcérami.

Všetci sú šťastní, tešia sa na tieto stretnutia, len vy nie. Lebo cez víkend nemáte čas a v iné dni je rodinná vila prázdna. A tak začnete dochádzať za otcom v stredu do Bieleho domu. Otec vás vždy vlúdne prijme, ale vy sám pociťujete, že tým stretnutiam niečo chýba.

Až jedného dňa vám otec povie: „Syn môj, máš ku mne voľný vstup, lebo si môj syn. Pre teba sú tu vždy dvere otvorené, ale uveď si, že nie si na svete sám! Ja cez týždeň pracujem. Starám sa aj o tých ľuďí, ktorí nie sú mojimi synmi a musím spravovať celú zem. A ty, práve preto, že si môj syn, máš zvláštne privilegium. **Chcem sa s tebou stretávať osobitne, preto som na to vyhradil celý deň.** Vtedy tí ostatní nemajú prístup do našej vily, tam smiete byť len vy, moje deti. Ale nie si sám!

V ten deň sa chcem venovať všetkým mojim deťom. A tak ťa očakávam budúci víkend v našej rodinnej vile na Floride.“

Vy ste si však znovu cez víkend neurobil čas a na Floride ste nebol. Ale po otcovi túžite, preto sa znovu v stredu objavíte v Bielom dome. Poznajú vás tam, vpustia vás dnu, ibaže otec vás čaká pred dverami veľkej zasadačky. Radostne vás objíme, usmeje sa a potom vážnym hlasom povie: „Veľmi ma to mrzí, syn môj, ale mám dôležitú poradu. Vyšiel som von preto, aby som ti pomohol, ak niečo nevyhnutne potrebuješ. Ale ak je to len tá tvoja zvyčajná návšteva ako každú stredu, tak ťa upozorňujem, že mám práve dôležitú poradu. Príď cez víkend do našej vily na Floride – tam sa budem venovať výlučne tebe. Ahoj.“

Vy ste si však znovu cez víkend neurobil čas na stretnutie s otcom. A tak ďalšiu stredu znovu stojíte vo vstupe do Bieleho domu. Tento raz vás však dnu nepustia. Zriadenec sa vám pokloní a podá vám slúchadlo odkazovača so slovami, že hore nesmiete, ale otecko ráčil nechať pre vás odkaz. Priložíte slúchadlo k uchu a ozve sa otcov hlas:

„Mrzí ma, synček, že som musel pristúpiť k tomuto tvrdému opatreniu, ale nedalo sa inak. Si tvrdohlavý, neposlušný a veľmi sebecký. Chodíš ma navštevovať tvrdošijne v stredu a prinášaš so sebou vždy svoje sebeckvo. Nezáleží ti na tom, že pracujem, ty jednoducho chceš ako taký rozmazanec prinútiť mňa – svojho otca – aby som ťa poslúchal. Prijal som ťa vždy preto, že ťa mám rád. Ale ostatní tvoji bratia to nerobia. Len pozorujú, že moja láska k tebe začína byť na úkor poriadku. Tvoja prítomnosť v Bielom dome v neutránkových dňoch je však tá menšia bolesť. Tou väčšou bolesťou je tvoja neprítomnosť na rodinných stretnutiach. Chýbaš nám. Necítime sa plne šťastní, lebo tvoje miesto pri stole je prázdne. Tak sa rozhodni. O dobe stretávania rozhodujem ja! Ale aj ty! Ty rozhoduješ tým, že to buď prijmeš, alebo zamietneš. Doteraz každý víkend sme ťa očakávali a čakáme ťa aj naďalej. Kiež by si sa rozhodol správne.“

Odvtedy ubehlo mnoho rokov. Ocko je stále prezident a ty naďalej chodievaš každú stredu do Bieleho domu – vypočuť si z telefonického odkazovača známy otcov hlas. Slová už poznáš naspamäť a robíš to už ani nie zo vzdoru, ani nie zo zaťatosti – už len tak nasilu, zo zotrvačnosti, lebo si lenivý vo svojom živote urobiť zmenu.

Otec aj bratia ťa stále čakajú pri spoločnom stole. Ale termín stretnutí otec kvôli tebe meniť nebude! Už len preto nie, že má okrem teba ďalšie deti, ktoré sa s ním cez víkend pravidelne stretávajú. Už len kvôli nim termín stretnutí nezmení. Buď sa prispôsobíš otcovej vôli tak ako tvoji súrodenci, alebo budeš vnímať ten drahý otcov hlas len z odkazovača na otcovej vrátnici.

Kapitola piata

JE SIEDMY DEŇ SIEDMY?

Je siedmy deň aj dnes siedmym dňom?

Táto otázka je veľmi aktuálna – najmä pre tých, ktorí prijali obsah predchádzajúcich kapitôl a teraz stoja pred problémom, či je o čo stáť. Či za tých skoro 6000 rokov existencie sveta nebola sobota zamenená. Či dnešný siedmy deň je násobkom čísla sedem od prvého siedmeho dňa pri stvorení sveta.

Nuž – odpoveď na uvedenú otázku nevie dať nikto z ľudí. Ale to ani nie je problém, ktorý by mal ľudí trápiť. Lebo ak by Boh JeHoVaH dopustil zmenu bez toho, že by sa to ľudia dozvedeli, nebola by potom chyba v ľuďoch, že zachovávajú »iný« siedmy deň ako Boh JeHoVaH. Keby ľudia nemali možnosť dozvedieť sa pravdu, nemali by ani zodpovednosť – boli by voči Bohu nevinní, respektíve by boli obeťou neznalosti. Ale kresťan – teda Božie dieťa – verí svojmu Otcovi vo všetkom. Teda verí mu aj v otázke siedmeho dňa. To prakticky znamená veriť, že Boh oznámil svojim deťom všetko potrebné – všetko, čo potrebujú vedieť k tomu, aby mohli mať k svojmu Otcovi správny prístup. A navyše – na zemi je Duch Svätý, ktorý oznamuje všetko potrebné v pravý čas:

Ale Tešitel', Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal. (J 14:26)

A teda hoci aj nevieme na uvedenú otázku odpovedať exaktne, Biblia nám poskytuje dostatočné množstvo dôkazov, že súčasný siedmy deň – sobota – je sedemnásobkom stvoriteľského siedmeho dňa, čiže za tie tisícročia k zmene nedošlo. Ukážeme si niekoľko typických príkladov.

ZMENY ČASU NÁSLEDKOM POTOPY

Počas potopy bol čas sledovaný s presnosťou dňa.

Podľa logického ľudského úsudku by sa zdalo, že počas potopy nevyhnutne muselo dôjsť k strate sledu dní a tým aj k strate pôvodnej sedemdennej periodicity. Ved' Noe s rodinou strávili v korábe jeden rok a desať dní a z toho boli vyše desať mesiacov »v stave uzavretia«, čiže v korábe, ktorý nemal okná, takže nevieme, ako z neho bolo vidieť striedanie dňa a noci na základe zmeny svetla a tmy po celých desať mesiacov. Dokazuje to nasledovný verš.

¹⁴ *Tu Noe odstránil strechu korába, aby videl. (Ge 8:14a)*

Keďže nevieme, aký druh hodín v tej dobe používali, vôbec si nevieme predstaviť, ako mohli v korábe sledovať čas. Ale ak v súčasnosti posudzujeme minulosť, uvedomujeme si, že je to silne ovplyvnené stavom nášho súčasného chápania a ak si nevieme dnes niečo predstaviť, to ešte neznamená, že to nebolo. Lebo biblická správa dokazuje, že osádka Noemovho korábu počas potopy pojem o čase nestratila. Všimnime si tri texty z Biblie, ktoré jasne dokazujú, že aj počas potopy pretrvával presný kalendárny systém a datovanie začiatku potopy, jej priebehu i ukončenia sa dialo s presnosťou jedného dňa.

¹¹ *V šesťstom roku Noemovho života, v druhom mesiaci, na sedemnásty deň mesiaca vyvalili sa všetky pramene veľkej hĺbočiny a otvorili sa nebeské priepusty. (Ge 7:11)*

⁴ *A v siedmom mesiaci, na sedemnásty deň mesiaca koráb zastal na vrchu Ararat. ⁵ Vody odchádzali a upadávali až do desiateho mesiaca. V prvý deň desiateho mesiaca sa zjavili temná vrchov. (Ge 8:4-5)*

¹³ *V šesťstoprvom roku teda, v prvom mesiaci, v prvý deň mesiaca vyschli vody na zemi. ¹⁴ Tu Noe odstránil strechu korába aby videl, a zemský povrch bol suchý. ¹⁵ V druhom mesiaci na dvadsiaty siedmy deň mesiaca bola zem suchá. (Ge 8:13-15)*

Od momentu začiatku potopy do momentu vyschnutia zeme po jej skončení uplynul presne jeden rok a 10 dní. A keďže správa o potope je písaná v tej istej knihe ako správa o stvorení, dá sa predpokladať nielen serióznosť údajov, ale aj rovnaké chápanie pojmu deň.

V s u v k a

Z biblického kontextu nevieme dokázať, či toto datovanie zaznamenal a archivoval Noe, ale vidíme, že dáta potopy sú viazané na jeho vek. Teda je tu priradený Noemov priamy vekový vzťah k opísanej katastrofe. A keďže Noe patrí medzi patriarchov, ktorí sú zaradení do biblického rodokmeňa, takýmto spôsobom je s úžasnou presnosťou zaevidovaná aj potopa do časového rámca vtedajšej éry.

Mnohí biblickí genealógovia²⁰ spomenutý biblický rodokmeň spochybňujú. Aby si však čitatelia mohli utvoriť vlastný názor, uvádzam jeden príklad, ktorý charakterizuje presnosť tohto rodokmeňa.

Biblický rodokmeň začína od Adama a končí Ježišom Kristom. Prvá časť sa nachádza v piatej kapitole knihy Genezis a ďalej pokračuje na mnohých miestach Biblie. V tejto prvej časti sú pri každom mene patriarchu uvedené o ňom tri údaje:

- vek narodenia jeho prvého mužského potomka a meno tohto potomka
- vek života po splodení tohto potomka
- celkový vek patriarchu

Údaj končí slovami »a zomrel«. Záznam o Adamovi vyzerá takto:

³ *Keď mal Adam stotridsať rokov, narodil sa mu syn, jemu podobný, podľa jeho obrazu, a nazval ho menom Set.* ⁴ *Po Setovom narodení žil Adam ešte osemsto rokov a narodili sa mu synovia a dcéry.* ⁵ *A všetkých dní Adamovho života bolo deväťstotridsať rokov a potom zomrel.* (Ge 5:3–5)

Ak podľa uvedených veršov chceme zostaviť »biblický letopočet«, tak zrod Adamovho syna Seta sa v ňom považuje za rok 130. Potom podľa uvedených údajov je možné jednoduchým spôsobom pomerne presne stanoviť, že potopa začala v roku 1656. Vieme, že v tom roku do korábu vošiel Noe so svojou ženou, s tromi synmi a ich tromi ženami. Ostatní ľudia zahynuli počas potopy.

I zahynulo každé telo, ktoré sa pohybovalo na zemi: vtáctvo, dobytok, zver, plazy, čo sa plazia po zemi, aj všetci ľudia. (Ge 7:21)

A tu je zaujímavé, že v uvedenom rodokmeni sa o Noemovom otcovi Lámechovi píše, že zomrel – nie zahynul. To preto, lebo v čase potopy bol už 5 rokov mŕtvy. A čo Noemov starý otec Matuzalem? Do korábu nevošiel a píše sa, že zomrel. To preto, lebo zomrel v roku 1656, teda v roku potopy. Keby pisateľ tohto rodokmeňa bol napísal, že Lámech žil 784 rokov a zomrel, jeho smrť by pripadla na rok po potope. A keďže do korábu nevošiel, údaj by nebol pravdivý. Podobne keby bolo napísané u Matuzalema, že dožil povedzme 971 rokov, jeho úmrtie by nastalo až rok po potope. A keďže do korábu nevošiel, Biblia by nebola pravdivá. Buď by bol nepravdivý údaj o počte tých, ktorí vošli do korábu, alebo údaj, že mimo korábu všetci zahynuli, alebo údaj o tom, že zomrel namiesto zahynul.

Toto je len malá ukážka, že letopisec biblických rodokmeňov sa nepomýlil, hoci pri toľkých presných údajoch by sem-tam dala chyba ospravedlniteľná bola ... Táto vsuvka o pravdivosti biblických dát slúži na to, aby sme boli schopní prijať verše, ktoré dokazujú, že počas potopy sa pojem o čase nestratil. A po potope Boh dáva záruku, že čas bude plynúť stacionárne:

Kým potrvá zem, nikdy neprestane sejba a žatva, chladno a teplo, leto a zima, deň a noc. (Ge 8:22)

KOREKCIA ČASU NA PÚŠTI

Boh uzavrel s Abrahámom určitú zmluvu. Táto zmluva bola obnovená s Jákobom, ale prv, než zaslúbenia začali fungovať, Izrael odišiel do Egypta. Tu bývali vyše 400 rokov a po smrti Jozefa sa postupne stávali otrokmi dynastie egyptských faraónov. Takže na bohoslužby nebolo ani pomyslenia. V Egypte Izrael stratil poňatie o sedemdenom cykle, pretože Egyptania mali mesiac rozdelený na tri dekády²¹. Dni boli pomenované podľa toho, ktorému z egyptských bohov bol daný deň zasvätený a opakovali sa ročne a nie v jednotlivých dekádach.

Po vyjdení Izraelcov z Egypta bolo treba u nich obnoviť vnímanie sedemdeného kalendárneho cyklu. Preto Boh prostredníctvom Mojžiša nariadil začať svätiť sobotu. A aby toto svätenie bolo pravidelné, Boh dal Izraelcom veľmi zvláštny kalendár v podobe manny.

*A on [Mojžiš] im povedal: „To je to, čo prikázal Pán: Zajtra je **deň odpočinku**, svätá **sobota** Pánova. Čo máte upiecť, upečte, a čo mienite uvariť, uvarte! Ostatné, čo zostane, odložte a uschovajte na zajtra.“ Odložili si teda na zajtra, ako prikázal Mojžiš, a nezosmrdelo sa to, ani červy v tom neboli. A Mojžiš povedal: „Dnes jedzte to, lebo **dnes je Pánova sobota**, dnes nenájdete vonku nič. Šesť dní to môžete zbierať, v siedmy deň však je **sobota**, v ten deň toho nebude.“ Keď potom v siedmy deň poniektorí vyšli zbierať, nenašli nič. A Pán povedal Mojžišovi: „Ako dlho sa budete zdráhať zachovávať moje príkazy a zákony? Hľadte, **veď Pán vám dal sobotu!** Preto v šiesty deň vám dáva jedlo na dva dni. V sobotu nech každý zostane doma! Nech v siedmy deň nik nevychádza zo svojho miesta!“ A ľud slávil v siedmy deň **sobotu**. Izraeliti nazvali [to] jedlo mannou. (Ex 16:23–29)*

A Izraeliti jedli mannu štyridsať rokov, kým neprišli do obývanej krajiny. (Ex 16:35)

²⁰ Genealógia je náuka, ktorá sa zaoberá skúmaním rodokmeňov. (Viď Slovníček na konci knihy).

²¹ Viď kapitolu o kalendároch.

Tu človek nevychádza z údivu : Boh oznamuje ľuďom na púšti svoju vôľu ohľadne pravidelného odpočatia v sedemdenom cykle, ale súčasne zariadil, aby šesť dní padala z neba potrava vo forme manny a siedmy deň aby bola prestávka v tejto potravinovej dodávke. A tak ľud dostal spolu s oznámením Božej vôle aj dočasný pozemský kalendár, aby sa mohol aj takýmto zázračným spôsobom presvedčať o veľkosti Boha.

Ešte obdivuhodnejší je fakt, že ten Boží ľud videl počas štyridsiatic rokov každý týždeň zázrak Božej starostlivosti, lebo šiesty deň bola nebeská dodávka manny dvojnásobná, aby v čase **odpočatia** ľud nemal hlad!

Tak vyše dvetisíc ráz Boh potvrdil svojmu ľudu, že slová o odpočinku siedmeho dňa myslí vážne. Aby ľud na to nezabudol, Boh urobil s Mojžišom zmluvu, pri ktorej mu odovzdal dve kamenné dosky s desiatimi slovami, ktoré predstavovali desať Božích príkazov. Sobota je tu zastúpená nasledovne:

*Spomni na **sobotňajší** deň, aby si ho zasvätil! Šesť dní budeš pracovať a tvoriť všetky svoje diela, siedmy deň je však **sobota** Pána, tvojho Boha. Vtedy nebudeš konať nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn alebo tvoja dcéra, ani tvoj sluha alebo tvoja služka, ani tvoj dobytok, ani cudzinec, ktorý býva v tvojich bránach! Lebo za šesť dní Pán utvoril nebo a zem, more a všetko, čo je v nich, v siedmy deň však odpočíval. Preto ho [deň **soboty**] Pán požehnal a zasvätil ho. (Ex 20:8–11)*

V zasľúbenej zemi manna zanikla.

¹⁰ *Zatiaľ, čo Izraelovi synovia táborili v Galgale, slávil na štrnásty deň (prvého) mesiaca, podvečer, na Jerišských stepiach Veľkú noc. ¹¹ A v deň po Veľkej noci, práve v ten istý deň, jedli z plodov krajiny nekvasený chlieb a pražené zrnó. ¹² Nasledujúci deň **prestala manna**, lebo sa mohli živiť plodmi krajiny. Potom už Izraeliti mannu nemali; v tom roku sa živil plodmi kanaánskej krajiny. (Joz 5:10–12)*

Za štyridsať rokov na púšti sa povedomie sedemdeného cyklu vžilo natoľko, že môžeme rozumne predpokladať, že zánik manny u Izraela už neznamenal zánik soboty.

STRATENÝ DEŇ

Jozue a Ezechiáš sa síce nikdy nestretli, ale majú čosi spoločné: obaja majú zásluhu na tom, že Boh urobil zásah do vesmírnych súvzťahností. A hoci tieto dva zásahy vyzerajú byť na prvý pohľad len ako rozprávkové príbehy, Biblia ich zaznamenáva a teda sú pravdou. Preto si tieto miesta rozoberieme podrobne.

Jozue prikázal Slnku stáť

⁶ *Tu poslali gabaonskí mužovia Jozuemu do galgalského tábora odkaz: „Neodťahuj svoje ochranné ruky od svojich služobníkov! Príd' čím skôr hore k nám a zachráň nás! Pomôž nám, lebo sa proti nám zhromaždili všetci amorejskí králi, ktorí bývajú na vrchovine.“⁷ Jozue vytiahol z Galgaly hore a s ním všetci bojovníci, všetko udatní mužovia. ⁸ A Pán povedal Jozuemu: „Nestrachuj sa pred nimi! Ved' som ich dal do tvojich rúk! Nikto z nich ti neodolá.“⁹ Tu ich Jozue odrazu prepadol – celú noc totiž tiahol z Galgaly hore – ¹⁰ a Pán ich uviedol do zmätku, takže im spôsobil pri Gabaone veľkú porážku. Potom ich prenasledovali po ceste vystupujúcej k Bethoronu a bili ich až do Azeky a až do Makedy. ¹¹ Ako utekali pred Izraelitmi, boli práve na zostupe z Bethorona, keď Pán dopustil, že na nich padali z neba veľké kamene až po Azeku. A viac bolo tých, čo prišli o život pri ľadovci, ako tých, čo pobili Izraelovi synovia. ¹² Vtedy zvolal Jozue k Pánovi – totiž v ten deň, keď Pán vydal Amorejčanov do rúk synov Izraela – a povedal pred Izraelitmi:*

*„Slnko, zastav sa nad Gabaonom
a mesiac, nad údolím Ajalon!“*

¹³ *A slnko zostalo stáť i mesiac sa zastavil, kým sa ľud nevypomstil na svojich nepriateľoch. Či to nie je napísané v „Knihe spravodlivých“? **Slnko sa zastavilo uprostred neba a neponáhľalo sa zapadnúť skoro celý deň.** ¹⁴ Takého dňa ako tento nebolo ani predtým, ani potom, keď Pán poslúchol na hlas človeka. Lebo Pán bojoval za Izrael. ¹⁵ Potom sa Jozue vrátil a s ním všetci Izraeliti do galgalského tábora. (Joz 10:6–15)*

Ezechiáš žiadal, aby sa Slnko vrátilo

¹ *V tých dňoch Ezechiáš ochorel na smrť. I prišiel k nemu prorok Izaiáš, Amosov syn, a povedal mu: „Toto hovorí Pán: Usporiadaj si dom, lebo zomrieš a nebudeš žiť!“*

² *Nato sa Ezechiáš obrátil tvárou k stene a modlil sa k Pánovi: ³ „Ach, Pane, spomeňže si, ako som putoval pred tvou tvárou verne a s celým srdcom a robil som, čo je v tvojich očiach dobré.“ A Ezechiáš sa nahlas rozplakal. ⁴ Izaiáš ešte nevyšiel z prostredného nádvorja, keď ho Pán oslovil: ⁵ „Vráť sa a povedz Ezechiášovi, kniežaťu môjho ľudu: Toto hovorí Pán, Boh tvojho otca Dávida: Počul som tvoju modlitbu, videl som tvoje slzy; hľa, uzdravím ťa, na tretí deň pôjdeš do Pánovho chrámu.“*

⁶ *K tvojmu veku pridám pätnásť rokov a vyslobodím teba i toto mesto z rúk asýrskeho kráľa a budem zastávať toto mesto kvôli sebe a kvôli svojmu služobníkovi Dávidovi.*“

⁷ *Izaiáš povedal: „Vezmite figovú náplast!“ Keď ju vzali a položili na vred, ožil.* ⁸ *A Ezechiáš sa spýtal Izaiáša: „Čo bude znamením, že ma Pán uzdraví a že na tretí deň pôjdem hore do Pánovho chrámu?“*

⁹ *Izaiáš odpovedal: „Toto ti bude znamením od Pána, že Pán splní, čo prisľúbil: Má ísť tóna napred o desať stupňov, alebo sa má o desať stupňov vrátiť?“* ¹⁰ *Ezechiáš povedal: „Lahko je tóni ísť napred o desať stupňov! Nie! Nech sa tóna vráti o desať stupňov nazad!“* ¹¹ *Vtedy prorok Izaiáš volal k Pánovi a on vrátil tónu na stupňoch, po ktorých zostúpila – na Achazových stupňoch – o desať stupňov. (2 Kr 20:1–11)*

Tento príbeh je opísaný aj v knihe proroka Izaiáša v 38. kapitole, odkiaľ uvádzame len dva najdôležitejšie verše:

⁷ *A toto ti bude znamením od Pána, že Pán splní slovo, čo riekol: ⁸ Hľa, ja vrátim tónu stupňov, ktorými so slnkou zostúpila po Achazových stupňoch ²², naspäť o desať stupňov!“* **I vrátilo sa slnko o desať stupňov na stupňoch, po ktorých zostúpilo.** (Iz 38:7–8)

V uvedených dvoch anomáliách určite došlo k zmenám, ktoré sú zaznamenané v »Božích hodinách«. Ale nedošlo k posunu dňa. To preto, lebo tieto dve zmeny môžu síce predstavovať dohromady presne 24 hodinový posun smerom dozadu, samostatne však ani jedna z nich nepresiahla úplných 24 hodín. Teda ani v jednom prípade nebol dôvod pridať či ubrať jeden deň.

Hoci celkove v dejinách sveta jeden deň chýba... – Ale to už je nad naše rozumové chápanie...

NOVOZÁKONNÉ ZÁPISY

Z mnohých častí NZ sa dozvedáme, že v dobe vzniku kresťanstva bola už evidencia dní v týždni zachovávaná v celej Rímskej ríši. To preto, lebo zásluhou Židov, žijúcich v diasporách sa pojem „sobota“ zaužíval v Rímskej ríši ako jednotný názov siedmeho dňa. Uvádzam len niekoľko veršov, ktoré dokazujú, že v rannej cirkvi pojem sobota bol jednotný na celom území Rímskej ríše, napriek tomu, že v tej dobe ešte nebol názvom úradným.

V nasledujúcu sobotu sa skoro celé mesto zišlo počúvať Pánovo slovo. (Sk 13:44)

V sobotu sme vyšli za bránu k rieke, lebo sme predpokladali, že sa tam modlia. Sadli sme si a hovorili sme so ženami, čo sa tam zišli. (Sk 16:13)

Prešli cez Amfipolis a Apolóniu a prišli do Solúna, kde bola židovská synagóga. Pavol podľa svojho zvyku vošiel k nim a po tri soboty im hovoril o Písmach. (Sk 17:1–2)

Z uvedeného vyplýva, že kresťania v dobe rannej cirkvi jasne vedeli, ktorý deň je siedmym dňom.

KALENDÁRNE ZMENY

V priebehu posledných 2500 rokov boli zaznamenané v kalendárnych systémoch ²³ dve podstatné zmeny :

- zmena rímskeho kalendára na juliánsky
- zmena juliánskeho kalendára na gregoriánsky

Zmena rímskeho kalendára na juliánsky

Táto zmena nastala v roku 46 AC. Nebola ustálená z jedného dňa na druhý, ale bola zavedená v priebehu tzv. prechodového roka, ktorý trval 15 mesiacov. Pri tejto zmene nedošlo k zámene dní v týždňoch, pretože ani rímsky ani juliánsky kalendárny systém nemal dni v týždni pomenované a siedmy deň nebol nijako odlišný od ostatných dní.

V tej dobe však Židia dodržiavali sobotu, a to aj v emigrácii. Práve diaspora v Rímskej ríši priniesla pojem siedmeho dňa. Rímska ríša tento pojem prijala postupne – spočiatku pasívnou registráciou židovského periodického sviatku.

Môžeme teda tvrdiť, že sobota bola do juliánskeho kalendára prinesená dodatočne, a to tak, že ju Židia v Rímskej ríši zachovávali.

²² O Achazových hodinách sa nezachovali žiadne podrobnosti, ale v Biblii je zapísané v 2 Kr 18:1, že Achaz bol Ezechiášovým otcom. Teda Achazove hodiny asi nepredstavovali typ hodín, ktorých vynálezcom by bol Achaz, ale zrejme išlo o snečné hodiny, ktoré dal kráľ Achaz zostrojiť a teda bol ich pôvodným majiteľom.

²³ Kalendárne systémy opisuje podrobne samostatná kapitola.

Zmena juliánskeho kalendára na gregoriánsky

Gregoriánsky systém bol zavedený 6. októbra 1582, a síce tak, že ďalším dňom bol 17. október 1582. Pri tomto prechode nedošlo k zámene dní v týždni, pretože 6. október bola sobota a ďalší deň – 17. október – bola nedeľa. Gregoriánsky kalendár nebol prijatý hneď vo všetkých zemiach v rovnakej dobe, a to je najväčší dôkaz, že nemohlo dôjsť k zámene dní v týždni. Napríklad Pravoslávna cirkev tento kalendár odmietala až do 20. storočia. Pritom v tej istej krajine existovali v rámci dvoch cirkví dva kalendárne systémy, ale rozdiel bol len v jedenásťdňovom dátumovom sklze a nie v pomenovaní dní týždňa.

☞ Zhrnutie ☞

... Ani pri prvej úprave kalendára,
nariadenej Júliom Caesarom v roku 46 AC,
ani pri druhej úprave kalendára,
nariadenej Gregorom XIII. v roku 1582 AD,
nebol narušený sled dní v týždni.
Pondelok, utorok, streda, štvrtok, piatok sobota a nedeľa
za sebou nasledujú už po tisíce rokov
bez ohľadu na úpravy
mien alebo dĺžky mesiacov, skracovanie či predlžovanie rokov. ²⁴

²⁴ Citované z knihy Evy Kotulovej: KALENDÁŘ aneb kniha o věčnosti a času (Svoboda, Praha 1978)

On
 stanovil termín svojho odpočívania pri stvorení sveta
 a nikdy tento termín nezmenil
 tak ako nezmenil funkciu dňa,
 tak ako nezmenil funkciu noci,
 tak ako nezmenil funkciu slnka
 tak ako nezmenil funkciu mesiaca
 tak ako nezmenil funkcie ostatných priemetov
 svojho
 stvoriteľského
 diela.

Boh odpočíva siedmeho dňa.

**To je
 oddelené
 odpočatie
 JeHoVaHovo
 a
 platí
 od stvorenia sveta až naveky**

**od vekov až naveky
 od vekov až naveky od vekov až naveky od vekov až naveky
 od vekov až naveky:**

*Lebo ako budú trvalými predo mnou
 nové nebesá a nová zem,
 ktoré stvorím
 – hovorí Pán –
 tak bude trvalé vaše potomstvo a vaše meno
 a každý mesiac v novmesiaci
 a každý týždeň v sobotu
 príde sa každé telo klaňať
 pred moju tvár
 – hovorí Pán..*

(Iz 66:22–23)

*A tak ostáva sobotný odpočinok pre Boží ľud.
Lebo kto vošiel do jeho pokoja, aj on si odpočinul od svojich diel
ako Boh od svojich.
Usilujme sa teda vojsť do onoho pokoja,
aby nik nepadol podľa toho istého príkladu neposlušnosti. (Hebr 4:9–11)*

Kapitola siedma SOBOTENIE

Vzhľadom na to, že v tejto kapitole ide o veľmi náročné exegézy, je potrebné, aby čitateľ tejto kapitoly dokonale poznal celú Bibliu. Biblické citáty budú použité aj z Roháčkovho prekladu, nakoľko preklad RKC je nepresný a jeho nepresnosťou by sa znásobila namáhavosť výkladu.

Niektoré časti tejto kapitoly sú len náznaky a poukazujú na neprebádané miesta v biblistike. Iné časti sú len začiatkom úvah a ich cieľom je prelomiť hrádzu nedotknuteľnosti tejto témy. Aby sa aj iní odvážili skúmať túto oblasť bez predsudkov voči sobote. Lebo už tým, že sobota je odpočatie JeHoVaHovo, zaslúži si maximálnu pozornosť kresťanskej pospolitosti. Boh však nechce našu pozornosť – Boh chce našu lásku.

Tak prosím pre túto kapitolu správny prístup. Ide o pokus – pokročiť dopredu o kus ...

SPORNE PRELOŽENÉ VERŠE ***

Účel tohto oddielu nie je kritika, ani nie predkladanie novej doktríny, ani nie boj proti doterajšiemu chápaniu častí Biblie. Účelom tohto oddielu je upozornenie na určité fakty, ktoré doteraz neboli zverejnené, preto ich nepozná väčšina súčasných teológov. Je teda prirodzené, že dotyčné fakty nepozná ani väčšina radových kresťanov.

Ak chcem upozorniť na sporný preklad troch rôznych veršov, týkajúcich sa soboty, je potrebné pritom upozorniť, že korene tohto sporného prekladu sú zapustené vo veľmi dávnej minulosti – v čase vzniku Septuaginty²⁵. Ak si pripomenieme fakt, že Septuaginta vznikala v Egypte, tak SZ nám podáva jasné svedectvo, že Egypt bol pre Boží ľud vždy zdrojom problémov.

Sporne preložené verše sú teda dedičstvom zo Septuaginty. Sú to verše Ge 8:22, Ex 5:5 a Ex 12:15. Ale okrem nich je v Biblii ešte množstvo veršov, v ktorých sa nachádza slovo ŠaBaT a je preložené tak, že v prekladoch do národných jazykov je jednoducho neidentifikovateľné!

Aby sme pochopili mechanizmus sporného prekladu, musíme si najprv vysvetliť pojem slova **protonymum**. Do slovenčiny sa tento pojem prekladá ako »prvovýznamové« alebo »prvotnovýznamové« slovo, ale výstižnejší je voľný preklad slovom »prapodstata«.

Protonymum je také slovo, ktorého prvotný význam ostáva nezmenený v každej dobe a spoločensko-politickej formácii. Je to jedno-jednoznačné slovo, a teda nepotrebuje definíciu na objasnenie svojho významu. Je to slovo, ktoré je v každej dobe rovnaké súčasne významom aj aktuálnosťou.

Uvediem príklady na rozlíšenie významu a aktuálnosti protonyma.

Meno Ján Fazul'a nie je protonymum. Významom nie je ním preto, lebo v Strednej Lehote žije v každom druhom dome Ján Fazul'a a teda pod týmto pojmom je možné si predstaviť dvadsať rôznych ľudí. A toto slovo nemá ani trvalú aktuálnosť, lebo pred 60 rokmi nebol na Slovensku ani jeden Ján Fazul'a a o 30 rokov nemusí byť na Slovensku už ani jeden.

Typickým protonymom je slovo voda. Význam tohto slova je všade na svete rovnaký a aktuálnosť tohto slova je nesporná od stvorenia sveta.

Podobným prvovýznamovým slovom je i hebrejský výraz ŠaBaT. Aktuálnosť tohto slova začala pri stvorení sveta siedmeho dňa – samotným stvorením ŠaBaTu. Význam slova je nemenný na veky vekov, a to z niekoľkých dôvodov.

- ŠaBaT vyjadruje realitu, že siedmeho dňa Boh odpočíva.
- ŠaBaT neznamená odpočinok všeobecne, ale je to špecifická realita – odpočinok Boha JeHoVaHa. A preto, že Boh JeHoVaH je len jeden, nemôže existovať viac druhov ŠaBaTu.
- Boh JeHoVaH je večný a jeho večnosť dáva ŠaBaTu atribút večnosti.

Z uvedeného vyplýva, že **význam slova ŠaBaT sa nemôže zmeniť a ani stratit' aktuálnosť**. Význam je zrozumiteľný stále, a to bez akejkoľvek potreby obnovy definície.

A tu dochádzame právom k otázke, či je to všetko pravda. Či to naozaj platí aj pri slove ŠaBaT.

²⁵ O vzniku Septuaginty je podrobnejšia zmienka v prvej kapitole.

Uvedomujeme si, že v prípade protonyma voda sa nemohlo stať, aby prestalo byť aktuálne, lebo by zanikol samotný život. Ale prípad slova ŠáBaT je akoby výnimkou. Význam slova sa stratil, aktuálnosť taktiež a bez definície už pomaly nemožno pobaďovať pôvodnú obsahovú verziu. Pýtame sa, čím to je?

Nuž – v tejto fáze sa nezaobídeme bez vysvetlenia princípů a existencie duchovného sveta.

◆◆◆

Princíp a existenciu tohto sveta uviedol do chodu Boh JeHoVaH a aj riadi to Boh JeHoVaH. Ale odporca Boha JeHoVaHa – diabol – by chcel tie najzákladnejšie Božie princípy pretvoriť a prevrátiť. Ibaže Božie dielo je dobré, večné a nemenné. Preto Boh nemusí mať obavy, že by ho diabol vyvrátil zo základov. To diabol vie a keďže nemôže prevrátiť Božie dielo, snaží sa pretvoriť a prevrátiť myslenie a vnímanie človeka. Preto útočí na ľudí princípom dobrovoľnosti. Predkladá človeku prevrátené hodnoty a ponúka ich za veľmi výhodných a lákavých podmienok. Podstata diablovej úskočnosti je v tom, že človek sám musí vystrieť ruku po prevrátených hodnotách, ktoré on ponúka. Avšak len čo si človek ponúkanú prevrátenosť prevezme, diabol uskočí a zodpovednosť nesie človek sám. Lebo zatúžil po tom sám, chcel to sám a prevzal to sám. Dobrovoľne.

Je len samozrejme, že ten, kto prevrátené hodnoty prijme, prestáva mať pôvodné pravé vnímanie. Je to asi tak, ako keby chcel klamár inému človeku dokázať, že masívny kamenný stĺp nestojí, ale leží. Pretože stĺp nevládze zrútiť, nahovorí človeka, aby si ľahol na bok a z tej polohy pozoroval stĺp, pričom mu do uší stále hudie, že on stojí a stĺp leží. Po chvíli ležiaci človek skutočne nadobudne dojem, že je to pravda a navyše je presvedčený, že to vlastne objavil sám. Asi takto pracuje diabol.

Ak sa pýtame, prečo Boh proti tomu nezasiahne, je tu vlastne pôvodný princíp sporu diabla s Bohom. Človek je tvor slobodný a Boh mu dáva v zmysle absolútnej slobody právo rozhodnúť sa aj nesprávne. Toto diabol vie a využíva to ako principiálnu taktiku boja. Keby Boh diabla spýtal, diabol by mohol tvrdiť, že Boh vyhráva len preto, že na svoje víťaziace dielo nedopusť skúšku odolnosti. A keby Boh nedovolil diablovej prihovárať sa k človeku, mohol by zase človek tvrdiť, že nie je slobodný, lebo nemá možnosť komunikácie s každým. Preto Boh skúšanie človeka dopúšťa, ale pritom nenecháva človeka samotného.

Od doby Letníc pôsobí na zemi Boží Duch a ochotne zvestuje pravdu, tak ako to Ježiš Kristus zasľúbil.

Keď príde Tešiteľ, ktorého vám ja pošlem od Otca, Duch pravdy, ktorý vychádza od Otca, on o mne vydá svedectvo. Keď príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy, lebo nebude hovoriť sám zo seba, ale bude hovoriť, čo počuje, a zvestuje vám, čo má prísť. (J 15:26,16:13)

Výborný príklad princípu slobody ponúka samotná existencia tejto knihy. Svoj obsah ukáže len tým, ktorí ju vezmú do ruky a budú ju čítať. **Kto túto knihu odsunie nabok bez čítania, má právo nedozvedieť sa, čo je v nej!** A práve tak aj Duch svätý ukazuje pravdu len tomu, kto o to stojí. Kto Ducha Svätého odmietne, ten má právo žiť v nevedomosti, v klame a lži a v poslednej fáze zakotviť trvale v blude. Ale má pritom právo vedieť, že Boh mu možnosť výberu pravdy predložil a on pravdu odmietol!

¹¹ *A preto Boh na nich posielal silu bludu, aby verili lži* ¹² *a boli odsúdení všetci, čo neuverili pravde, ale obľúbili si nepravosť. (2 Tes 2:11–12)*

◆◆◆

A teraz sme pri podstate vysvetlenia protonyma ŠáBaT. Toto slovo ostáva stále protonymom. Ale len pre tých, ktorí prijímajú Ducha pravdy. A ten Duch sa určite prihovorí každému, aby v otázke ŠáBaTu ponúkol objasnenie pravdy.

Na sklonku obdobia rannej cirkvi – existovali medzi kresťanmi dve skupiny ľudí. Prvú skupinu tvorili tí, ktorí v otázke ŠáBaTu stáli na strane pravdy. Druhú skupinu tvorili tí, ktorí dodržiavali nariadenie cisára – svätiť nedeľu. Tých prvých prezývali sabatiáni. Správa z roku 428 AD uvádza, že sabatiánov zatriedovali medzi nebezpečných sektárov²⁶, lebo odmietali nariadenie – svätiť nedeľu. Tí, ktorí nedeľu svätili, upravili aj písomné doklady tak, aby ich tieto doklady neobviňovali. Preto slovu ŠáBaT priradili rôzne iné významy a pomocou nich pozmenili aj významy určitých veršov v Biblii.

Tu však vyskočí pred nás otázka, ako je možné, že až doteraz nikto takýto podvod nespozoroval. Ak chceme túto otázku pochopiť, môže nám v tom pomôcť príklad inej anomálie. Napríklad otázka krstu.

Slovo krst je v slovenčine prekladom gréckeho výrazu bápťizma, čo znamená ponorenie. Sloveso baptizein znamená ponoriť. Teda už význam slova oznamuje vonkajší úkon obradu. Keď sa však prestal konať obrad ponárania, bolo treba zastrieť pravdu. To sa stalo v latinských prekladoch Biblie tak, že vo význame »pokrstiť« neboli použité latinské výrazy, vyjadrujúce akt ponorenia – hoci latinčina má niekoľko slov, ktoré znamenajú ponorenie. Keby sa bolo použilo v latinskej Biblii vo význame pokrstiť napríklad slovo »mergere«, ťažko by krstiteľ vysvetľoval latinsky hovoriacemu krstencovi, prečo hovorí »ponáram« a pritom krstenca neponára. Preto sa v latinskom preklade Biblie už na sklonku prvotnej cirkvi objavilo slovo

²⁶ Antika v dokumentech II. - Řím, Státní nakladatelství politické literatury, Praha 1961

baptizare, ktorému bol priradený v latinčine na základe pozmeneného úkonu celkom nový význam. Už nešlo o akt ponorenia, ale o celkový obrad, v ktorom bolo ponorenie nahradené poliatím, respektíve poľfkáním. A samozrejme, že zmenenému chápaniu boli prispôsobené všetky príručky, učebnice, katechetické pomôcky, ale aj slovníky. A tak dodnes v latinsko-slovenskom slovníku ²⁷ nachádzame:

- * baptisma, baptizmus = krst
- * baptista = krstiteľ
- * baptizo = krstiť

Vidíme, že bežný slovenský záujemca o latinčinu sa zo slovníka pravý význam nedozvie. Lebo slovenské významy uvedených latinských slov už vyjadrujú celkový obrad v pozmenenom chápaní a nie pôvodnú podstatu obradu – ponorenie. Pritom všetky uvedené výrazy sú v slovníku označené hviezdíčkou, čo znamená, že v dobe Rímskej ríše latinčina tieto výrazy nepoužívala. Sú to teda rýdzo kresťanské výrazy a ich významy sú tendenčne upravené! Podobne sú upravené učebnice latinčiny aj katechizmy. Nie je to preto, že by autor slovníka chcel úmyselne klamať, ale preto, že aj on sa naučil od svojho učiteľa latinčiny skreslené významy uvedených výrazov. Lebo sa to odovzdávalo v zdeformovanom podaní vyše tisíc rokov. Preto sa ani slovenský rímskokatolícky teológ nemal odkiaľ dozvedieť pravdu, že baptisma znamená ponorenie a baptizein znamená ponárat'. – Lebo nepravde boli prispôsobené slovníky aj učebnice...

Ale napriek tomu, že teológovia celé stáročia predkladali falošnú verziu krstného obradu, existovali vždy kresťania, ktorí nielen že hlásali pravdu, ale ju aj prakticky uskutočňovali tým, že krstili ponorením!

Podobne je to aj s otázkou ŠáBaTu.

Študenti, ktorí sa učili hebrejčinu v teologických seminároch, nemohli nájsť v preklade SZ chyby, lebo učebnice i slovníky sú vyše tisíc rokov prispôsobené práve týmto chybám. Všetky učebnice a slovníky! A dokonca výučba sa opiera práve o tieto chyby. Takže študent sa učí hebrejčinu už týmto prevráteným spôsobom. Lebo aj jeho učiteľ sa to tak učil, lebo aj učiteľ učiteľa to tak spoznal. Touto postupnosťou by sme došli až do obdobia na sklonku rannej cirkvi.

Študenti sa učia nasledovne. Slovo ŠáBaT znamená »odpočívať« – vid' Ge 2:2,3. Ale môže znamenať aj »prestať«, o čom nás presvedča Ex 5:5. A význam prestať môže byť aj so záporom, o čom svedčí Ge 8:22. A v špecifickom význame »odstrániť« je toto slovo použité v Ex 12:15.

Študent si vyučovaciu látku doma zopakuje a usilovný študent si to potvrdí aj zo slovníka. A tak po zložení skúšky z hebrejčiny bude mať v pamäti zafixované možné významy slova ŠáBaT tak ako sa to učil. A preto, že slovníky vo všetkých jazykoch hovoria to isté a **preklady SZ vo všetkých rečiach majú svorne tie isté chyby**, bežný hebrejčínar nemá odkiaľ zistiť, že sa niečo z hebrejčiny naučil nesprávne. Nemá prečo byť nedôverčivý. Nemá dôvod ani pomyslieť, že by niečo malo byť inak ...

Na prvý pohľad to vyzerá ako začarovaný kruh. Ale naozaj len na prvý pohľad.

Chybné preklady vznikali preto, že pri prekladaní bola na prvom mieste gramatika a nie exegéza! A tie chybné preklady doteraz obstáli preto, lebo sa posudzujú výlučne z gramatických aspektov! Ale ak na prvé miesto postavíme exegézu, nutne pri chybnom preklade musíme chybu objaviť. Lebo Biblia má svoje zákonitosti ...

EXEGÉZA Ge 8:22

Ú v o d

Keď som si vypísal podľa slovenskej konkordancie všetky výskyty slova sobota, zistil som, že prvý výskyt tohto slova je až v Ex 16:23 . To by naznačovalo, že sobota bola daná Izraelu a že sa teda týka výlučne Izraela.

Po čase som zistil, že prvý výskyt slovesa šáBaT je v Ge 2:2–3. Čiže medzi prvým výskytom slovesa šáBaT v Ge 2:2–3 a ďalším nasledujúcim výskytom podstatného mena v Ex 16:30 je hlboká priepasť mlkvevej prázdnoty. Časove táto priepasť predstavuje 2400 až 2500 rokov, v ktorých ako by Boh na sobotu zabudol.

Zdalo sa mi však nepravdepodobné, že by Boh v priebehu takej dlhej doby zabudol spomenúť svoje odpočívanie, ak to bolo z jeho strany skutočne pravidelnosťou sedemenného cyklu. Preto som použil Strongovu konkordanciu, ktorá má priradené ku každému slovu číslo – tzv. Strongove čísla. Pomocou nich som si vypísal všetky výskyty hebrejského výrazu šáBaT – zvlášť v tvare slovesa a zvlášť v tvare podstatného mena. A tak som zistil, že po Ge 2:2,3 je najbližší výskyt slova šáBaT v Ge 8:22. Ibaže tam som ho našiel preložené výrazom, ktoré má celkom iný význam. Je to výraz »ne-prestať«.

[Boh riekol Noemovi:] *Kým potrvá zem, nikdy neprestane sejba a žatva, chladno a teplo, leto a zima, deň a noc.* (Ge 8:22)

Vlastná exegeza

Verš Ge 8:22 je dôležitým zaslúbením, v ktorom Boh podáva správu o tom, aké zmeny bude prinášať tok času na zemi po potope. Táto správa bola v tom čase veľmi dôležitá, pretože osem ľudí, ktorí potopu prežili, nemalo ani potuchy o zmenách, ktoré následkom potopy nastali v celej vesmírnej sústave. Dnes už o tom vieme podstatne viac ako Noe.

Uistenie, ktoré Boh vtedy *riekol vo svojom srdci*, bolo organickou nadväznosťou na stvorenie, opísané v 1. kapitole knihy Genezis. Ak podrobne porovnáme správu o stvorení s faktami, ktoré uvádza 8. a 9. kapitola knihy Genezis, zistíme, že **Boh po potope dáva ľudstvu správu o všetkých zmenách, ktoré vznikli ako dôsledok potopy. Postupne vymenúva všetko, čo stvoril a pri každom oznamuje druh zmeny, ktorú následky potopy vyvolali.**

To naznačuje, že tu nastal akýsi druhotný »štart ľudstva«. Preto mal Boh dôvod oznámiť ľuďom aj parametre tohto »štartu«. Hlavne kvôli zmenám, ktoré sa bezprostredne týkali človeka. Preto oznámil práve vo verši Ge 8:22 objektívne pôsobiace parametre:

Oderaz, [dokiaľ bude trvať] zem, po všetky jej dni, sejba a žatva, studeno a teplo, leto a zima, deň a noc neprestanú. (Ge 8:22 – Roháček)

Všimnime si teda niektoré podrobnosti v správe o stvorení a porovnajme ich so správou po potope. Zisťujeme s úžasom, že všetky stvoriteľské dni sú po potope spomenuté, oznámením ich nových atribútov, len oznámenie o siedmom dni chýba. Hoci v hebrejskom origináli sa práve v Ge 8:22 slovo ŠaBaT nachádza!

V tabuľke č.4 sú všetky časti z verša Ge 8:22 zvýraznené tónovaním. Tak získavame zaujímavý prehľad.

Tabuľka č. 4

Prehľad zmien po potope		
Deň	Pred potopou	Po potope
0.	<i>Na počiatku (Ge 1:1) stvoril Boh nebo a zem (Ge 1:1)</i>	<i>Oderaz, (Ge 8:22) [dokiaľ bude trvať] zem, (Ge 8:22)</i>
1.	<i>A Boh nazval svetlo dňom a tmu nazval nocou. A nastal večer a nastalo ráno, deň prvý. (Ge 1:5)</i>	<i>po všetky jej dni (Ge 8:22)</i>
2.	<i>Buď obloha uprostred vôd a staň sa delidlom medzi vodami a vodami! I urobil Boh oblohu a oddelil vody, ktoré boli pod oblohou, od vôd, ktoré boli nad oblohou. A stalo sa tak. A Boh nazval oblohu nehom. A nastal večer a nastalo ráno, deň druhý. (Ge 1:6–8)</i>	<i>Svoju dúhu dávam na oblaku, a bude znamením zmluvy medzi mnou a medzi zemou a bude, keď zaoblačím oblakom nad zemou, že sa ukáže dúha na oblaku a vtedy sa rozpamätám na svoju zmluvu, ktorá je medzi mnou a medzi vami, jako i medzi každou živou dušou v každom tele, a nebude viacej vôd na potopu, aby skazila každé telo. (Ge 9:12–15)</i>
3.	<i>Vody, ktoré ste pod nebom, zhromaždíte sa na jedno miesto a ukáž sa súš! A stalo sa tak. A nastal večer a nastalo ráno, deň tretí (Ge 1:9,13)</i>	<i>...vyschli vody z povrchu zeme. Tu odstránil Noe pokrov korába a videl a hľa, už bol oschnul povrch zeme! (Ge 8:13b–14)</i>
4.	<i>A buďte na znamenie pre obdobia, dni a roky! (Ge 1:14)</i>	<i>deň a noc, sejba a žatva, studeno a teplo, leto a zima (Ge 8:22)</i>
5.	<i>A Boh stvoril veľké morské zvieratá a všetky živočchy, ktoré sa hýbú a hemžia vo vode, podľa svojho druhu, ako i všetky okrídlené lietajúce tvory, podľa svojho druhu. A Boh videl, že je to dobré. (Ge 1:20–21)</i>	<i>Vaša bázeň a váš strach bude na každom zvierati zeme a na každom vtákoví neba; to i so všetkým, čo sa hýbe na zemi, i so všetkými rybami mora je dané do vašej ruky. (Ge 9:3)</i>
6.	<i>... na svoj obraz, na obraz Boží ho stvoril (Ge 1:27a) Boh ich požehnal a povedal im: Plodte a množte sa a naplňte zem! (Ge 1:28) Hľa dávam vám všetky rastliny s plodom semena na povrchu celej zeme a všetky stromy, majúce plody, v ktorých je ich semeno: nech sú vám za pokrm! (Ge 1:29)</i>	<i>Na obraz Boží učinil Boh človeka. (Ge 9:6a) Potom Boh požehnal Noema a jeho synov a povedal im: „Plodte a množte sa a naplňte zem! (Ge 9:1) Všetko, čo sa hýbe a žije, nech je vám za pokrm, všetko vám dávam tak, ako zelené byliny. (Ge 9:3)</i>
7.	<i>A v siedmy deň odpočíval od všetkých diel, ktoré urobil. I požehnal siedmy deň a zasvätil ho, lebo v ňom odpočíval od všetkých diel, ktoré Boh stvoril a urobil. (Ge 2:3)</i>	<i>? ! ? n e p r e s t a n ú ? ! ? (Ge 8:22)</i>

V prekladoch SZ sa sloveso šáBaT prekladá rôzne a často nezrozumiteľne. A práve tabuľka č. 4 dokazuje, že správa o potope je úplná až vtedy, keď sa zodpovie aj otázka odpočívania Boha JeHoVaHa.

Táto otázka by sa mohla zodpovedať napríklad tak, že po potope Boh svoje periodické odpočatie zrušil. Ale správa v Ex 16:23–30 potvrdzuje opak.

Vidzte, že JeHoVaH vám dal sobotu; preto vám dáva v šiesty deň chleba na dva dni. Sed'te každý tam, kde ktorý ste. Nech nikto nevychádza v siedmy deň zo svojho miesta. A tak odpočíval ľud siedmeho dňa. (Ex 16:29–30)

Ak teda Boh po potope svoje odpočatie nezrušil a trval na jeho periodickom dodržiavaní každého siedmeho dňa, bolo by nedôsledné, keby to nebol spomenul v správe o zmenách, vyvolaných následkom potopy. Našťastie je tu verš Ge 8:22, ktorý obsahuje uistenie o Božom odpočinku. Len ho treba preložiť správne – bez vplyvu puncovaných univerzitných predpojatostí...

Skúsme si teraz verš Ge 8:22 predostrieť v doslovnom a aj vo voľnom preklade. Doslovný preklad by teda znel nasledovne:

Kým potrvá zem, ne o d p o č a t i e , sejba a žatva, chladno a teplo, leto a zima, deň a noc.

A voľný preklad by znel:

Odteraz, dokiaľ bude trvať zem, všetky jej dni a soboty, sejba a žatva, studeno a teplo, leto a zima, deň a noc neskončia.

Takže zrozumiteľný záver tejto úvahy nám podáva Božie slovo v Ge 8:21–22 nasledovne.

A JeHoVaH zavoňal vôňu upokojujúcu a JeHoVaH riekol vo svojom srdci: „Nebudem už viacej zlorečiť zemi pre človeka, lebo čo vytvorí srdce človeka, je zlé, od jeho mladosti, ani už viacej nepobijem všetkého živého, ako som učinil. Odteraz zem, všetky jej dni, o d p o č a t i a , sejba a žatva, studeno a teplo, leto a zima, deň a noc ne-skončia.“

**Odteraz zem,
všetky jej dni,
s o b o t y ,
sejba a žatva,
studeno a teplo,
leto a zima,
deň a noc
ne-skončia.**

✠ ✧ ✠

EXEGÉZA Hebr 4:9 ***

O texte Hebr 4:9 vykladači písma uvádzajú, že sa to týka čohosi iného. V podstate neopisujú čoho, len iného...

... a tak som si to potom myslel aj ja. – Ale len kým som nezačal robiť túto prácu. Pýtal som sa Pána, čo s týmto textom. A mesiac som si text čítal... A ďalší mesiac som sa Pána pýtal... Až jedného dňa, ako keď sa na púšti zdvihol oblak pred Božím ľudom, aby sa Boží ľud mohol vydať na cestu, tak i predo mnou začal Duch Svätý naznačovať smer. A ja som sa pohol. ...

Tak vznikla táto exegéza.

Aby sme pochopili význam tohto posolstva, musíme prejsť mnohými vysvetľujúcimi textami a vzdať sa predošlých mylných výkladov k tejto stati. Avšak kým nemáme možnosť poznať originál Listu Hebrejom, akékoľvek vysvetľovanie – teda aj toto – je neukončené...

Lebo z čiastky známe a z čiastky prorokujeme (1 Kor 13:9).

Ako je už spomenuté v úvode knihy, rozdelenie Biblie na kapitoly a verše bolo urobené v stredoveku, je dielom človeka a nie vždy sa podarilo daný text rozdeliť správne. V prípade nášho textu je rozdelenie kapitol urobené veľmi nevhodne, čím skutočný význam zaniká. Z toho dôvodu uvádzam ako podklad k celej stati úsek z dvoch kapitol, keďže tvoria jeden celok. Tento úsek – perikopu – nazveme pre účel tejto knihy „Pozvanie k sobotnému odpočinku“ 28 .

²⁸ Rôzne preklady majú túto perikopu označenú rôzne. Napríklad : Ako vojsť do Božieho odpočinku - NZ český, prel.. Dr. Ondřej Petřů. Ako vstúpiť do Božieho pokoja - NZ slov. RKC

Pozvanie k sobotnému odpočinku

Kapitola 3.

⁷ Preto, ako hovorí Duch Svätý: "Dnes, keď počujete jeho hlas, ⁸ nezatvrdzujte svoje srdcia ako pri vzbure, v deň pokúšania na púšti, ⁹ kde ma pokúšali vaši otcovia; skúšali ma, hoci videli moje skutky ¹⁰ štyridsať rokov. Preto som sa rozhneval na toto pokolenie a povedal som: Ich srdce ustavične blúdi; tí veru nepoznali moje cesty.

¹¹ Ako som v svojom hneve prisahal: Nevojdú do môjho pokoja [2663] ²⁹!"

¹² Dávajte si pozor, bratia, aby nik z vás nemal zlé a neverné srdce a neodpadol od živého Boha, ¹³ ale deň čo deň sa vzájomne povzbudzujte, kým trvá to »dnes«, aby nikoho z vás nezatvrdilo mámenie hriechu. ¹⁴ Ved' sme sa stali účastníkmi Krista, pravda, ak istotu, ktorú sme mali na počiatku, zachováme pevnú až do konca, ¹⁵ ako sa hovorí: "Dnes, keď počujete jeho hlas, nezatvrdzujte svoje srdcia ako pri onej vzbure."

¹⁶ Kto sú to však tí, čo počuli a búrili sa? Vari nie všetci, čo vyšli pod Mojžišovým vedením z Egypta?

¹⁷ A na ktorých sa hneval štyridsať rokov? Nie na tých, čo zhrešili, a ich telá popadali na púšti? ¹⁸ A ktorýmže prisahal, že nevojdú do jeho pokoja [2663], ak nie tým, čo neuverili? ¹⁹ A tak vidíme, že nemohli vojsť pre neveru. (Hebr 3:7–19)

Kapitola 4.

¹ Bojme sa teda, aby azda o niekom z vás neplatilo, že zaostal, kým trvá prislúbenie, že možno vojsť do jeho pokoja [2663]! ² Ved' aj nám sa hlásalo evanjelium tak ako aj im. Ale im počuté slovo neosožilo, lebo sa nespojili vierou s tými, ktorí ho počuli. ³ A do pokoja [2663] vchádzame my, čo sme uverili, ako povedal: "Ako som vo svojom hneve prisahal: Nevojdú do môjho pokoja [2663]!", hoci je dielo dokončené od stvorenia sveta.

⁴ Lebo kdesi povedal o siedmom [1442] dni takto: "V siedmy deň si Boh odpočinul [2664] od všetkých svojich diel."

⁵ A tu zasa: "Nevojdú do môjho pokoja [2663]!"

⁶ Keďže teda ostáva možnosť, aby niektorí vošli doň, a tí, ktorým sa prvým ohlasovalo evanjelium, nevošli pre neposlušnosť, ⁷ znova určuje istý deň, »D n e s «, keď po toľkom čase hovorí v Dávidovi, ako sa už povedalo: "Dnes, keď počujete jeho hlas, nezatvrdzujte svoje srdcia." ⁸ Lebo keby ich bol Jozue voviedol do pokoja [2664], nehovorilo by sa po tomto o inom dni.

⁹ A tak ostáva sobotný odpočinok [4520] pre Boží ľud.

¹⁰ Lebo kto vošiel do jeho pokoja [2663], aj on si odpočinul [2664] od svojich diel ako Boh od svojich.

¹¹ Usilujme sa teda vojsť do onoho pokoja [2663], aby nik nepadol podľa toho istého príkladu neposlušnosti. (Hebr 4:1–11)

POROVNANIA TEXTOV

Uvedená perikopa Hebr 3:7 – 4:11 obsahuje niekoľko citátov zo SZ. Preto skúsme porovnať tento text, uvedený v Liste Hebrejom, s textami zo SZ. Každú časť nášho textu, ktorú svätopisec Listu Hebrejom prevzal zo SZ, porovnáme osobitne s prislúchajúcou časťou v SZ.

Porovnanie prvé

⁷ Preto, ako hovorí Duch Svätý: "Dnes, keď počujete jeho hlas, ⁸ nezatvrdzujte svoje srdcia ako pri vzbure, v deň pokúšania na púšti, ⁹ kde ma pokúšali vaši otcovia; skúšali ma, hoci videli moje skutky ¹⁰ štyridsať rokov. Preto som sa rozhneval na toto pokolenie a povedal som: Ich srdce ustavične blúdi; tí veru nepoznali moje cesty. ¹¹ Ako som v svojom hneve prisahal: Nevojdú do môjho pokoja [2663]!" (Hebr 3:7–11)

Tento úsek sa vzťahuje na udalosť, uvedenú v 17. kapitole knihy Exodus. Tam je opísaný »deň pokúšania na púšti« nasledovne.

¹ Potom na Pánov rozkaz tiahla celá izraelská pospolitosť po svojich stanoviskách z púšte Sin a utáborila sa v Rafidim, kde nebolo vody na pitie pre ľud. ² A ľud doliehal na Mojžiša a vravel: „Daj nám vodu na pitie!“ Ale Mojžiš im odvetil: „Prečo sa vadíte so mnou a **prečo pokúšate Pána?**“ ³ Ale ľud, ktorý tam dychtil po vode, reptal proti Mojžišovi a vravel: „Načo si nás len vyviedol z Egypta?! Vari na to, aby si mňa, moje deti a môj dobytok umoril smädом?“ ⁴ Tu Mojžiš volal k Pánovi: „Čo si

²⁹ V hranatej zátvorke je uvedené Strongovo číslo. Vysvetlenie o Strongových číslach je v slovníčku na konci knihy.

počnem s týmto ľudom?! Len trošku a ukameňovali by ma!“⁵ Pán odpovedal Mojžišovi: „Predstúp pred ľud, zober si niektorých starších z Izraela, do ruky si vezmi svoju palicu, ktorou si udieral Níl, a chod!“⁶ Hľa, ja tam budem stáť pred tebou na skale, na Horebe! Udri potom na skalú, vytečie z nej voda a ľud bude môcť piť.“ A Mojžiš urobil tak pred staršími Izraela.⁷ Potom nazval to miesto Massa a Meríba, lebo Izraeliti sa tam vadili a pokúšali Pána, keď vraveli: „Je teda Pán medzi nami alebo nie?“ (Ex 17:1–7)

Opisovaná udalosť sa stala v mieste Rafidím, ktoré potom dostalo mená Massa³⁰ a Meríba³¹, podľa udalosti, ktorá sa tam udiala. V tejto kapitole knihy Exodus je opísané riešenie, ktorým Boh odstránil krízovú situáciu pri táborení, ale nie je tu spomenutá prísaha Boha, tak ako to opisuje svätopisec v Liste Hebrejom! To preto, lebo rozsudok o treste Boh vyniesol až neskôr. Izraelský ľud pokúšal Boha od vyjdenia z Egypta až po vynesenie rozsudku celkom desať ráz a prípad na táborisku Rafidím je v tomto zozname štvrtým pokúšaním.

Po štvrtom pokúšaní je správa v Biblii o putovaní Izraela akoby prerušená a línia rozprávania sleduje Mojžiša, udalosti na vrchu Sinai, stavbu svätyne a prvú bohoslužbu. Nuž preskočme teraz aj my opisy ďalších reptaní a pozrime si miesto, kde Boh vyniesol rozsudok. Stalo sa tak na púšti Fáran po návrate vyzvedačov zo zaslúbenej zeme. Tam došlo k desiatemu pokúšaniu. Opisuje to 14. kapitola knihy Numeri.

²¹ Ale ako že ja žijem a ako je isté, že bude celá zem naplnená slávou Hospodinovou,²² tak isté je, že všetci mužovia, ktorí videli moju slávu a moje znamenia, ktoré som učinil v Egypte i na púšti, a pokúšali ma toto už desať ráz a neposlúchli môjho hlasu,²³ prisahám, že **nevidia zeme**, ktorú som prisahou sľúbil ich otcovi, ani niktorý z tých, ktorí ma popudzovali pohrdajúc mnou, jej nevidia. (Nu 14:21–23 – Roh)

Tu je vynesení rozsudok nad Izraelom a Boh tu *prisahá* mladej a strednej generácii, že *nevidia krajinu, ktorú prisahou sľúbil ich otcovi*. A to je vlastne starozákonný pôvod textu, ktorým svätopisec Listu Hebrejom vstupuje do vysvetľovania určitej podstaty. Poukázaním na určitú situáciu v SZ chce navodiť rovnaký spôsob vnímania pre situáciu súčasnú. Je tu však jedna nepresnosť. **Kým v SZ Boh prisahá, že nevidia zem, ktorú im zaslúbil a kam ich chcel doviest’ – NZ uvádza prísahu Boha, že nevojdú do odpočinku!** To je taká nepresnosť, že ...

Našťastie Biblia je Božie slovo a preto je pravdivá. Nepresnosti podobného typu sú len úsmevnou paletou našich neznalostí Božieho slova. Lebo i táto prísaha sa v SZ nachádza v presne takom znení, ako to opisuje svätopisec Listu Hebrejom. Ibaže ju nenachádzame v knihách Mojžišových, ale v 95. žalme.

⁸ Čujte dnes jeho hlas: „Nezatvrdzujte svoje srdcia⁹ ako v Meríbe, ako v dňoch Massy na púšti, kde ma pokúšali vaši otcovia; skúšali ma, hoci moje skutky videli.¹⁰ Štyridsať rokov sa mi priecilo toto pokolenie i povedal som: Je to ľud s blúdiacim srdcom; ¹¹ tí veru moje cesty neznajú. Preto som v svojom hneve prisahal: **Nevojdú do môjho pokoja.** [odpočinku – Roh.]“ (Ž 95:8–11)

Tu sa treba zastaviť. Práve sme dokázali, že citát v Liste Hebrejom je voľnou interpretáciou 95. žalmu. A hoci tento žalm je len básnickým opisom starozákonnej udalosti, treba priznať, že najstručnejšie a pritom najvýstižnejšie opisuje danú udalosť. Až na spomínaný rozdiel.

Vidíme, že tento text sa týka táborenia v Rafidíme a podľa verzie žalmistu Boh už tu, pri štvrtom pokúšaní, vyniesol určitý rozsudok, ktorý potvrdil svojou prísahou. Ak veríme, že žalmista neprotirečí pisateľovi Mojžišových kníh, iba oznamuje o štipku viac, tak logickým vysvetlením nepresnosti v skúmaných textoch bol cieľ stotožniť vstup do zaslúbenej zeme s určitým druhom odpočinku (v preklade RKC je výraz »pokoj«). Teda vojsť do zaslúbenej zeme a mať už pokoj od všetkého strádania... Ibaže...

V tretej kapitole tejto knihy, v stati »Výroky o sobote v SZ« upozorňujem na dva fakty, a síce:

1. fakt – Vo väčšine veršov, kde sa nachádza slovo sobota, nachádza sa i meno Boha. To preto, lebo výlučný vlastník soboty je Boh. Teda vo väčšine veršov sa nachádza typický výraz »sobota Pánova«, respektíve »sobota Hospodinova«.

2. fakt – V niektorých veršoch je pri slove sobota privlastňovacie prídavné meno. Takéto verše charakterizuje typický výraz »moja sobota«. Treba si však všimnúť, že ani v tomto type veršov Božie meno nechýba! Býva uvedené buď na začiatku, alebo na konci verša, aby bolo jednoznačne jasné, kto je vlastníkom soboty. Napríklad: „Zachovávajúte **m o j e** soboty. Ja, Pán, som váš Boh!“

Náš prípad je typickým reprezentantom uvedeného druhého faktu. Lebo práve v našich dvoch textoch – Hebr 3:7–11 a Ž 95:8–11 – je citovaná priama reč Boha **nevojdú do m ô j h o odpočinku**. Keby sa jednalo

³⁰ Massáh (hebr.) znamená pokúšanie

³¹ Meribáh (hebr.) znamená zvada

o odpočinok v našom zmysle slova, tak by tam bolo zámeno »ich«. Teda výrok by znel *nevojdú do [ich] odpočinku*. Ale ak Boh hovorí *nevojdú do m ô j h o odpočinku*, tak má na mysli ŠaBBÁT!

Keby sa hebrejské slovo ŠaBBÁT prekladalo len jedným slovenským výrazom, tak by v obidvoch porovnávaných textoch bolo napísané

nevojdú do mojej soboty.

Až potiaľto by sa zdalo, že ide len o subjektívnu snahu nájsť za každú cenu texty na rehabilitáciu soboty. Ale máme možnosť ďalšieho porovnania nášho textu.

Porovnanie druhé

⁴ *V siedmy deň si Boh odpočinul [2664] od všetkých svojich diel.* ⁵ *A tu zasa: "Nevojdú do môjho pokoja [2663]!"* (Hebr 4:4b–5)

² *A v siedmy deň odpočíval [07673 – šábat] od všetkých diel, ktoré urobil.* ³ *I požehnal siedmy deň a zasvätil ho, lebo v ňom odpočíval [07673 – šábat] od všetkých diel, ktoré Boh stvoril a urobil.* (Ge 2:2–3)

V tomto porovnaní sú veľmi dobrou pomôckou Strongove čísla. Ide o sústavu čísiel, ktorými sú označené všetky slová v Biblii. Každému prvotnému slovu v základnom tvare je priradené jedno číslo a takto je očíslovaná celá Biblia. Týmto spôsobom je možné výborne porovnávať jednotlivé preklady, hľadať slová rovnakého významu a rozlišovať slová rôzneho významu. Táto pomôcka má však aj jeden háčik. Totiž SZ a NZ majú samostatné čísla a prepojenie medzi SZ a NZ pri slovách rovnakého významu je už závislé na ľudskej redakcii. Táto redakcia je mnohokrát založená na predpoklade...

Ale práve náš text umožňuje presné prepojenie slova ŠaBaT medzi SZ a NZ, lebo novozákonný text Hebr 4:4 obsahuje citát zo SZ Ge 2:2, v ktorom sa nachádza slovo ŠaBaT. Ak je v tomto citáte slovo ŠaBaT uvedené pod Strongovým číslom 2664, a ten istý verš v SZ uvádza slovo ŠaBaT pod číslom 07673, znamená to, že čísla 07673 a 2664 označujú slovo rovnakého významu – slovo ŠaBaT! A teda

2664 = 07673

Tu skúmaný text odhaľuje zámernú prekladateľskú chybu, ktorá je zabudovaná do prekladov Bible skoro vo všetkých jazykoch už po mnohé stáročia! A tu tiež vidíme, že ani slovenský čitateľ nemal doteraz odkiaľ zistiť, že slová »odpočíval, sobota, siedmy deň, pokoj, sviatočný deň, zdržovať, prestať a odstrániť« sú prekladom toho istého slova ŠaBaT! A mali by teda zákonite vyjadrovať to, čo ŠaBaT znamená. Lebo slovo ŠaBaT je prvotné – prvovýznamové slovo!

Teda všetky sekundárne a terciárne významy boli slovu ŠaBaT priradené dodatočne – pilnými prisluhovačmi nepravdy, alebo zhovievavými nositeľmi ľahostajnosti!

Pri porovnaní textov Hebr 4:4 a Ge 2:2–3 dochádzame k jednoznačnému dôkazu, že ak Strongove čísla 07673 a 2664 označujú to isté slovo, tak text Hebr 4:4 nehovorí od oddychovaní, ani o pokoji! Text Hebr 4:4 hovorí o odpočatí Boha JeHoVaHa. Toto odpočatie má v hebrejčine názov Š á B a T !

Porovnanie tretie

¹¹ *Ako som v svojom hneve prisahal: Nevojdú do môjho pokoja [2663]!"* ¹⁸ *A ktorýmže prisahal, že nevojdú do jeho pokoja [2663], ak nie tým, čo neuverili?* ¹⁹ *A tak vidíme, že nemohli vojsť pre neveru.* (Hebr 3:11,18,19)

Prísaha sa týkala vstupu do zeme, čo potvrdzuje nasledovný text :

³⁴ *Pán začul hlas vašich rečí a rozhorčený prisahal:* ³⁵ *»Nik spomedzi tohoto bezbožného pokolenia neuvidí tú dobrú krajinu, o ktorej som prisahal, že ju dám vašim otcem!* ³⁶ *Len Kaleb verne nasledoval Pána.«* ³⁷ *Aj na mňa sa rozhneval Pán pre vás a povedal: »Ani ty ta nevkróčíš.* ³⁸ *Nunov syn Jozue, ktorý je v твоjich službách, ten ta vkročí; jeho povzbudzuj, lebo on ju rozdelí Izraelu do vlastníctva.* (De 1:34–38)

Verše 3:11 a 3:18 opisujú udalosť vstupu Izraelitov do zaslúbennej zeme. Nevošli tam tí, ktorí boli dospeli ³² a neverili. Keďže však ostatní Izraeliti do zaslúbennej zeme vošli a už nebolo viac dodatkov zaslúbenia, že vojdú aj ďalší niekedy inokedy, stať, ktorá je uvedená v NZ sa netýka vstupu do zaslúbennej zeme, ale skutočne niečoho iného! Takže aj slovo odpočinok tu znamená čosi iné ako oddych po dlhej ceste, plnej útrap.

³² U mužského pohlavia sa v Izraeli považovalo za dospelosť dovŕšenie dvadsiateho roku, čo sa spájalo so schopnosťou ísť do vojny - vid' Nu 1:2-3 .

Ak v globálnom zmysle verše 3:11 a 3:18 opisujú vstup do zaslúbenej zeme, samotný výraz »pokoj« tu znamená s o b o t u ! A platí to pre všetky výskyty slova »pokoj«, ktoré majú priradené Strongovo číslo 2663! Dôkazom pre toto tvrdenie je Strongova konkordancia a lexikón.

V porovnaní č. 2 sme si dokázali, že slová v NZ s označením 2664 majú ten istý význam ako slová v SZ s označením 07673. Strongova konkordancia oznamuje, že číslo 07673 označuje hebrejské slovo šáBaT. Vychádzajúc z tohto poznania, dozvedáme sa v Strongovom lexikóne, že v NZ je pod číslom 2663 grécke slovo katapausis. Slovo katapausis je odvodené od slova katapauo, ktoré sa označuje číslom 2664. Ak je význam slova katapausis odvodený od katapauo, tak rozdiel medzi slovami typu 2663 a 2664 je len v tom, že 2663 označuje podstatné meno a 2664 sloveso. A keďže v hebrejčine slová s označením 07676 predstavujú podstatné meno šaBBÁT a 07673 predstavujú sloveso šáBaT, vidíme, že gréčtina len kopíruje hebrejskú predlohu. Z toho logicky vyplýva, že

ak 2664 = 07673 tak 2663 = 07676

Porovnanie štvrté

⁶ *Keďže teda ostáva možnosť, aby niektorí vošli doň, a tí, ktorým sa prvým ohlasovalo evanjelium, nevošli pre neposlušnosť, ⁷ znova určuje istý deň, »D n e s«, keď po toľkom čase hovorí v Dávidovi, ako sa už povedalo: "Dnes, keď počujete jeho hlas, nezatvrdzujte svoje srdcia." ⁸ Lebo keby ich bol Jozue voviedol do pokoja [2664], nehovorilo by sa po tomto o inom dni. ⁹ A tak ostáva sobotný odpočinok [4520] pre Boží ľud. ¹⁰ Lebo kto vošiel do **jeho pokoja** [2663], aj on si odpočinul [2664] od svojich diel ako Boh od svojich. ¹¹ Usilujme sa teda vojsť do onoho pokoja [2663], aby nik nepadol podľa toho istého príkladu neposlušnosti. (Hebr 4:6–11)*

Tento úsek zdanlivo nemáme s čím porovnať. Ale skutočne len zdanlivo, lebo práve v tomto úseku sa dozvedáme, že autorom 95. žalmu bol kráľ Dávid. V porovnaní č.1 sme uviedli citát druhej polovice dotyčného Dávidovho žalmu, teda tú časť, ktorá sa nachádza v Hebr 3:7–11. Náš výklad by však bol neúplný, keby sme vynechali začiatok tohto žalmu. Lebo ôsmym veršom tohto žalmu kráľ Dávid varuje svoj ľud, aby neodvrhli pozvanie a na príklade z dejín ukazuje, aké následky má odvrhnutie pozvania na základe nevery. Ale práve v prvých siedmych veršoch sa to pozvanie nachádza! Je to pozvanie k oslave Boha!

Pozvanie na oslavu Boha

(Žalm 95)

¹ *Pod'ťe, plesajte v Pánovi,
oslavujeme Boha, našu spásu.*

² *Predstúpme s chválospevmi pred jeho tvár
a oslavujeme ho žalmami.*

³ *Lebo Pán je veľký Boh
a nad všetkými bohmi veľký kráľ.*

⁴ *V jeho moci sú zemské hlbiny
a jemu patria aj nebotyčné štíty.*

⁵ *Jeho je more, veď on ho stvoril,
i pevnina, ktorú stvárnili jeho ruky.*

⁶ *Pod'ťe, klaňajte sa a na zem padnime,
kľaknime na kolená pred Pánom, ktorý nás stvoril.*

⁷ *Lebo on je náš Boh
a my sme ľud jeho pastviny a ovce, ktoré vedie svojou rukou.*

⁸ *Čujte dnes jeho hlas:*

„Nezatvrdzujte svoje srdcia

⁹ *ako v Meríbe, ako v dňoch Massy ba púšti,
kde ma pokúšali vaši otcovia;
skúšali ma, hoci moje skutky videli.*

¹⁰ *Štyridsať rokov sa mi priečilo toto pokolenie
i povedal som: Je to ľud s blúdiacim srdcom;*

¹¹ *tí veru moje cesty neznajú.*

Preto som v svojom hneve prisahal:

Nevojdú do môjho pokoja.“

✠✠✠

Vidíme, že uvedený žalm je pozvaním k oslave Boha. Tak znie aj podnadpis. A ak je tam slovo dnes, tak tým je daná jeho aktuálnosť – skutočne platí i dnes. Nie zajtra, nie včera, ale dnes! A to až do doby, kým Boh nezatvorí knihu dejín ľudstva na tejto zemi.

Tento žalm, ktorý napísal kráľ Dávid, čítaval sa v zhromaždeniach vyvoleného národa. A tie boli v sobotu. Nie v piatok, ani v nedeľu, ale v sobotu! V sobotu zaznievalo slovo, ktoré pozývalo k oslave Boha, ale v sobotu zaznievalo aj to slovo, ktoré varovalo pred ignoráciou Božieho odpočinku – soboty.

Svätopisec listu Hebrejom pripodobňuje trvalý vstup do zasľúbenej zeme k trvalému odpočinku s Pánom! Pritom však upozorňuje na to, že nevošli tí, ktorí ... neverili. Hoci možnosť mali ... Hoci počuli pozvanie, hoci videli Božie skutky vyslobodenia, hoci s Pánom pod jeho vedením do zasľúbenej zeme vykročili. Taká obdoba platí aj » d n e s « pre tých, ktorí prijali obeť Ježiša Krista a stali sa tak Božími deťmi. Sú na ceste. Unavení oddychujú – vždy keď príde únava. Neorganizovane, neusporiadane. Preto ich Boh pozýva k s p o l o č n é m u , pravidelnému, organizovanému odpočinku – každého siedmeho dňa. To pozvanie vyjadril žalmista Dávid slovami:

¹ Pod'te, plesajte v Pánovi, oslavujte Boha, našu spásu. ² Predstúpme s chválospevmi pred jeho tvár a oslavujeme ho žalmami. ³ Lebo Pán je veľký Boh a nad všetkými bohmi veľký kráľ. (Ž 95:1–3)

A svätopisec listu Hebrejom to pozvanie pripomenul slovami:

A tak ostáva sobotný odpočinok pre Boží ľud.

✠✠✠

VYSVETLENIA

Vysvetlenie prvé

Ak chceme v perikope Hebr 3:7 – 4:11 postrehnúť problém chybného prekladu, je potrebné porovnať niekoľko prekladov. Takýto prehľad podáva priložená tabuľka.

Tabuľka č. 5

Výskyt slova ŠÁBaT v Liste Hebrejom					
07673 = 2664					
Verš	Ge 2:2	Hebr 4:4	Hebr 4:8	Hebr 4:10	Hebr 4:9
Strong. #	07673	2664	2664	2664	4520
Roháček	odpočíval	odpočinul	do odpočinku	odpočinul	sobotenie
RKC	odpočíval	odpočinul	do pokoja	odpočinul	odpočinok
ECAV	odpočinul	odpočinul	do odpočinku	odpočinul	odpočinok
NTG	–	katépausen	katépausen	katépausen	sabbatismós
LXX	katépausen	–	–	–	–
KJV	rested	did rest	rest	ceased	rest
VULG	requievit	requievit	in requiem	requievit	sabbatismus
07676 = 2663					
Verš	Hebr 3:11,18	Hebr 4:1,3,5	Hebr 4:10,11	Žalm 95:11	
Strong. #	2663	2663	2663	04496	
Roháček	do odpočinku	do odpočinku	do odpočinku	do odpočinku	
RKC	do pokoja	do pokoja	do pokoja	do pokoja	
ECAV	do odpočinku	do odpočinku	do odpočinku	do odpočinku	
NTG	katápausin	katápausin	katápausin	–	
LXX	–	–	–	katápausín	
KJV	rest	rest	rest	rest	
VULG	in requiem	in requiem	in requiem	in requiem	

Komentár k tabuľke:

Ⓢ

- Ak Ge 2:2 a Hebr 4:4 sú obsahom tie isté verše, tak v Hebr 4:4 ide o tú istú vec.
- Ak Hebr 4:4 a Hebr 4:10 sú použité tie isté slová, malo by taktiež ísť o ten istý význam aj obsahom.
- Ak je vo veršoch Hebr 4:10 a Hebr 4:8 to isté Strongovo číslo, malo by ísť v gréčtine o slová s rovnakým významom.
- Ak Hebr 3:11,18 a Hebr 4:1,3,5,10,11 sú v tej istej perikope a majú rovnaké Strongove čísla, malo by sa aj obsahove jednať o to isté.

②

V 4. kapitole sa trikrát nachádza slovo 2664. Ale dvakrát je preložené ako »odpočinul« (V4 a V10) a raz ako »do pokoja« (V8). Tak sa stráca čitateľovi poznanie, že ide o to isté ...

Vysvetlenie druhé (poznámky k danému biblickému textu)

Slovenský katolícky preklad Biblie, SVÄTÉ PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA, vydaného v Slovenskom ústave svätého Cyrila a Metoda, v Ríme v roku 1995, bol robený z latinského prekladu, ktorý sa volá Vulgáta. Všimneme si teda v tomto vydaní v skúmanej perikope slovo »**pokoj**«. V latinskej Vulgáte je v dotyčnom texte slovo »requies«. Význam slova requies je pokoj, odpočinok a oddych. Teda ak sa slovo requies preložilo do slovenčiny slovom pokoj, zdá sa, že je to správne. Ale nie je, lebo pri prvých dvoch výskytoch tohto slova – v Ge 2:2,3 – sa slovami requievit a requieverat prekladalo do latinčiny slovo ŠÁBaT! Z latinčiny do slovenčiny bolo v oboch prípadoch preložené ako »**odpočíval**«. A keďže vo verši Hebr 4:4 ide vlastne o citovanie verša Ge 2:2, bolo by zvláštne, keby si to slovenskí prekladatelia neboli všimli. Ak použili namiesto »odpočinok« synonymum »pokoj«, prispeli tým k zakrytiu významu, ktorý z kontinuity veršov Ge 2:2–3 a Hebr 4:4 vyplýva. Táto zvláštnosť sa netýka iba slovenských prekladov – majú ju mnohé preklady v rôznych iných jazykoch.

Našťastie v uvedenom slovenskom preklade RKC sú dôležité vysvetlivky. Netvrdia síce priamo, že text bol preložený nesprávne, ale ich obsah to potvrdzuje. Napríklad vysvetlivka k 4. kapitole listu Hebrejom na strane 2515 uvádza:

„In. Povzbudenie na vytrvalosť pokračuje. Pokoj, o ktorom hovorí Boh ústami Dávida, nie je odpočinok v krajine Kanaán, ale pokoj, odpočinutie v Bohu. Ved' Boh v tomto žalme vyhlásil už dávno po tom, ako Izraeliti vošli do kanaánskej krajiny, že tí, čo neuveria, nevojdu do jeho pokoja. Teda zaujatie zaslúbenej zeme Jozuom nie je vstupom do pokoja, o ktorom neskôr hovorí Dávid ako o budúcom.“

Iná vysvetlivka na tej istej strane hovorí k štvrtému a deviatemu veršu štvrtej kapitoly:

Verš 4.: „»Kdesi«, t.j. Ge 2,2. Boží pokoj je pripravený už od stvorenia sveta, keď si Boh na siedmy deň odpočinul od svojich diel.“

Verš 9.: „Boží pokoj je vyhradený jeho vernému ľudu, Izraelu Nového zákona, ktorý oddane prijme Božie slovo.“

HYPOTÉZA O PÔVODE LISTU HEBREJOM

Autograf žiadnej knihy Biblie sa nezachoval. Pokiaľ však ide o NZ, zachovalo sa niekoľko tisíc manuskriptov, písaných v gréčtine. A práve pre to množstvo gréckych manuskriptov až donedávna prevládala medzi teológmi názor, že NZ bol písaný v gréčtine. Ide však len hypotézu, ktorá dodnes nebola podložená dôkazmi. Proti nej stojí rovnocenná hypotéza, že NZ nebol písaný gréčtine, ale v hebrejčine, prípadne i v aramejčine. A kľúčom k odhaleniu pravdy je práve List Hebrejom, lebo poskytuje podklady pre hypotézu prvú i druhú.

Uvediem niekoľko úvah na podporu hypotézy, že NZ nebol písaný v gréčtine.

Úvaha prvá

List Hebrejom je pretkaný mnohými veršami zo SZ, čo nasvedčuje, že pisateľ veľmi dobre poznal SZ. Zvláštne je však, že citovanie týchto veršov je značne nepresné, hoci uvedený list je písaný perfektnou gréčtinou – najlepšou v celom NZ. Z toho vychádza predpoklad, že sa nám zachoval len prepis tohto listu do gréčtiny, robený vynikajúcim gréčtinárom, avšak bez prítomnosti prvotného pisateľa – svätopisca.

Úvaha druhá

Štvrtá kapitola v Liste Hebrejom uvádza vo štvrtom verši citat' z Ge 2:2–3. Teda práve tu bola úžasná príležitosť hebrejskému slovu ŠÁBaT priradiť jeho jednoznačné grécke znenie. Je však zvláštne, že tu bol použitý grécky tvar »katapauo«, teda ten, ktorý bol použitý na preklad slova ŠÁBaT v Septuaginte! Podotýkam, že tvar katapauo je pre grécky hovoriaceho čitateľa tvar zrozumiteľný, a teda správny! Nejasné je v tejto fáze to, že je to tvar odlišný od tvaru použitého v evanjeliách.

To by možno nasvedčovalo, že v dobe písania Listu Hebrejom už existovali prvé preklady evanjelií do gréčtiny, ktoré použili na prepis slova ŠaBBÁT grécky výraz sábbaton. Svätopisec Listu Hebrejom videl v evanjeliách nesprávny prepis slova ŠaBaT do gréčtiny a preto použil zrozumiteľný preklad ...

Úvaha tretia

Tabuľka č. 6

Prehľad výskytu slova ŠaBaT v NZ					
Miesto výskytu	Počet výskytov				
Grécky tvar	sabbatismós	sábbaton	katapauo	katapausis	spolu
Strongovo číslo	4520	4521	2664	2663	
Evanjeliá spolu	0	56	0	0	56
Listy Pavlove	0	2	0	0	2
Skutky	0	10	1	1	12
List Hebrejom	1	0	3	8	12
Ostatné knihy	0	0	0	0	0
Súčet výskytov	1	68	4	9	82

V tejto tabuľke sa nachádza jeden z kľúčov k vysloveniu dogmy o pôvode Listu Hebrejom. Prehľad tabuľky je prekvapivý. Ak v gréckej verzii Nového zákona³³ podstatu hebrejského slova ŠaBaT odovzdávajú štyri grécke výrazy, je zaujímavý prehľad ich výskytov.

- Zatiaľ čo evanjeliá a dva Pavlove listy obsahujú prepis slova ŠaBaT do gréčtiny v transkripčnom gréckom tvare sabbatón, v Liste Hebrejom sa tento tvar nenachádza.
- V Liste Hebrejom je prepis slova ŠaBaT nahradený prekladom tohto slova do gréčtiny. Preklad rozlišuje – podobne ako hebrejský originál – tvar podstatného mena a tvar slovesa.
- Namiesto »klasického« transkripčného tvaru sabbatón je použitá v Liste Hebrejom jeho modifikácia sabbatismós, ktorá sa nenachádza nikde inde v NZ! Teda popri preklade je použitý aj prepis, avšak v upravenom tvare, ktorý nemá v starozákonnom tvarosloví slova ŠaBaT svoj hebrejský náprotivok.
- Nevieme prečo bol použitý výraz sabbatismós. Je tu však domnienka, že pisateľ Listu Hebrejom nechcel použiť slovo sobota preto, aby ho nemohli kresťania zákonníckeho typu chápať ako názov siedmeho dňa, alebo ako zoznam príkazov či zákazov.

Druhý kľúč poskytne ďalšia tabuľka.

Tabuľka č. 7

Typy prekladu slova ŠaBaT v NZ							
Miesto výskytu	Angličtina KJV	Počet výskytov					spolu
		4520	4521	2664	2663	spolu	
Evanjeliá	sabbath	0	13	0	0	13	56
	sabbath day	0	35	0	0	35	
	sabbath (week)	0	1	0	0	1	
	week	0	7	0	0	7	
Skutky	sabbath	0	3	0	0	3	12
	sabbath day	0	6	0	0	6	
	week	0	1	0	0	1	
	rest	0	0	0	1	1	
	restrained	0	0	1	0	1	
List Hebrejom	sabbath	0	0	0	0	0	12
	sabbath day	0	0	0	0	0	
	week	0	0	0	0	0	
	rest	1	0	2	2	5	
	my (his) rest	0	0	0	6	6	
	restrained	0	0	0	0	0	
	ceased	0	0	1	0	1	
Listy Pavlove	sabbath (days)	0	1	0	0	1	2
	week	0	1	0	0	1	
Súčet		1	68	4	9	82	82

³³ Nestle-Aland: Novum Testamentum graece, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart 1987

V tejto tabuľke uvádzam preklad slova ŠÁBaT z gréckych tvarov do angličtiny. Je tu použitý klasický anglický preklad, ktorý sa nazýva King James Version (skratka KJV). Tu vidíme ďalšie prevkapanie.

- V evanjeliách grécky p r e p i s slova ŠÁBaT – 4521 – vyžadoval pri preklade do ďalšieho jazyka použitie štyroch rôznych výrazov na rozlíšenie (sabbath, sabbath day, sabbath week, week)!!!
- V Liste Hebrejom grécky p r e k l a d slova ŠÁBaT už sám o sebe obsahoval tvar podstatného mena a slovesa a preto jeho preklad do ďalšieho jazyka nevyžadoval ďalšie rozlíšenia.

Úvaha štvrtá

Je známe, že z gréckej verzie NZ bolo odstránené meno Boha.

V hebrejskom SZ sa meno Boha – JHVH – nachádza temer na každej strane niekoľkokrát. V gréckom preklade SZ – v Septuaginte – bolo toto meno nahradené slovom kýrios, ktorého význam je pán. Takto bolo z gréckej starozákonnej verzie meno Boha vymazané.

Ale Septuaginta nie je Bohom inšpirovaný preklad! K tomuto názoru sa pripája v súčasnosti čoraz viac teológov, z čoho vyplýva, že uvedená chyba je len jednou z mnohých iných veľkých chýb.

NZ však verne kopíruje chybu zo Septuaginty a používa namiesto Božieho mena pomenovanie kýrios. Teda tu sa žiada vysvetlenie, prečo Boh dopustil, aby z NZ zmizlo jeho meno. Lebo NZ obsahuje mnoho citátov, prevzatých zo SZ, ale zatiaľ čo v hebrejskom starozákonnom texte sa nachádza meno Boha JeHoVaH, v gréckom novozákonnom citáte je namiesto mena použitý všeobecný výraz kyrios. Uvediem príklad.

Hľa, idú dni, hovorí [JeHoVaH] – [03068], že učiním s domom Izraelovým a s domom Júdovým novú smluvu. (Jer 31:31 – Roh)

Hľa idú dni, hovorí Pán [2962], a uzavriem s domom Izraelovým a s domom Júdovým novú smluvu. (Hebr 8:8b – Roh)

Kresťanská vierouka je podporená vierou, že všetky knihy NZ sú Bohom inšpirované. Preto môžeme s určitou predpokladať, že NZ bol písaný taktiež v hebrejčine a teda meno Boha bolo v ňom zachované.

Ak hebrejské texty NZ dodnes známe nie sú, to ešte neznamená, že nie sú. Treba hľadať. Lebo väčšina kľúčových objavov v biblickej archeológii pochádza až z posledných dvoch storočí ...

Z Á V E R E X E G É Z Y

Keď náš text očísľujeme spomenutými Strongovými číslami a priradíme číslu 2663 slovo odpočať v tvare podstatného mena a číslu 2664 slovesný tvar tohto slova, správne znenie perikopy bude nasledovné.

Pozvanie k odpočatiu

Kapitola 3.

⁷ Preto, ako hovorí Duch Svätý: "Dnes, keď počujete jeho hlas, ⁸ nezatvrdzujte svoje srdcia ako pri vzbure, v deň pokúšania na púšti, ⁹ kde ma pokúšali vaši otcovia; skúšali ma, hoci videli moje skutky ¹⁰ štyridsať rokov. Preto som sa rozhneval na toto pokolenie a povedal som: Ich srdce ustavične blúdi; tí veru nepoznali moje cesty. ¹¹ Ako som v svojom hneve prisahal: Nevojdú do môjho **odpočatia** [2663]!"

¹² Dávajte si pozor, bratia, aby nik z vás nemal zlé a neverné srdce a neodpadol od živého Boha, ¹³ ale deň čo deň sa vzájomne povzbudzujte, kým trvá to »dnes«, aby nikoho z vás nezatvrdilo mámenie hriechu. ¹⁴ Veď sme sa stali účastníkmi Krista, pravda, ak istotu, ktorú sme mali na počiatku, zachováme pevnú až do konca, ¹⁵ ako sa hovorí: "Dnes, keď počujete jeho hlas, nezatvrdzujte svoje srdcia ako pri onej vzbure."

¹⁶ Kto sú to však tí, čo počuli a búrili sa? Vari nie všetci, čo vyšli pod Mojžišovým vedením z Egypta?

¹⁷ A na ktorých sa hneval štyridsať rokov? Nie na tých, čo zhrešili, a ich telá popadali na púšti?

¹⁸ A ktorýmže prisahal, že nevojdú do jeho **odpočatia** [2663], ak nie tým, čo neverili?

¹⁹ A tak vidíme, že nemohli vojsť pre neveru.

Kapitola 4.

¹ Bojme sa teda, aby azda o niekom z vás neplatilo, že zaostal, kým trvá prisľúbenie, že možno vojsť do jeho **odpočatia** [2663]! ² Veď aj nám sa hlásalo evanjelium tak ako aj im. Ale im počuté slovo neosožilo, lebo sa nespojili vierou s tými, ktorí ho počuli. ³ A do **odpočatia** [2663] vchádzame my, čo sme uverili, ako povedal: "Ako som vo svojom hneve prisahal: Nevojdú do môjho **odpočatia** [2663]!", hoci je dielo dokončené od stvorenia sveta.

⁴ *Lebo kdesi povedal o siedmom dni takto: "V siedmy deň si Boh odpočal [2664] od všetkých svojich diel." ⁵ A tu zasa: "Nevojdú do môjho odpočatia [2663]!"*

⁶ *Keďže teda ostáva možnosť, aby niektorí vošli doň, a tí, ktorým sa prvým ohlasovalo evanjelium, nevošli pre neposlušnosť, ⁷ znova určuje istý deň, »D n e s«, keď po toľkom čase hovorí v Dávidovi, ako sa už povedalo: "Dnes, keď počujete jeho hlas, nezatvrdzujte svoje srdcia." ⁸ Lebo keby ich bol Jozue voviedol do odpočatia [2664], nehovorilo by sa po tomto o inom dni.*

⁹ *A tak ostáva o d p o č í n a n i e [4520] pre Boží ľud. ¹⁰ Lebo kto vošiel do jeho odpočatia [2663], aj on si odpočal [2664] od svojich diel ako Boh od svojich. ¹¹ Usilujme sa teda vojsť do onoho odpočatia [2663], aby nik nepadol podľa toho istého príkladu neposlušnosti. (Hebr 3:7 – 4:11)*

Uvedený text prehľadne dokazuje, že nie je možné ignorovať skutočnosť, že Biblia rozlišuje podstatné meno šABBÁT a sloveso ŠÁBaT ³⁴. Lebo práve v tomto texte sa niekoľkokrát strieda podstatné meno so slovesom.

Ak by sme v tomto texte ponechali zaužívané podstatné meno sobota, nutne by sme museli použiť aj sloveso s rovnakým kmeňom – teda sobotiť, alebo sobotovať. V takom prípade by väčšina ľudí v slovese sobotovať chápala dodržiavanie príkazov a zákazov, týkajúcich sa soboty a stratil by sa činnostný význam soboty – ktorým je odpočívanie s Bohom!

Ak by sme však preložili podstatné meno šABBÁT slovom odpočívanie, toto slovo sa používa v bežnej slovenčine na všeobecné vyjadrenie oddychu a preto by zákonite zanikol biblický význam textu.

Z toho dôvodu je potrebné zaviesť na preklad hebrejských slov ŠÁBaT a šABBÁT slovenské novotvary – podstatné meno i sloveso s rovnakým kmeňom!

Z toho dôvodu som použil – zatiaľ výlučne pre túto knižku - jedinečnú príležitosť, ktorú slovenčina ponúka – prijať archaizmus »odpočať« ako novotvar pre preklad hebrejského slova ŠÁBaT.

Na začiatku bolo spomenuté, že sú len tri skupiny ľudí.

1. Tí, ktorí poznajú že Boh odpočíva siedmy deň a v tento deň spolu s ním odpočívajú.
2. Tí ktorí nepoznajú termín Božieho odpočatia a práve preto s ním neodpočívajú.
3. Tí ktorí poznajú tento termín, ale ho ignorujú.

Otázne je, či tá tretia skupina, ktorá tu v čiasnosti nestojí o odpočívanie s Bohom, bude stáť o možnosť – vojsť do trvalého Božieho odpočinutia. Otáznejšie je však, či Boh bude stáť o nich ... Lebo práve ignorantom Boh oznamuje v našom skúmanom texte:

"Nevojdú do mojej soboty!"
(Hebr 4:5)

Ale preto, že ešte nie je neskoro,
prihovára sa svätopisec v Liste Hebrejom aj vám :

**Dnes keby ste počuli jeho hlas,
nezatvrdzujte svoje srdcia !!!**

³⁴ Pozri tabuľku č. 17

Tu
Boh
dáva
ľuďom
odkaz,
že
tí,
ktorí s ním
tu v časnosti
siedmeho dňa
odpočívať nechcú
tí
s ním
ani vo večnosti
odpočívať nebudú!
❧ ✧ ❧

Daný text
Hebr 3:7 – 4:11
je vlastne jediným miestom v NZ,
ktoré oznamuje,

že
o tom,
kto
vstúpi
do odpočívania s Bohom
vo večnosti

rozhoduje Boh sám

ale

o tom,
kto
nevstúpi
do odpočívania s Bohom
vo večnosti

rozhoduje človek sám

Lebo

tí,
ktorí
s ním
siedmeho dňa
odpočívať nechcú
– tu v časnosti –
tí
s ním
odpočívať nebudú
– ani vo večnosti –

Poznal som,
že všetko, čo robí Boh,
má večnú platnosť;
k tomu nemožno už nič pridať,
ako ani nie je možné nič odobrať.
(Kaz 3:14)

Kapitola ôsma

DEJINY ČASU

Najstaršie písomné zápisy o čase obsahuje Biblia.

Prvý pojem o čase je zapísaný v prvom verši Biblie. Je to počiatok – **Alfa**.
Na počiatku stvoril Boh nebo a zem (Ge 1:1).

Posledný pojem o čase sú slová Ježiša Krista, zapísané na konci Biblie. Je to koniec – **Omega**.
Ja som Alfa a Omega, Prvý a Posledný, Počiatok a Koniec.
(Zj 22:13)

Tým je časový interval uzavretý
a všetko, čo sa týka človeka,
všetko, čo prebieha tu na zemi,
všetko, čo má charakter časnosti,
nachádza sa vo vnútri intervalu

◀ **p o č i a t o k** ⇔ **k o n i e c** ▶

MERAČE ČASU

Súčasná doba je poznamenaná tým, že ľudstvo už »všetko vie«, »všetko pozná« a »všetko môže dosiahnuť«. Protipólom týchto absolutizmov je duševná chudoba. Človek si prestal všímať javy okolo seba a máločo ho zaujíma v origináli. To preto, lebo jeho poznanie pramení z kópií. Človek spoznáva prírodu z knižiek, videozáznamov, z prednášok a počítačových výstupov a z všeličoho iného. Chýba mu len vlastný priamy kontakt s prírodou.

Naši predkovia – od raju počnúc až po 19. storočie – spoznávali prírodu v prírode. A preto nám mohli zanechať záznamy zo svojich prechádzok na cestičkách poznania... Aj v oblasti merania času.

Časnosť poskytuje podklady pre meranie času zo dvoch rovnocenne sa odvíjajúcich sledov

- pozorovaním prírody vzniká prírodný kalendár
- pozorovaním oblohy vzniká nebeský kalendár

PRÍRODNÉ MERAČE ČASU

Zmeny v prírode si dokáže všimnúť aj človek, ktorý nemá žiadne vzdelanie. A človek si všíma tie zmeny, ktoré sa ho dotýkajú bytostne. Napríklad zimu. V našom zemepisnom pásme sa aj bez kalendára dá zistiť, že zima prichádza po zbere všetkej úrody. Nás to už dnes nezaujíma, lebo potraviny nakupujeme v obchodoch a teplo dodávajú teplárne. Našou starosťou je len mať dostatok peňazí na potraviny a teplo z teplární... Ibaže pred 200 rokmi nebolo ústredné kúrenie, ani elektrické vykurovacie systémy ani potravinárske obchody s konzervovanými pomletými mŕtvolami zvierat. A tak človek musel robiť každoročne prípravu na zimu ...

Každoročne? – To teda musel vedieť čo je to rok!

V našej krajine sa dodnes zachovalo niekoľko lazov, ku ktorým nevedie cesta a prístup chodníkmi je veľmi namáhavý. Na takéto lazoch pred 200 rokmi boli ľudia »odrezaní« od sveta a predsa žili v biologickom súlade – zodpovedajúcom ich podmienkam. Nevlastnili hodiny ani kalendár a my sa pýtame, aký bol ich časomerný systém. Samozrejme, že päťročné dieťa si už pamätalo, čo je sneh a desaťročné dieťa vedelo definovať leto i zimu. Ale dospelý človek musel vedieť, za akú dobu po zbere úrody príde zima. A koľko treba dreva na jednu zimu a koľko sena pre jednu kravu a koľko krumpľov pre jednu osobu... Podľa čoho to určoval?

Táto otázka nie je položená správne. Lebo faktom je, že človek nemusel určovať nič. Boh – Tvorca – všetko stvoril tak, že človek dostáva z prírody dostatočné množstvo informácií na to, aby mohol vnímať premeny času. Keď opadá lístie zo stromov, človek vie, že prichádza zima. Keď slnko začne ostro svietiť do očí spoza tamtoho vršku, človek vie, že prichádza jar. Keď sa roztopí sneh, treba začať sadiť. A tráva sa kosí keď je už veľká a veľká je keď sú dni veľmi dlhé a noci veľmi krátke. Anička povie, že jar bude vtedy, keď začnú sliepky kvokať. A teší sa na kuriatka. Ďurko zasa vie, že na jar priletia lastovičky. A keď gazda Matúš vypravdal svojho otca Ondreja na poslednej ceste, na druhý deň spílil strom, ktorý zasadil Matúšov dedko v tom roku, keď sa mu narodil syn Ondrej. Matúš pozorne počítal letokruhy na spílenom pni a potom trasľavou rukou zapísal v svetlici uhlíkom do spevníka: „Môj otec Ondrej dožil sedem ráz desať letokruhov a k tomu ešte dva. Umrel akurát keď sa liahli húsatá.“

Nuž tu vidíme krátky prierez prírodnými meračmi času. Nie odstavec, ani kniha, ale celá knižnica by sa dala popísať o tom ako každé stvorenie Božie i každý priemet Božieho stvoriteľského diela nesie v sebe i na sebe znaky a znamenia vplyvu času. A človek si musí položiť otázku, kto riadi s'ahovavé vtáctvo, kto káže sliepkam kvokať, kto tvorí letokruhy na strome a kto, kto, kto ...

A tak aj ten najzaostalejší človek pochopí, že existuje KTOSI, kto je väčší, múdrejší a schopnejší ako on.

A tak stvorenstvo objavuje v prírode Tvorcu a v čase Darcu.

NEBESKÉ MERAČE ČASU – KALENDÁRNE

¹⁴ *A Bôh riekol: Nech sú svetlá na nebeskej oblohe, aby delily deň od noci, a budú na znamenia, na určité časy, na dni a na roky.* ¹⁵ *A budú svetlami na nebeskej oblohe, aby svietili na zem. A bolo tak.* ¹⁶ *A Bôh učinil dve veľké svetlá, väčšie svetlo, aby panovalo nado dňom, a menšie svetlo, aby panovalo nad nocou, a tiež hviezdy.* ¹⁷ *A Bôh ich dal na nebeskú oblohu, aby svietily na zem* ¹⁸ *a aby panovaly nado dňom i nad nocou a aby delily svetlo od tmy. A Bôh videl, že je to dobré.* ¹⁹ *A bol večer, a bolo ráno, štvrtý deň. (Ge 1:14–19 – Roh)*

Z uvedenej správy chcem upozorniť na 14. verš. V Roháčkovom preklade je daný verš preložený s maximálnou presnosťou a z gramatického hľadiska je jeho preklad správny. Ale významovo je oveľa zrozumiteľnejšia nasledovná podoba:

¹⁴ *A Bôh riekol: Nech sú svetlá na nebeskej oblohe, aby delily deň od noci, a budú na znamenia, na [určenie času], na dni a na roky. (Ge 1:14)*

Biblická správa o štvrtom stvoriteľskom dni oznamuje, že Slnko, Mesiac a hviezdy boli stvorené, aby plnili nasledovné funkcie

- aby oddeľovali svetlo od tmy
- aby delili deň od noci
- aby vládli nad dňom a nad nocou
- aby osvetľovali zem
- aby boli na znamenia
- aby boli na určenie času

A tak ľudstvo využíva funkcie Slnka, Mesiaca a hviezd a rôznymi systémami určuje čas. Hodinový čas vkladá do dní, denný do týždňov, týždenný do mesiacov, mesačný do rokov a ročný do kalendárov.

V súčasnosti sa používajú tri základné typy kalendárov

- lunárny – mesačný
- solárny – slnečný
- lunisolárny – kombinovaný

Lunárny kalendár

Tento kalendárny princíp je založený na sledovaní premien Mesiaca. Premeny Mesiaca sú optické javy, viditeľné voľným okom a vyplývajú zo spôsobu, ktorým je Mesiac osvetlený zo Slnka. Tieto premeny sa nazývajú mesačné fázy a sú štyri :

nov
kosák v tvare D – dorastá
spln
kosák v tvare C – cúva

Začiatok nového mesiaca pripadá na ten deň, keď sa objaví na nebi »nový Mesiac«. Ten potom zmizne z oblohy a objaví sa tenký prúžok kosáka, ktorý má tvar D. Je viditeľný na večernej oblohe a každého dňa mu

pribúda z pravej strany väčší pruh osvetlenia. Takým spôsobom dorastie do fázy prvej štvrte, v ktorej vidíme presný polkruh tvaru D. Potom Mesiac ďalej dorastá až do fázy splnu, kedy vidíme osvetlený celý kruh. To znamená, že je Mesiac obrátený k Zemi svojou osvetlenou polovicou. Po splne je Mesiac viditeľný na ranej oblohe v tvare C. Každým dňom z neho ubúda až dosiahne poslednú štvrť. Potom pokračuje ďalej v tvare C až do úzkeho prúžku kosáka. Tak prejde do novu, kedy je obrátený k Zemi neosvetlenou polovicou.

Každý nasledujúci mesiac začína až vtedy, keď sa objaví na nebi nový Mesiac. Podstatou lunárneho kalendára je teda časový interval medzi dvoma rovnakými fázami Mesiaca. Dĺžka mesiaca kolíše medzi 29 a 30 dňami, stredná dĺžka mesiaca je 29,53 dňa. Roky lunárneho kalendára mávajú striedavo 354 a 355 dní, preto je lunárny rok o 10 až 12 dní kratší ako rok slnečný.

Solárny kalendár

Solárny kalendár je založený na pohybe Slnka po oblohe. Jeho mesiace a týždne nie sú závislé na žiadnom z bodov obežnej dráhy Zeme okolo Slnka.

Slnko sa otáča okolo svojej osi približne raz za 4 týždne, ale nerovnomerne – na rovníku za 27 dní a na pólach za 30 dní. Solárny rok má 12 mesiacov, ktoré spolu trvajú 365 dní, 5 hodín, 48 minút a 45,97 sekundy. V súčasnosti sa tento kalendár používa na celom svete ako základný.

Lunisolárny kalendár

Lunisolárny kalendárny systém je komplikovaný. Pokúša sa zladiť lunárny kalendárny systém so solárnym. Má 12 lunárnych mesiacov po 29 a 30 dňoch, ale pretože počíta s pohybom Slnka, pridáva v priestupných rokoch ešte dodatočný – trinásť – mesiac. Obyčajné dvanásťmesačné roky majú 353, 354 alebo 355 dní, priestupné trinásťmesačné roky majú po 383, 384 alebo 385 dní. Tento systém sa používa dodnes v Izraeli.

Časové parametre Zeme

Pri otáčavom pohybe sa Zem otočí okolo svojej osi za 24 hodín. Otáča sa smerom od západu na východ. Dôsledkom je zdanlivo opačný pohyb nebeskej klenby – od východu na západ. Okolo Slnka krúži Zem po elipsovitej dráhe smerom na západ. Pohybuje sa nerovnomerne – rýchlejšie sa pohybuje v tej dráhe, kde je k Slnku najbližšie a pomalšie tam kde je najvzdialenejšia.

Do 31. decembra 1924 sa začínal v astronómii deň na poludnie.

Od 1. januára 1925 platí na celom svete »svetový čas«. Meria sa od polnoci a je to stredný slnečný čas greenwichského poludníka, ktorý sa pokladá za nultý. Od neho smerom na východ a západ sa počítajú pásmové časy. Smerom na východ hodiny pribúdajú a smerom na západ odbúdajú. Miestny čas má rozdielne ročné obdobie aj v smere sever – juh. Na severnej pologuli je leto od 21. júna, na južnej od 21. decembra.

Z biblického pohľadu je základnou jednotkou času deň.

Lunárny aj slnečný kalendár dávajú nerovnako dlhé intervaly, ktoré je ťažko prispôbiť najmenším časovým jednotkám – minútam a sekundám.

A pritom sedemdenné združenia dní – týždne – sú rovnako dlhé a tvoria nekonečný reťazec od stvorenia až po »Božie dost'«. Týždne sú rovnomerné, závislé na dňoch a dni sú závislé len na Bohu.

UMELÉ MERAČE ČASU

Človek nevynašiel čas ani jeho meranie. Lebo človek od nepamäti čas meral, a to bez toho, že by si to uvedomoval. Až pri porovnávaní jednotlivých výsledkov merania sa začala prebúdzat' snaha o vytvorenie jednotných meracích spôsobov. A tak vznikali rôzne časomerné čudá, ktoré dnes obecne nazývame hodiny. Faktom však ostáva, že ľudia spočiatku hodiny nepotrebovali, lebo ich nevedeli využiť.

Na meranie času jestvuje nespočetné množstvo spôsobov, ale v podstate sú len tri princípy

- subtraktívny (odčítavajúci)
- astronomický
- indiferentný (nezávislý)

Subtraktívny princíp merania času.

Tento princíp bol používaný od nepamäti a je založený na ubúdaní. Napríklad dlhé časové obdobie terminovala spotreba kýmneho sena. Krátke časové úseky sa určovali spotrebou rôznych zložiek, napríklad spotrebou oleja v nádobke olejovej lampy, alebo časom »kým dohorí táto sviečka«. Tieto prvotné časové merače boli výlučne subjektívne. K ich výraznému vylepšeniu došlo zaužívaním delenia celku. Napríklad na sviečke sa čiarkami označili rovnaké dieliky a tak vznikla stupnica. Dielik na stupnici už predstavoval určitý časový úsek, a to bol dôvod k porovnávaniu hrubšej sviečky s tenšou, dlhších dielikov s kratšími a tak dochádzalo prirodzeným spôsobom k vytváraniu časových etalónov. Ich platnosť bola síce obmedzená miestom a dobou, ale môžeme už hovoriť o **objektívizácii merania času**.

Takýmto spôsobom vznikli rôzne typy vodných a pieskových hodín. Kolískou vodných hodín bolo staroveké Grécko, kde ich nazývali kleps(h)ydra. Mali odkvapkavací, prietokový alebo prikvapkavací systém. Pieskové hodiny pochádzajú pravdepodobne zo Sumeru.

Astronomický princíp merania času.

Tento princíp je založený na sledovaní polohy nebeských telies, a to buď priamo, alebo sledovaním ich vplyvu. Podľa polohy Slnka na nebeskej klenbe sa určuje odhadom denná doba na celom svete dodnes.

Najstarším astronomickým meračom času bola tyč zabodnutá kolmo do zeme. Starí Gréci ju nazývali gnómón. Bol to primitívny typ slnečných hodín, ale aj najstaršie astronomické zariadenie. Tyč osvetlená slnečnými lúčmi vrhala na zem tieň a poloha tieňa určovala dennú dobu. Dĺžka tieňa umožňovala pomerne presne stanoviť dni rovnodennosti, aj najdlhší a najkratší deň. A takouto tyčou sa dali merať aj polohy nebeských telies.

Klasické slnečné hodiny sa nazývali solárium a krajinou ich pravdepodobného pôvodu bol Egypt.

Indiferentný princíp merania času.

Človek túžil po takom spôsobe merania času, ktorý by nebol závislý na ročnej dobe, ani na počasí a jeho výsledky by boli prístupné v každej dobe. Tak vznikli mechanické hodiny, ktorých pôvodný názov bol horárium. Udržali si niekoľko storočí prioritu pri meraní času, ale v minulom storočí ich vytlačili hodiny elektrické, elektronické a atómové.

Účelom tohto odseku nebol iba prehľad, ale aj upozornenie, že princípy merania času vedú len zdanlivo k snahe o jednotu. Lebo pod maskou snahy o jednotu sa skrýva snaha o centrálny vládnucci systém. Zavedenie svetového času bolo prvým krokom v tomto trende. Druhým krokom bolo zavedenie striedania zimného a letného času. Teraz je chvíľku pohov. A to je príležitosť na varovanie, ktoré nám dáva Biblia:

²³ Štvrté zviera bude štvrté kráľovstvo na zemi, ktoré bude rozdielne od všetkých kráľovstiev, bude zožierať, mlátiť a šliapať celú zem. ²⁴ A desať rohov: z toho kráľovstva povstane desať kráľov, po nich však povstane iný, ten bude rozdielny od prvších a troch kráľov zosadí. ²⁵ Bude hovoriť reči proti Najvyššiemu a bude nivočiť svätých Najvyššieho, b u d e c h c i e ť z m e n i ť č a s y a zákon ... (Dan 7:23–25a)

KALENDÁRE A LETOPOČTY

Pri stvorení sveta zavesil Stvoriteľ do vesmíru nebeské hodiny, aby človek mohol aj z nebeskej klenby vnímať čas. Zatiaľ čo prírodné časomiery podávajú praktický obraz času, nebeská klenba poskytuje podklady pre exaktný – prevažne teoretický – model času. Jedným z takýchto modelov času je aj kalendár.

Z astronomického hľadiska je podstatou kalendára

- striedanie dňa a noci
- premeny mesačných fáz
- zmeny polohy Zeme vzhľadom k Slnku

Z civilizačného hľadiska sú podstatou kalendára

- tradície
- zvyky
- narodeniny

Ale prapodstatou kalendára je Božia ponuka, aby človek aj v časovom poli vnímal jeho prítomnosť. A práve toto sa z kalendárov vytratilo ako prvé a kalendáre začali slúžiť na evidovanie sviatočných dní, uctievanie cudzích bohov a zostavu záznamov o panovaní svetských vládcov.

EGYPTSKÝ KALENDÁR

Egyptský kalendár existoval už pred 5000 rokmi. Kalendárny systém bol slnečný a úzko súvisel s egyptským kultom Slnka.

Východiskový rok v egyptskom kalendárnom systéme neexistoval. Letopočet bol v tomto kalendárnom systéme premennou veličinou. Začínal vždy nástupom vlády nového vládcu. Po jeho smrti začal ďalší letopočet nástupom nového vládcu. Pritom neexistovala spojitosť medzi jednotlivými letopočtami. Navyše neexistovalo pravidlo pre stanovenie prvého roku v novom letopočte, takže väčšinou posledný rok predchádzajúceho letopočtu bol totožný s prvým rokom nového letopočtu. Ale nemuselo to tak byť vždy. Letopočet mal teda vždy názov panovníka.

Rok trval 365 dní. Tvorilo ho 12 tridsaťdňových mesiacov a na konci roka sa vždy pripájalo 5 dní sviatkov.

Ročné obdobia boli 3 a každé trvalo 4 mesiace, t.j. 120 dní. Menovali sa záplavy, sejba, žatva.

Týždeň bol v egyptskom kalendári neznámym pojmom. Mesiace boli rozdelené na tri rovnaké dekády po 10 dní.

Deň nemal svoje pomenovanie v zmysle dní týždňa, zato ale mal temer každý deň v roku svoje meno podľa boha, ktorému bol zasvätený³⁵.

Aj keď sa letopočty menili, roky v rámci nich boli pomerne presne evidované³⁶.

GRÉCKY KALENDÁR

V gréckych krajoch bol kalendár neznámym pojmom a jeho zrod bol výsledkom prirodzeného vývinu. Spočiatku v rôznych krajoch Grécka vznikali samostatné primitívne systémy merania času, ktoré nijako navzájom neboli prepojené. Neskôr začali dominovať kalendárne systémy mestských štátov, ktoré však ešte stále nemali a ani nehľadali spôsob prepojenia. Až vplyvom rastúcej suverenity Atén začal prevládať aténsky spôsob merania času. Boli v ňom evidentné stopy egyptského vplyvu, avšak značne degradované vlastným originálnym riešením – napríklad pri vsuvných rokoch.

Aténsky rok trval 354 dní. Pozostával z 12 mesiacov, ktoré mali striedavo 29 a 30 dní. Na vyrovnanie rozdielu medzi aténskym a slnečným rokom používali Atéňania osemročný cyklus, v rámci ktorého vsúvali v treťom, piatom a ôsmom roku mesiac s dĺžkou 30 dní. Vsuvný rok sa nazýval poseideón deuterios – druhý poseideón, lebo bol zaraďovaný za mesiac poseideón. Týmto spôsobom bol v osemročnom cykle zosúladený aténsky rok so slnečným rokom, lebo cyklus mal presne 2922 dní.

$$8 \times 354 + 3 \times 30 = 2922 = 8 \times 365,25$$

Zosúladenie kalendárnych dní bolo síce v rámci uvedeného osemročného cyklu presné, ale jednotlivé roky vykazovali značné výkyvy. Preto aténsky astronóm Metón v roku 432 zaviedol devätnásťročnú periódu, ktorá mala sedem vsuvných mesiacov.

Začiatok aténskeho roka nie je známy. Predpokladalo sa, že rok začínal letným slnovratom, ale čestnejšie je priznať, že nepoznáme udalosť, ani dátum, na ktorý sa začiatok roka vzťahoval. Väčšina historikov aj komputistov uvádza, že rok začínal okolo polovice nášho júla, a to bol mesiac hekatombaión.

Letopočet bol v gréckom kalendári najväčším problémom, lebo rok bol označovaný podľa úradujúceho predstaviteľa obce, a síce tak, že pred jeho menom bol uvedený aj poradový rok jeho volebného obdobia. Ibaže v každej obci bol iný predstaviteľ, preto sa žiadnemu kronikárovi nepodarilo zladíť roky ani pre tie najznámejšie grécke mestá. Až v 3. storočí bol zavedený chronologický systém, objektívne prijateľný pre všetky grécke štáty. Bolo to stanovenie východiskového roka pre letopočet.

Ako východiskový rok bol prijatý rok 776 AC. To bol najstarší známy dátum konania olympijských hier, preto bol ustanovený ako »Prvá olympiáda«, čo znamenalo prvý rok letopočtu. A pretože olympijské hry sa konali každý štvrtý rok, letopočet obsahoval číslo olympiády a rok po jej zahájení. Prepočet tohto systému je zložitý, pretože my sa dívame na grécky letopočet spätne – odpočítavaním, avšak datovanie gréckeho letopočtu bolo vzostupné – pripočítavaním k 1. roku olympiády.

³⁵ Niečo podobné sa zachovalo dodnes aj u nás, kde sú dni roka „zasvätené“ menám. (Napríklad: dnes je Jána). Pôvodne to boli iba mená svätcov, neskôr došlo k sekularizácii.

³⁶ Podrobný popis egyptského kalendára podáva grécky historik Herodotos vo svojom diele Dejiny.

Pre pochopenie uvádzam matematickú i tabuľkovú ukážku prepočtu na náš kalendárny systém. Napríklad »Olympiáda 3,2« znamenala druhý rok tretej olympiády a je to dátum 767 AC. Názorne to potvrdzuje pripojená tabuľka.

Tabuľka č. 8

Prepočet gréckeho letopočtu na náš			
Číslo olympiády	Zahájenie olympiády	Rok olympiády	Letopočet AC
1.	776	1.	776
		2.	775
		3.	774
		4.	773
2.	772	1.	772
		2.	771
		3.	770
		4.	769
3.	768	1.	768
		2.	767
		3.	766
		4.	765

Výpočet je nasledovný. Pred treťou olympiádou ubehli dva štvorročné cykly, teda prvý rok tretej olympiády bol $776 - 2 \times 4 = 768$, čiže druhý rok bol $768 - 1 = 767$.

Aténsky mesiac (gr. mén, ménos) bol lunárny. Mená mesiacov boli odvodené od náboženských sviatkov a v rôznych obciach sa líšili. Zachovali sa aténske názvy mesiacov :

hekatombaión	približne júl
metageitnión	august
boédromión	september
pyanepsión	október
maimaktérión	november
poseideón	december
gamélión	január
anthesérión	február
elafébolión	marec
múnyción	apríl
thargélión	máj
skiroforión	jún

Delenie mesiaca na týždne Gréci nepoznali. Mesiac bol rozdelený podľa egyptského vzoru do troch dekád. Dni v rámci dekády nemali svoje názvy, ale rozlišovali sa presne – opisným spôsobom:

- Prvý deň prvej dekády nazývali »deň nového mesiaca«.
- Nasledujúci deň nazývali »druhý deň po novom mesiaci«.
- Prvý deň druhej dekády – jedenásty deň mesiaca – bol prvý deň »stredy mesiaca«.
- Prvý deň tretej dekády – dvadsiaty prvý deň mesiaca – bol nazývaný »desiaty deň pred koncom mesiaca«.

Deň sa počítal od večera do večera. Rozdelenie dňa na hodiny sa v antickom Grécku nepoužívalo. Boli len fázy dňa. Ale od 5. storočia už boli známe na meranie času hodiny. Slnčné hodiny sa nazývali gnómón a vodné klepshydra. Konštrukcia slnečných hodín bola veľmi jednoduchá. Vrháčom tieňa bola tyč alebo obelisk a meračom bola priemetná rovina na zemi. Podľa takýchto hodín sa dal presne stanoviť dátum dennej rovnodennosti a samozrejme aj dátum najdlhšieho a najkratšieho dňa.

Kalendár sa v gréckych krajoch nazýval hémerologion.

RÍMSKY KALENDÁR

Pôvodný kalendár niesol Romulovo meno, ktorý bol podľa tradície zakladateľom Ríma. Tento kalendár bol niekoľkokrát upravovaný.

Letopočet bol označovaný skratkou A.U.C. , čo v latinčine znelo »Ab Urbe condita« a znamenalo »od založenia mesta (Rím)«. Počiatkový rok rímskeho kalendára sa traduje ako dátum založenia mesta Rím a bol to rok 753 AC.

Romulov rok mal 10 mesiacov a začínal marcom.

Mesiace: Martius (31), Aprilis (30), Maius (31), Junius (30), Quintilis (31), Sextilis (30), September (30), October (31), November (30), December (30).

Romulov rok mal 304 dní a kalendár nebol ani solárny, ani lunárny.

Numov rok je pomenovaný podľa Romulovho následníka, ktorým bol kráľ Numa Pompilius. Ten previedol podstatné úpravy Romulovho kalendára. K desiatim mesiacom pridal ešte dva – Januarius a Februarius. Rok začínal marcom a ostatné mesiace nasledovali tak ako v Romulovom roku, ibaže posledným mesiacom v roku bol február, na konci ktorého bol »sviatok dušičiek«. Numova úprava ponechala pôvodné 31-dňové mesiace nezmenené, ale ostatné mesiace skrátila na 29 dní.

Mesiace: Martius (31), Aprilis (29), Maius (31), Junius (29), Quintilis (31), Sextilis (29), September (29), October (31), November (29), December (29), Januarius (29), Februarius (28).

Numov rok trval 355 dní a kalendárny systém bol mesačný.

V roku 190 AC bol začiatok roka preložený na prvý január. Bolo to z praktického dôvodu, lebo od roku 153 AC nastupovali konzuli do svojho úradu prvého januára. Januarius sa teda stal prvým mesiacom, potom nasledoval marec a ostatné mesiace nezmenené. Rok končil februárom. Vsunutím januára na začiatok roka názvy mesiacov Quintilis až December prestali už vyjadrovať poradie – piaty až desiaty.

Týždeň v rímskom kalendári mal jednu zvláštnosť – bol to týždeň **o s e m d e n n ý a nazývali ho internundinum**. Jednotlivé dni týždňa neboli pomenované, ale zvykli sa označovať písmenami A až H. Pritom sedem dní bolo považovaných za pracovné dni a ôsmy deň bol dňom pracovného voľna. Nazýval sa nundiny³⁷, ale nebol to deň sviatočný, ani deň oddychu, ale deň trhový! V Romulovom roku nenadväzovali tieto osemenné týždne ani na slnečný rok, ani na mesačné roky.

Romulov rok mal 38 týždňov a Numov 44 týždňov.

Motiváciou pre kalendár v Ríme nebola na prvom mieste náboženská potreba určenia sviatočných dní, ale boli to predovšetkým sekulárne aspekty

- určenie pracovných dní, kvôli otvoreniu úradov
- určenie trhových dní
- dáta hier a športových podujatí

JULIÁNSKY KALENDÁR

Keď sa konzul Gaius Iulius Caesar stal diktátorom Ríma, zaviedol niekoľko reforiem. Z nich najvýznamnejší dosah pre celý civilizovaný svet bolo zavedenie kalendára. K reforme rímskeho kalendára došlo v roku 708 od založenia Ríma, t.j. roku 46 AC. Podnetom k reforme bola pre Caesara egyptská kalendárna predloha. Vypracovaním nového kalendárneho systému poveril Caesar alexandrijského hvezdára gréckeho pôvodu – Sósigena. Kalendárny systém bol pomenovaný »juliánsky« na počesť Julia Caesara.

Zmeny

Februarius bol presunutý medzi Januarius a Martis. Quintilis bol mesiac v ktorom sa Caesar narodil. Po jeho smrti, 15. marca roku 44 AC, bol Quintilis premenovaný po Caesarovi na Julius s nezmenenou dĺžkou 31 dní. Sextilis bol v roku 27 AC premenovaný na počesť vtedajšieho cisára Augusta na Augustus. Kalendár rozoznával letný a zimný slnovrat a tiež dni jarnej a jesennej rovnodennosti.

Zavedenie kalendára

Pri nábehu tohto systému došlo k výraznému zlomu, ale jednalo sa o posun roka a nie o posun dní. Aby sa v zábehovej dobe osvojovania kalendára nenarušil sled času, bol zavedený úvodný juliánsky rok. Tento úvodný rok, nazvaný »Annus confusionis ultimus«, bol nastolený kurióznym, ale dôkladne premysleným

³⁷ Lat. nundinae = trh.

spôsobom. Začal 13. októbra 47 AC a skončil 31. decembra 46 AC! V roku zmeny bol do februára vložený mesiac, ktorý mal 23 dní. Potom boli medzi november a december pridané dva mesiace, ktoré nazvali »menses intercalares« a trvali spolu 67 dní. Čiže celý úvodný rok trval 445 dní. Ďalej už bol sled času zaznamenávaný pravidelným kalendárnym systémom. Prvý rok juliánskeho kalendára bol rok 709 od založenia Ríma, t.j. rok 45 AC. Oproti rímskemu kalendáru sa v ňom rok predĺžil o 10 dní.

Popis kalendára

Juliánsky kalendár bol solárny a rok mal 365,25 dní. Mesiace mali počet 30 a 31 dní. Zaviedol sa každý štvrtý rok ako priestupný, takže Februarius mal 28 dní a v priestupnom roku 29 dní. V Caesarovej dobe mal rok 45 až 46 osemdňových týždňov.

Ročné obdobia

Boli štyri – jar, leto, jeseň a zima.

- Jar – začínala 7. februára a trvala 91 dní. Jej stredom bola jarná rovnodennosť 25. marca.
- Leto – začínalo 9. mája a trvalo 94 dní. Jeho stred bol obrat Slnka 24. júna.
- Jeseň – začínala 11. augusta a trvala 91 dní. Jesenná rovnodennosť bola 24. septembra.
- Zima – začínala 10. novembra a trvala 89 dní. Zimný obrat Slnka bol 25. decembra.

Týždeň

Juliánsky kalendár postupne upúšťal od predošlého osemdenného týždňového systému, ale mesiace ešte neboli delené na sedemdenné týždne. Len tri dni v mesiaci mali meno. Boli to kalendy, nony a idy.

K a l e n d y – (lat. calendae) bol názov pre deň, keď nastal nov mesiaca. V tomto dni bolo zvykom platiť nájomné, splácať dlhy a úroky z dlhov, ako aj vymáhať pohľadávky. Preto účtovnícka kniha dostala názov Calendarium. Neskôr sa do takejto knihy zapisovali aj iné dáta a tak vznikala podoba dnešného kalendára. Kalendy sa stali prvým dňom v mesiaci.

N ó n y – (lat. nonae) znamenali fázu prvej štvrti Mesiaca (piaty alebo siedmy deň – podľa celkového počtu dní v mesiaci) a súčasne predstavovali 9. deň pred Idami.

I d y – (lat. idus) boli dni, ohlasujúce spln Mesiaca a znamenali stred kalendárneho mesiaca (trinásty, alebo pätnásty deň – podľa celkového počtu dní v mesiaci).

V dobe zrušenia osemdenného týždňa nebol už pre Rimanov sedemdenný týždeň neznámym pojmom³⁸. Popri rímskom delení mesiaca na kalendy, nony a idy postupne vnikalo medzi Rimanov aj povedomie sedemdenného cyklu. Dni tohto cyklu nemali názvy, iba **siedmy deň dostal latinský názov sabbatum** – sobota. Takže sedemdenná kalendárna perióda je jasným vplyvom židovskej diaspóry v Rímskej ríši. A keďže pomenovanie siedmeho dňa bolo evidentne prevzaté od Židov, samotný názov sabbatum svedčí o tom, že to bol deň odpočatia pre Židov. Úzkostlivé dodržiavanie siedmeho dňa v Židovských kruhoch malo za následok, že ho Rimania spočiatku len brali na vedomie, ale neskôr ho začali dodržiavať. Nie ako cyklus náboženský, ale ako praktickú súčasť kalendárneho systému. Lebo v ten deň sa nedalo so Židmi obchodovať.

Dni

Deň začínal v rôznych obdobiach rôzne. Zo začiatku sa považovala za deň svetlá časť – podľa slnečných hodín. Po vynájdení mechanických hodín sa deň začínal počítat' od polnoci do polnoci.

Juliánsky kalendár rešpektoval štátprávny základ Rímskej ríše a preto dni mali hlavný význam štátosprávny, až potom náboženský.

Z hľadiska štátosprávneho sa dni delili nasledovne.

- dies fasti – úradné dni – mohli sa konať súdy
- dies nefasti – neúradné dni – nesmeli sa konať súdy, ani úradovanie, ale ani náboženské konania
- dies fisci – polouúradné dni

Do neúradných dní patrili aj tie, v ktorých sa v minulosti stalo dáke veľké nešťastie a na základe povery boli zaradené medzi dni zlopestné.

Z náboženského hľadiska sa dni delili na

- dies festi – sviatočné dni
- dies profesti – pracovné dni
- dies intercisi – polosviatočné dni – mohla sa konať bohoslužba, ale aj práca

Oprava kalendára

V roku 8 AC dal Caesarov nástupca, cisár Augustus juliánsky kalendár poopraviť. Jednalo sa o opravu v tom zmysle, že od založenia juliánskeho kalendára bolo vsunutých navyše 6 priestupných rokov. Preto bol stanovený ďalší priestupný rok až na 8. rok AD. Od tej doby už sled v juliánskom kalendári nebol nijako narušený a pretrval nezmenený až do 16. storočia.

³⁸ Pozri v tejto kapitole state »Názvoslovie« a »Týždeň«.

GREGORIÁNSKY KALENDÁR

Prvú požiadavku na opravu kalendára predniesol kardinál Pierre d'Ailly na Kostnickom koncile. Aj ďalšie koncily – bazilejský, lateránsky a tridentský – mali v programe opravu kalendára. Ale na skutočnú opravu sa podujal až pápež Gregor XIII.³⁹ a dal pripraviť projekt zmeny juliánskeho kalendára.

Problémy juliánskeho kalendára

Veľkým problémom boli presuny začiatku roka. Juliánsky kalendár bol v priebehu stáročí v rôznych krajinách rôzne upravovaný. Začiatok roka bol presúvaný na 25. december, 1. marec, 1. január, 1. september a tiež na Veľkú noc. Tým, že sa začiatok roka presúval na rôzne dátumy, prestal byť kalendár jednotný. Pokusy o presun začiatku roka na Veľkú noc znamenali už totálny chaos, lebo Veľká noc mala v každom roku začiatok inokedy.

Ďalším problémom bol výpočet sviatkov Veľkej noci. V roku 325 AD prijali kresťania na nicejskom koncile spôsob výpočtu sviatkov Veľkej noci podľa dáta jarnej rovnodennosti. Pretože v tom roku pripadla jarná rovnodennosť na 21. marca, koncil uznal 21. marec za deň jarnej rovnodennosti. Súčasne rozhodol, že Veľká noc sa bude sláviť po prvom splne Mesiaca, ktorý nastane po 21. marci. Ak by však pripadol spln na nedeľu, mala sa sláviť Veľká noc až nasledujúcu nedeľu. Problém tohto rozhodnutia bol v tom, že v neskorších dobách deň jarnej rovnodennosti nenastal 21. marca, ale pod vplyvom nepresnosti kalendára sa tento deň posúval od 21. marca smerom dozadu – do zimného obdobia. Pritom sviatok Veľkej noci sa posúval dopredu – smerom k letu.

Najväčším problémom a dôvodom k oprave juliánskeho kalendára bola jeho nepresnosť. Pôvodca kalendára – Sósigenés – vedel, že rok trvá menej ako 365,25 dní, ale odchýlka bola takým malým zlomkom času, že ju pokladal za zanedbateľnú. Lenže táto odchýlka spôsobovala, že kalendár oproti skutočnému času išiel »dopredu« – asi ako keď hodiny »utekajú« dopredu. Ibaže takéto hodiny sa z času na čas napravia a je všetko v poriadku. Kdežto kalendár utekal celé stáročia dopredu, a to rýchlosťou 1 deň za 128 rokov. Takže v šestnástom storočí už odchýlka predstavovala 10 dní.

Nový kalendárový systém vypracoval *Luigi Lilius* a jeho platnosť bola vyhlásená 24. februára 1582 pápežskou bulou. Pôvodne mala zmena nastať 4. októbra 1582 o 24,00 hod. tak, že ďalším dňom mal byť 15. október 1582. Avšak skutočné prevedenie sa datuje na 6. októbra 1582 tak, že o 24,00 hodine bol 17. október 1582. Názov »gregoriánsky« sa zaužíval až neskôr, na základe názvu pápežovho pamätného spisu *Canones in Calendarium Gregorianum perpetuum*.

Rok v gregoriánskom kalendáre trvá 365,2425 dní.

Charakteristiky

Gregoriánsky kalendár má niekoľko charakteristických veličín, väčšinou prevzatých z juliánskeho kalendára. Sú to

- **S – SLNEČNÝ CYKLUS** – má 28 rokov, pretože každých 28 rokov dní v roku pripadajú na rovnaké dni týždňa. Pritom nulý rok nášho letopočtu bol deviatym rokom slnečného cyklu.
- **Z – MESAČNÝ CYKLUS** – nazývaný aj **METONOVO ZLATÉ ČÍSLO**. Je to 19 ročný cyklus. Na 19 rokov pripadá 235 synodických obehov Mesiaca. Pritom nulý rok bol prvým rokom mesačného cyklu.
- **I – INDIKÁCIA** – je 15 ročný cyklus. Pritom nulý rok bol tretím rokom tejto periódy. Pôvod indikácie nie je známy. Predpokladá sa, že súvisela so služobnými rokmi rímskych legiónárov, lebo sa často uvádzala pod názvom **RÍMSKY POČET**.
- **E – ĚPAKTA** – je 19 ročný cyklus, ktorý označuje fázu mesačného cyklu, v ktorej sa nachádza Mesiac 1. januára.
- **N – NEDEĽNÉ PÍSMENO** – sa určuje tak, že dni sú označované abecedným názvoslovím, a síce písmenami a; b; c; d; e; f; g. Tieto písmená sa cyklicky opakujú, pričom na 1. január pripadá písmeno „a“. Nedel'né písmeno je to, ktoré pripadá na nedeľu.
- **V – DÁTUM VEĽKONOČNEJ NEDEĽE** – je stanovovaný tak, že veľkonočná nedeľ'a pripadá na prvú nedeľ'u po cyklickom splne, ktorý nastane v intervale 21. marca až 25. apríla. Ak by nastal spln až 26. apríla, posúva sa veľkonočná nedeľ'a na 19. apríl. Cyklický spln sa opakuje pravidelne s periódou synodického mesiaca. Na stanovenie dátumu je rozhodujúci poludník, ktorý prechádza Jeruzalemom.

Prechod na gregoriánsky kalendár

Táto zmena nenaštrbila genetickú otázku sledu dní v týždni, lebo 6. október 1582 bola sobota a ďalší nasledujúci deň – 17. október 1582 bola nedeľ'a. Čiže zmena sa týkala zmeny dát a nie následnosti názvov dní. Tie neboli zmenou dát dotknuté. Toto jednoznačne potvrdzujú všetci odborníci v komputistike.

³⁹ Gregor XIII. bol pápežom od roku 1572 do roku 1585.

Gregoriánsky kalendár nebol prijatý všetkými krajinami naraz. V roku 1582 ho prijalo len niekoľko krajín. Ostatné krajiny ho zaviedli neskôr. Všetci nekatolíci odmietali kalendár preto, že jeho iniciátorom bol rímsky pápež. Krajiny s prevládajúcim vplyvom pravoslávnej cirkvi z uvedeného dôvodu prijali juliánsky kalendár až začiatkom tohto storočia. V mnohých krajinách bol prechod na tento kalendárny systém veľmi búrlivý, pretože jeho prijatie spôsobilo mnoho nepríjemností. Snáď najbúrlivejší priebeh prijatia bol v Anglicku, kde musel byť uzákonený parlamentom. Vynechaných 11 dní prinieslo problémy s vyplácaním miezd, s platením nájomného a mnoho akcií sa neuskutočnilo – najmä narodeniny a štátne oslavy okrúhlych jubileí. Originálne riešenie prechodu prijali Švédci. V priebehu rokov 1700 – 1740 vypúšťali v priestupných rokoch z kalendára priestupný deň a tak prešli na gregoriánsku úpravu hladko, bez problémov!

Tabuľka č. 9

Priятие gregoriánskeho kalendára v Európe			
Krajina	Rok prijatia	Krajina	Rok prijatia
Švajčiarsko	1583	Nemecko	1699
Flandry	1583	Švédsko	1700
Nizozemsko kat.	1583	Dánsko	1700
Morava	1584	Anglia	1752
Česko	1584	Rusko	1918
Poľsko	1586	Juhoslávia	1919
Slovensko	1587	Rumunsko	1919
Maďarsko	1587	Grécko	1923

JULIÁNSKA PERIÓDA

Uvedený kalendárny systém navrhol v roku 1583 francúzsky astronóm Joseph Justus Scaliger (1540–1609), preto sa často uvádza pod názvom Scaligerova perióda. Scaliger ju však pomenoval »Juliánska perióda«. Tento názov má zvláštny protestný podtón. Scaliger navrhol svoj systém bezprostredne po vyhlásení platnosti gregoriánskeho kalendára, a teda názov naznačuje, že prirodzenou nadstavbou juliánskeho kalendárneho systému má byť systém nazvaný juliánska perióda. Pritom pôvod názvu je prinajmenšom kuriózný.

- Juliánsky kalendár dostal meno na počesť panovníka, ktorý sa volal Gaius Iulius Caesar.
- Juliánska perióda dostala meno podľa vynálezcovho otca, ktorý sa volal Julius Caesar Scaliger.

V dobe, keď Scaliger zostavil svoj kalendárny počet, nemohol tušiť, že sa jeho vynález po 400 rokoch stane základom pre počítačové kalendárne systémy.

Jeho snahou bolo vytvorenie takého kalendárneho systému, ktorý by umožňoval porovnanie jednotlivých ér, t.j. pomocou ktorého by sa dalo plynule prechádzať z jedného kalendárneho systému do iného bez toho, že by hrozila početná chyba. Aby sa vyhol problému rôznych počiatkov v rôznych časových sústavách, zvolil systém, v ktorom by nultý rok bol umiestnený tak ďaleko v minulosti, aby bol bezpečne ďalej ako najstaršie historicky podložené udalosti a taktiež ďalej, ako nultý rok najstaršieho známeho kalendárneho systému⁴⁰.

Scaligerova perióda má implicitnosť troch periód, ktoré boli známe už v minulých kalendárnych systémoch – 28 ročný cyklus slnečný, 19 ročný cyklus mesačný (Metonov cyklus) a 15 ročný cyklus rímsky (indikácia). Súčinom uvedených troch periód vzniká číslo, ktoré je časovým intervalom Scaligerovej periódy:

$$28 \times 19 \times 15 = 7980$$

Prepočtom stanovil Scaliger presný dátum fiktívneho nultého roku, ktorý môžeme nazvať »rok absolútnej nuly«. Je ním 1. január 4713 AC o 12,00 hodine. Tomuto dátumu bol priradený prvý deň. Ďalšie dni majú charakter prirodzenej aritmetickej postupnosti a nasledujú nepretržite za sebou, bez delenia na mesiace, roky a letopočty a bez ohľadu na dĺžky mesiacov a priestupné roky.

⁴⁰ V tej dobe ešte nebol známy mayský kalendár.

◇
Dôležitá charakteristika juliánskej periódy je v tom, že nultý rok začína konkrétnym dňom – pondelkom – a po ňom nasleduje ďalších šesť dní týždňa. Celkovo má táto perióda 1140 týždňov, čo predstavuje 1140 nepretrzených sedemenných cyklov. Teda juliánsky dátum je plynule pripojený do gregoriánskeho kalendára aj sledom dní v týždni a umožňuje pri akomkoľvek dátume okamžité zistenie, ktorý to bol deň. Samozrejme je to založené na predpoklade, že sled dní v priebehu časnosti nikdy nebol zmenený.

◇
Pre názorné pochopenie uvádzam dva juliánske dátumy:

Rok 1600 AD = 2 305 447 JD

Rok 2000 AD = 2 451 544 JD

V minulom storočí bol zavedený modifikovaný juliánsky dátum – MJD – ktorého nultá rovina je preložená časovým limitom 2 400 000,5 JD. Tento systém sa v súčasnosti čoraz viac používa, pretože umožňuje prácu s menšími číslami. Platí

$$\text{MJD} = \text{JD} - 2\,400\,000,5$$

Pre názorné pochopenie uvádzam výpočet roku 2000 v hodnotách MJD:

$$\text{Rok 2000 AD} = 2\,451\,545,0 - 2\,400\,000,5 = 51\,544,5 \text{ MJD}$$

∞ Zhrnutie ∞

- Juliánska perióda je časový interval 7980 rokov a platí do roku 3267 AD.
- Nultý rok juliánskej periódy je rok 4713 AC.
- Nultý bod juliánskej časovej stupnice je 1. január 4713 AC.
- Juliánsky deň je systém číslovania dní v rade za sebou, bez delenia na mesiace a roky.
- Juliánsky dátum je číslo, označujúce konkrétny deň v rámci juliánskej periódy. Vyjadruje počet juliánskych dní, ktorý uplynul od 1. januára 4713 AC. Značí sa JD a jeho mernou jednotkou je deň.

CASSINIHO ASTRONOMICKÝ ČAS

Francúzski astronómovia v 18. storočí objavili nezrovnalosť, vyplývajúcu z nesprávneho uvádzania dát pred naším letopočtom a v našom letopočte. Táto nezrovnalosť vyplýva z toho, že po prvom roku AC (pred naším letopočtom), nasleduje hneď prvý rok AD (nášho letopočtu). Čiže chýba nulový rok. Preto riaditeľ Parížskeho observatória Cassini v roku 1740 dal návrh, aby astronomický čas zahrňoval aj nultý rok. Odvtedy astronómia s nultým rokom počíta, a to tak, že používa matematické princípy číselnej osi v intervale $(-\infty; +\infty)$.

Za nultý rok bol v astronómii počítaný prvý rok AC a roky pred ním dostali záporné znamienko. Preto astronomický rok -1 je totožný s historickým rokom 2 AC.

Pre jednoduchšie pochopenie uvádzam tabelárne znázornenie problému.

Tabuľka č. 10

Porovnanie historického letopočtu s astronomickým		
historický letopočet pred Kristom	astronomický letopočet	historický letopočet náš
AC	Rok	AD
	2	2
	1	1
1	0	
2	-1	
3	-2	

Prevod historického letopočtu AC na astronomický má jednoduchý vzorec:

$$\text{xx rokov AC} = -(\text{xx} - 1) \text{ astronomických rokov}$$

Historický spôsob datovania nezanikol, len popri ňom nadobudol platnosť astronomický spôsob datovania, ktorý je pre súčasnú komputistiku záväzný.

LETOPOČTY

Udalosť, od ktorej sa počítajú roky, je v rôznych kalendárnych systémoch rôzna. Väčšinou sa vzťahujú na historickú udalosť. Jedine juliánska perióda má začiatok fiktívny.

Nultý rok kalendárov

Gréci	od počiatku olympiád	776	AC
Rimania	od založenia Ríma	753	AC
Židia	od stvorenia sveta	3761	AC
Mohamedáni	odchod Mohameda do Mediny	622	AD
Kresťania	od narodenia Krista		

Letopočty

Pre rôzne účely bolo treba zostaviť letopočet dôb minulých.

Letopočty od stvorenia sveta – vychádzali z údajov SZ. Dodnes sú pre ne zaužívané dva latinské názvy : ANNI AB ORIGINE MUNDI a CREATIONE MUNDI .

- Najstarší taký letopočet zostrojil zakladateľ kresťanskej chronológie Sextus Julius Africanus. Svoje dielo dokončil v roku 221. Letopočet začína 1. januárom 5502 AC.
- Známý bol aj alexandrijský letopočet od stvorenia sveta. Jeho pôvodcom bol Panodoros. Začiatok bol 29. augusta roku 5493 AC. Letopočet bol zostavený okolo roku 400, ale ostal nedokončený. Dokončil ho roku 412 Anianos.
- Židovský letopočet od stvorenia sveta je doposiaľ platný a bol vytvorený v prvej polovici štvrtého storočia. Vytvoril ho rabbi Hillel, nazývaný Hanassi. Začína 7. októbra 3761 AC. Rok 2000 podľa gregoriánskeho kalendára je rokom 5760 až 5761 židovského letopočtu.

Kresťanský letopočet

Skratka letopočtu je A.D. a pochádza z latinského názvu »anno Domini« – roku Pána (plné znenie je anni Domini nostri Jesu Christi).

Zakladateľom tohto letopočtu bol rímsky opát Dionysius Exigus. V roku 497 začal skúmať, kedy sa narodil Kristus. Svoj letopočet dokončil okolo roku 525. V ňom za »rok jedna« považoval rok narodenia Krista. Pri zostave letopočtu vychádzal z troch predpokladov, a sice, že Ježiš mal tridsať rokov keď zomrel, že sa to stalo v období Paschy a že to bolo v dobe Diokleciánovej. Východiskový dátum tej doby bol 29. august 284. Postupoval dozadu podľa veľkonočných sviatkov a tak došiel k roku 0, ktorý začínal 25. marca. Nazval ho východiskový rok.

Je zaujímavé, že tento letopočet sa ihneď neujal, pretože už súčasníci Dionýza Exiga mali výhrady voči jeho záverom. Až o dvesto rokov neskôr ho začali používať Angličania a po ďalších sto rokoch Francúzi. Pápežská kúria ho prijala až v roku 963 a až potom si ho osvojili ostatné krajiny Európy.

Po zavedení tohto letopočtu bolo potrebné jednoznačne označovať aj roky pred týmto letopočtom. Preto sa na sklonku prvého tisícročia ujalo označenie »ante Christum natum« – pred narodením Krista. Toto sa označovalo skratkou A.C.N. Neskôr sa zaužívala zjednodušená skratka A.C., čo znamená v skrátanom podaní to isté »ante Christum« – pred Kristom.

Nultý rok v Exigovom letopočte bol pre mnohých historikov terčom kritiky. Z toho dôvodu existuje mnoho prác, ktoré sa pokúšajú stanoviť nultý rok presnejšie. Za zmienku stojí letopočet, ktorý zostavil pre svoju kroniku Marianus Scotus (1028–82). Vychádzal z domnienky, že Kristus umrel v piatok 15. nísana čo bolo podľa rímskeho datovania 25. marca.

KALENDÁRNE ÚTOKY PROTI SIEDMEMU DŇU

Rafinovaný spôsob útokov proti siedmemu dňu spočíval v snahe nahradiť siedmy deň hocičím iným, alebo sedemdenný cyklus zrušiť.

Islamský kalendár

Tento kalendár vznikol z arabského lunárneho kalendára. Prvú úpravu urobil sám Mohamed, ďalšie úpravy boli urobené v dobe vlády kalifov a jeho súčasný stav pochádza z Umarovej úpravy.

Kalendár je nepresný a oproti gregoriánskemu »beží dopredu«, nakoľko rok má len 354 dní.

V tomto kalendári je zvláštnosťou týždeň, v ktorom je síce prvým dňom nedeľa, ale sviatočným dňom je piatok! Arabský názov piatku je »jaum al-džuma« a význam tohto názvu je »deň zhromažďovania sa«, resp. »deň spoločenstva«.

Hoci islamské náboženstvo je evidentnou zmesou judaizmu a kresťanstva, práve principiálne odchýlky od judaizmu a kresťanstva potvrdzujú, že nejde o nepresnosti, ale o premyslený útok proti obom náboženským smerom. Piatok – ako zhromažďovací deň stúpcov Mohameda – bol predovšetkým útokom proti sobote!

Francúzsky revolučný kalendár

Tento kalendárny systém bol zavedený 5. októbra 1792 na základe uznesenia národného konventu.

Kalendár bol motivovaný trendom Francúzskej revolúcie a preto sa jeho začiatok vzťahoval na 22. september 1792, čo bol deň vyhlásenia republiky.

Roky sa značili rímskymi číslicami, pričom rok 1792 bol vyhlásený za rok prvý. Rok pozostával z 12 mesiacov a každý mesiac mal 30 dní. Posledných 5 dní v roku bolo venovaných ľudovým slávnostiam.

Sedemdenné týždne boli zrušené a mesiac sa delil na tri dekády. V rámci dekády sa dni nazývali jednoducho prvý, druhý, tretí, ... desiaty, pričom desiaty deň mal byť sviatočný.

Deň bol rozdelený dekadickým princípom na desať hodín, hodina mala 100 minút a minúta 100 sekúnd. Toto dekadické delenie dňa bolo zrušené ako prvé, už v roku 1795, a nahradené pôvodným delením dňa na 24 hodín so 60 minútovou hodinou a 60 sekundovou minútou.

Kalendár trval do 31. decembra 1805, teda 13 rokov. Zrušený bol 1. januára 1806.

V prílohovej časti v tabuľke č. 16 sú prehľadne predložené názvy mesiacov. Názvy oznamujú stav v prírode a prípony v názve zjednocujú každé ročné obdobie.

Ruské nepereryvky

Slovo nepereryvky znamená doslovne »nepreerušence«. Bola to snaha vytvoriť týždne bez dňa odpočinku, teda snaha o zrušenie sedemdenného Božieho cyklu. Tento pokus trval však veľmi krátko.

V roku 1929 bol v ZSSR zrušený sedemdenný týždeň a zavedený päťdenný. V päťdennom týždni boli 4 pracovné dni a 1 deň voľna. Voľný deň bol »putujúci«, čo znamená, že bol pre každé pracovné odvetvie iný a taktiež pre rôzne kraje bol rôzny. Z toho vyplynuli hrozné chaotické situácie, lebo príbuzní, ktorí pracovali v rôznych odvetviach, mali deň voľna v rôznych dňoch, čiže sa nemohli spolu stretávať. Podobne návštevy príbuzných v iných mestách sa nedali plánovať na voľný deň, lebo neexistovali žiadne koordinačné prehľady o tom, kde je kedy voľný deň.

Po dvoch rokoch zmätkov sa tento systém zrušil a od roku 1932 sa nahradil šesťdenným týždňom. Rok bol rozdelený na 12 mesiacov a mesiac mal 5 šesťdenných týždňov, pričom február končil dlhým desaťdenným týždňom.

Voľným dňom bol šiesty deň a bol to evidentný útok proti sobote.

Systém trval desať rokov a počas trvania narobil hrozné zmätky a nedozierne škody. Od 27. 6. 1940 začal platiť znovu gregoriánsky kalendár s 52 sedemdennými týždňami.

Snahy OSN

Hospodárska a sociálna rada OSN sa snaží už niekoľko desaťročí nájsť vhodnejší kalendárny systém. Uvediem dva príklady tohto trendu. V roku 1953 bol predložený na pojednanie v OSN projekt tzv. »svetového kalendára«. Kalendár sledoval princíp štyroch rovnako dlhých štvrtrokov a tomuto princípu násilne prispôboval ostatné nižšie delenie. Štvrtrok mal mať 3 mesiace a celkove 13 sedemdenných týždňov, teda spolu 91 dní.

Keďže uvedený návrh nebol prijatý, v OSN sa vážne jednalo v rokoch 1954 – 1956 o návrhu filozofa menom Auguste Comte, ktorý v roku 1849 navrhol kalendárny systém s 13 mesiacmi po 28 dní. Teda mesiac by trval rovné 4 týždne. Na konci roka mal byť pripočítaný 1 deň ako deň mieru a priateľstva. Deň priestupného roka mal byť medzi júnom a júlom. Návrh taktiež nebol prijatý, lebo číslo 13 sa nedá deliť na dve polovice a štyri štvrtiny.

Pri OSN ostáva stála komisia, ktorá spracúva nové návrhy na zavedenie päťdenného alebo šesťdenného týždňa. Uvádzam k tomu len jedno výstižné stanovisko:

» Keby OSN prijala kalendár s päťdenným, alebo šesťdenným týždňom, zničila by niečo, čo už trvá celé tisícročia – ani pri prvej úprave kalendára nariadenej Júliom Caesarom v roku 46 pred našim letopočtom, ani pri druhej úprave kalendára Gregorom XIII. v roku 1582, nebol narušený sled dní v týždni. Pondelok, utorok, streda, štvrtok, piatok, sobota nedeľa za sebou nasledujú už po tisíce rokov bez ohľadu na úpravy mien alebo dĺžky mesiacov, skracovanie či predlžovanie rokov⁴¹ «.

Súčasný katolicizmus

Staroveký pohanský Rím mal pred 2000 rokmi osemdenný týždeň. Súčasný pápežský Rím ešte nemá diktát nad celým svetom, preto nemôže nariadiť vládam, aby osemdenný týždeň zaviedli. Nuž aspoň vyjadruje svoj odmietavý postoj voči Božiemu sedemdennému cyklu, a síce tak, že nariaďuje svojím podriadeným svätit' „každý ôsmy deň“ :

»Podľa apoštolskej tradície, ktorá má svoj pôvod v samom dni Kristovho vzkriesenia, Cirkev slávi veľkonočné tajomstvo (mystérium paschale) každý ôsmy deň, právom nazvaný dňom Pána („dies Dominica“ to jest nedeľa): v tento deň veriaci sú povinní zísť sa vedno, aby počúvali slovo Božie a mali účasť na Eucharistii, a tak si pripomínali umučenie, zmŕtvychvstanie a oslávenie Pána Ježiša a vzdávali vďaky Bohu, ktorý ich „vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych znova splodil pre živú nádej“ (1 Pt 1:3). Preto nedeľa–deň Pánov–je prvotný sviatok, na ktorý treba s dôrazom sústrediť nábožnosť veriacich, a to tak, aby sa stal zároveň aj dňom radosti a pracovného odpočinku. Nech sa iným slávnostiam nedáva prednosť pred nedeľou, iba ak tým skutočne najdôležitejším, pretože nedeľa je základom a jadrom celého liturgického roka⁴² .«

☞ Zhrnutie ☞

Uvedených päť príkladov, z rôznych období, z rôznych častí zeme, z výrazne rozdielnych politických a náboženských systémov združuje spoločný menovateľ – boj proti siedmemu dňu ...

- Uvedené príklady pochádzajú z časového rozpätia skoro tisícštyristo rokov, čo znamená, že spoločným vodcom nemôže byť človek.
- Uvedené príklady sú z takých rozdielnych politických prúdov, že vodcom nemôže byť ani skupina ľudí.
- Uvedené príklady majú také rozdielne vieroučné podstaty, že vodcom nemôže byť ani náboženské učenie.

Uvedené príklady najpresvedčivejšie ukazujú, že útoky proti siedmemu dňu ... nie sú vecou vlády, ani politického systému, ani náboženstva, ale je to trend diablovej taktiky a jeho úskočného boja.

NÁZVOSLOVIE V KALENDÁROCH

Po celý stredovek, až do začiatku novoveku bola medzinárodným jazykom latinčina. Dnes je takmer pre celý svet medzinárodným jazykom angličtina. Nuž pozrime sa, čo vyjadrujú v týchto medzinárodných jazykoch názvy hodiny, dňa, týždňa i mesiacov...

DENNÁ FÁZA

Jakobovi potomkovia rozdeľovali deň asi tak, ako všetky iné kultúry, ktoré nepoužívali hodiny. V tom zmysle teda rozoznávame sedem denných fáz :

svitanie
ráno
predpoludnie
p o l u d n i e
popoludnie
podvečer
večer

Aj naši predkovia ešte pred pár desiatkami rokov používali tie isté názvy, ktorými si pomáhali presne určovať dennú fázu, bez použitia pojmu hodina.

⁴¹ Myšlienka z knihy Evy Kotulovej - Kalendár, aneb kniha o večnosti a času - Praha 1978, Svoboda

⁴² Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu, Sacrosanctum Concilium, čl. 106, str. 213 (vydal Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, Rím 1968)

HODINA

Názov hodina nie je biblický pojem. Tento časový podiel dňa sa v starozákonnej časti Biblie nenachádza a preto bol v starozákonnej dobe pojem hodina neznámy.

Prvý výskyt slova hodina sa v SZ nachádza v knihe proroka Daniela:

... v tú hodinu ho hodia do rozpalenej pece. (Dan 3:6 b)

K uvedenému textu treba vedieť, že slovom hodina je nesprávne preložené aramejské slovo, ktoré sa vyskytuje v SZ len päťkrát, a to len v Danielovej knihe. Neznamená časový podiel dňa, tvajúci „hodinu“, ale iba stanovený čas⁴³, ktorý sa vzťahuje na niečo presne určené.

V novozákonnej dobe sa v Rímskej ríši pojem hodina často používal v podobnom význame ako v Danielovej knihe na označenie určitej dennej doby.

Ale keď vás vydajú, nestarajte sa, ako a čo budete hovoriť, lebo v tú hodinu vám bude dané, čo máte povedať. (Mt 10:19)

Popri tom sa však tento pojem začal používať aj v novom význame – na označenie dennej doby, ktorú už presne stanovoval hodinový systém.

Keď vyšiel okolo deviatej hodiny, videl iných, ako stoja záhalčivo na námestí. (Mt 20:3)

To znamená, že sa už bežne používali hodiny. Objektívnym meračom času boli vtedy hodiny slnečné a používalo sa rozdelenie dňa na 12 hodín.

Ježiš odpovedal: "Nemá deň dvanásť hodín? Kto chodí vo dne, nepotkne sa, lebo vidí svetlo tohoto sveta. (J 11:9)

Tabuľka č. 11

Prevod rímskeho delenia dňa na naše delenie			
Rím. hod.	Rímsky názov	Súčasná hodina	Odkaz v NZ
1	hora prima	7	
2	hora secunda	8	
3	hora tertia	9	Sk 2:15
4	hora quarta	10	
5	hora quinta	11	
6	hora sexta	12	Mt 27:45, Sk 10:9 Mk 15:33
7	hora septima	13	
8	hora octava	14	
9	hora nona	15	Lk 23:44, Sk 3:1
10	hora decima	16	
11	hora undecima	17	
12	hora vespera	18	

Kvôli výmenám vojenských strážnych služieb mali Rimania zavedené aj delenie noci. Nočný dvanásťhodinový interval bol delený na štyri trojhodinové strážne časti.

Delenie hodiny na menšie časové jednotky sa v novozákonnej dobe v Rímskej ríši nepoužívalo, a síce preto, že neexistovalo praktické uplatnenie týchto menších časových jednotiek. Samozrejme preto neexistovali ani spôsoby merania časových jednotiek kratších ako hodina.

✧

Anglický názov hodiny »hour« pochádza z latinského názvu »hóra« a ten pochádza z gréčtiny. Jeho pôvod vychádza z najstaršej gréckej mytológie. Tri sestry – Hóry (gr. Hórai) – boli bohyne troch ročných období. Auxó panovala nad obdobím rastu, Thalló nad obdobím kvetu a Karpó nad obdobím plodov. Ich matkou bola bohyňa Themis a otcom bol Zeus. Keďže každé obdobie roka bolo v znamení niektorej Hóry, konkrétne obdobie sa začalo nazývať hóra. To sa zaužívalo a neskôr sa pod týmto pojmom začal rozumieť určitý čas, čo platilo prenesene aj pre určitú dennú dobu. Tak tento pojem prevzali od Grékov Rimania.

⁴³ Slovo hodina je tu použité preto, lebo prekladatelia boli ovplyvnení prekladom v Septuaginte, kde je použité slovo hóra.

DEŇ

U Židov jednotlivé dni týždňa nemali názvy a boli rozlišované len radovými číslovkami. Všetky, teda aj siedmy deň. Rímska ríša sedemdenný týždeň nepoznala, ale Židia, ktorí sa usadili v Rímskej ríši, vnášali poznanie sedemdenného cyklu. Tak vzniklo pozvoľne aj latinské pomenovanie dní v sedemdenom cykle podľa židovského vzoru. Rozdiel bol len v tom, že v latinskom pomenovaní siedmy deň dostal meno.

Meno siedmeho dňa vzniklo prirodzene – tak ako vznikala väčšina prezývok. Ak Židia v sobotu hovorili: „Dnes je šabbát,“ možno ešte stále mali na mysli náplň siedmeho dňa. Ak však Riman povedal: „Dnes je sabbatum,“ tak už mal na mysli len názov siedmeho dňa. A tak sa náplň siedmeho dňa stala pomenovaním ...

Až v dobe kresťanstva bol sedemdenný týždeň v Rímskej ríši uzákonený a jednotlivé dni týždňa dostali mená, ktoré sú zhodné s názvami planét. Tento vzor rímskeho názvoslovia môžeme považovať za základný, pretože z tohto názvoslovia prevzala názvy dní týždňa väčšina európskych zemí.

Naše názvy	Pomenovanie dní v Rímskej ríši			
	radovými číslovkami		podľa planét	
nedeľa	feria prima	deň prvý	dies Solis	deň Slnka
pondelok	feria secunda	deň druhý	dies Lunae	deň Mesiaca
utorok	feria tertia	deň tretí	dies Martis	deň Marsa
streda	feria quarta	deň štvrtý	dies Mercurii	deň Merkura
štvrtok	feria quinta	deň piaty	dies Jovis	deň Jupitera
piatok	feria sexta	deň šiesty	dies Veneris	deň Venuše
sobota	sabbatum	deň siedmy	dies Saturni	deň Saturna

Tu sa však treba zastaviť.

Vo väčšine kníh s kalendárnym obsahom sa tvrdí, že dni týždňa boli pomenované podľa planét. A naozaj to na prvý pohľad vyzerá tak, ako keby išlo o planéty slnečnej sústavy ... Skutočnosť je však taká, že planéty boli v Rímskej ríši pomenované podľa božstiev! Nám sa už dnes zdá, že Slnko nemôže patriť medzi božstvá a nazvať deň ako „deň Slnka“ – veď to predsa nemôže byť nič zlé ... Ale pozrime si, aký názor na to má Boh.

² Ak sa nájde u teba v niektorom tvojom bydlisku, ktoré ti dá Pán, tvoj Boh, muž alebo žena, ktorí urobia, čo je zlé v očiach Pána, tvojho Boha, a prestúpia jeho zmluvu, ³ ak pôjdu a budú slúžiť iným bohom a budú sa im klaňať: slnku, mesiacu alebo celému nebeskému voju, čo som neprikázal, ⁴ a ak vec oznámia tebe, ty to vypočuješ a dôkladne preskúmaš a ak zistíš, že je to pravda, že sa taká ohavnosť stala v Izraeli, ⁵ muža alebo ženu, čo spáchali tú ohavnú vec, vyvedieš k bránam svojho mesta a ukameňuješ ich na smrť. ⁶ Ten, kto má zomrieť, zahynie na základe výpovede dvoch alebo troch svedkov. Nikoho nech neusmrcujú, keď proti nemu svedčí iba jeden svedok. (De 17:2–6)

Práve sme čítali veľmi vážne Božie varovanie. Klaňať sa iným bohom je pre Boha JeHoVaHa taká ohavnosť, že si zasluhuje trest smrti. A pritom všetky dni týždňa nesú mená pohanských bohov ...

Tabuľka č. 12

Názvy dní podľa bohov				
slovenský názov dňa	latinský názov dňa	latinský názov boha	grécky názov boha	„funkcia“ gréckeho boha
nedeľa	dies Solis	Sól	Helios	boh slnečného tepla a svetla
pondelok	dies Lunae	Lúna	Seléné	bohyňa mesiaca a hviezdneho neba
utorok	dies Martis	Mars	Áres	boh vojny, boja a krutosti
streda	dies Mercurii	Mercurius	Hermés	boh chytrákov a posol bohov
štvrtok	dies Iovis	Iuppiter	Zeus	najvyšší boh, vládca hromu a blesku
piatok	dies Veneris	Venus	Afrodité	bohyňa lásky a krásy
sobota	dies Saturni	Saturnus	Krónos	boh krajiny Latium, otec boha Jupitera

Keďže Rimania prevzali väčšinu bohov od Grékov, tabuľka uvádza mená dotýčajúcich bohov aj v gréčtine.

Takto aj názvy dní vzdávali úctu rímskym božstvám, ktorým boli zasvätené chrámy, oltáre a napokon i dni! Nešlo iba o pomenovanie - išlo o rituálne uctievanie príslušného boha, ktorému bol daný deň zasvätený.

Dies Martis nie je Marsov deň, ale deň zasvätený bohu vojny – Marsovi!

Dies Venus nie je Venušin deň, ale deň zasvätený pohanskej bohyni lásky Venuši!

A tak je to aj s ostatnými dňami. Presvedčivý dôkaz, že dni boli zasvätené bohom a nie planétam poskytujú názvy dní v germánskych jazykoch. Keby Rimania boli mali dni pomenované podľa planét, bolo by sa to odrazilo aj v germánskom názvosloví. Lebo germánske kmene prevzali názvy dní od Rimanov a bolo by teda prirodzené, aby tieto názvy niesli mená planét. Ibaže germánske názvy nesú mená germánskych bohov! Keďže každý z týchto bohov je z »funkčného« hľadiska obdobou príslušného rímskeho boha, dokazuje to, že išlo o premenovanie dní podľa bohov a nie podľa planét!

Tabuľka č. 13

Anglické názvy dní a planét				
slovenské názvy dní	latinské názvy dní	anglické názvy		
		planét	dní	bohov
nedeľa	dies Solis	Sun	sunday	Sol
pondelok	dies Lunae	Moon	monday	Luna
utorok	dies Martis	Mars	tuesday	Tíw
streda	dies Mercurii	Mercury	wednesday	Woden
štvrtok	dies Jovis	Jupiter	thursday	Thunor
piatok	dies Veneris	Venus	friday	Frige
sobota	dies Saturni	Saturn	saturday	Saturn

Nedeľa - deň boha Solisa.

Pondelok - deň bohyně Luny.

Utorok - deň staroanglického božstva Tíw.

Streda - deň staroanglického boha Wodena. (V severských zemiach sa nazýva Ódin.)

Štvrtok - deň staroanglického boha Thunora, boha hromu. (V severských zemiach má meno Thór.)

Piatok - deň staroanglickej bohyně lásky – Frigy.

Sobota - deň boha Saturna, patróna krajiny Latium.

Tabuľka č. 14

Nemecké názvy dní a planét				
slovenské názvy dní	latinské názvy dní	nemecké názvy		
		planét	dní	bohov
nedeľa	dies Solis	e Sonne	Sonntag	boh slnka Sol
pondelok	dies Lunae	r Mond	Montag	bohýňa mesiaca Luna
utorok	dies Martis	r Mars	Dienstag	dingsdach
streda	dies Mercurii	r Merkur	Mittwoch	stred týždňa
štvrtok	dies Jovis	r Jupiter	Donnerstag	boh hromu Donar
piatok	dies Veneris	e Venus	Freitag	bohýňa lásky Freya
sobota	dies Saturni	r Saturn	Samstag	deň zhromaždenia

nedeľa ostáva dňom boha Sola

pondelok ostáva dňom bohyně Luny

utorok stredoveký dolnonemecký názov dingsdach bol nahradený moderným nemeckým názvom Dienstag.

streda delí sedemdennú periódu na dva trojdňové celky, v ktorých má sobota pevné miesto ako siedmy deň. Názov »stredtýždeň« používajú všetky okolité slovanské národy.

štvrtok deň boha Jupitera – nesie názov nemeckého boha Donara. Jupiter bol vládca búrky, hromu, dažďa a nebeskej klenby. Donar bol bohom hromu.

piatok deň bohyně lásky Venuše má názov starogermánskej bohyně lásky, manželky boha Odina. Starogermánsky tvar jej mena bol Frigg, staronemecký názov bol Frija a tiež Frigge. Severské »frijatac« znamená Frijin deň.

sobota tu najvýraznejšie vystupuje vplyv kresťanstva. Názov Samstag svedčí, že dňom zhromaždenia bola sobota (sammeln = zhromažďovať sa; die Sammlung = zhromaždenie). Nemecké názvoslovie má však pre sobotu aj druhý tvar – Sonnabend – ktorý pochádza z pôvodného rímskeho názvoslovía.

Tabuľka č. 14 ukazuje, že medzi anglickými a nemeckými názvami dní je podstatný rozdiel. Anglické názvy vykazujú celistvosť rímskej predlohy, nemecké názvy nesú stopy pohanských názvov, ale súčasne už vykazujú vplyv kresťanstva.

Ukázali sme si, že názvy dní boli modlársky zasvätené pohanským bohom. Toto si uvedomovali kresťania v rannej cirkvi a chceli sa vyhnúť používaniu takýchto názvov. Preto zaviedli v Rímskej ríši kresťanskú terminológiu, ktorá vychádzala z predošlého latinského pomenovania.

nedeľa	Dominica
pondelok	feria secunda
utorok	feria tertia
streda	feria quarta
štvrtok	feria quinta
piatok	feria sexta
sobota	feria septima – (častejšie sabbatum)

Ibaže tu vidíme rozdiel v tom, že v cirkevných spisoch sa začal prvý deň týždňa uvádzať menom, zatiaľ čo ostatné dni sa označovali číslom. To signalizovalo začiatok veľkej prevrátenosti. - Ako k tomu došlo?

Pánov deň

Kresťania museli povinne zo dňa na deň zmeniť pravidelný čas stretávania, lebo 7. marca 321 AD dal rímsky cisár Konštantín príkaz na uctievanie nedele, ktorá mala názov deň Slnka. Keďže kresťania uctievali Boha, uctievanie dňa pokladali za modlárstvo. Preto sa snažili aspoň nepoužívať oficiálny pohanský názov nedele dies Solis – deň Slnka. Ale cisárov príkaz museli prijať a my nevieme za akých ťažkých okolností to bolo. Faktom však je, že pohanský názov nedele – dies Solis – kresťania nepoužívali a medzi sebou začali používať názov dies Dominica – deň Pána. Tento názov sa ujal a v krátkej dobe sa začal používať ako neoficiálny názov nedele na celom území vtedajšej Rímskej ríše. Teologicky vzdelaní cirkevní vodcovia sa síce postavili proti tomuto nevhodnému názvu, ale nedarilo sa im zlikvidovať ho, lebo kresťania radšej volili tento krásny názov, aj keď bol teologicky závadný, ako by mali používať pohanský názov dies Solis. Keď pominul vplyv Konštantína Veľkého, bolo už neskoro – kresťania už neboli ochotní vzdať sa názvu dies Dominica.

Pýtame sa však, v čom je závadný ten krásny názov »deň Pánov«?

Nuž termín »deň Pánov« je v eschatológii ⁴⁴ konkrétnym názvom konkrétnej udalosti. V SZ je na mnohých miestach mnohými prorokmi predpovedaný určitý konkrétny deň, keď príde Boh JeHoVaH znovu na zem. Tento deň sa nazýva v SZ »deň Pánov« ⁴⁵. Je však dôležité, že sa tento pojem nachádza aj v NZ. Ale napodiv len na jednom mieste – Zj 1:10 (gr. kyriaké heméra – Pánov deň). Okrem uvedeného miesta je tento pojem spomínaný v NZ ešte niekoľkokrát, ale už v inom ⁴⁶ tvare.

Kto by bol ochotný prijať názov »deň Pánov« na pomenovanie nedele, tomu predkladám obsah tohto pojmu, tak ako nám to v NZ podáva apoštol Peter.

Pánov deň príde ako zlodej. A vtedy sa nebesia s rachotom pominú, živly sa páľavou rozplynú aj zem i diela, ktoré sú na nej. (2 Pt 3:10)

Uvedený verš jasne ukazuje, že názov dies Dominica – deň Pána – je síce biblický pojem, ale znamená niečo celkom iné ako názov prvého dňa v týždni. Preto sa postupne upustilo od tohto názvu a začala sa používať skrátená verzia – Dominica. Táto verzia sa zachovala dodnes, pričom v spisovnej latinčine už má formu podstatného mena ženského rodu s významom »Pánova«. A tak latinčina má dva tvary pre názov nedele – dies Solis a Dominica. Zvíťazil však pôvodný, pohanský, oficiálny názov – dies Solis tým, že sa preniesol v doslovných prekladoch aj do iných jazykov a tak vo väčšine krajín, ktoré patrili pod vládu Rímskej ríše, názov nedele pochádza z názvu »deň Slnka«.

Slovenské názvy

Slovenské názvy dní týždňa boli zavedené o niekoľko storočí neskôr ako názvy germánske a preto nenesú mená rímskych bohov. Sú však pestrou zmesou vplyvu staroslovenčiny a vplyvu východných i západných susedov. Najvýraznejšie vyniknú chybné názvy našich dní týždňa, keď vedľa nich postavíme pôvodné latinské názvy z prvého storočia AD.

⁴⁴ Eschatológia je teologická veda o posledných časoch ľudstva na zemi.

⁴⁵ Tento pojem dodnes nie je v eschatológii dostatočne objasnený a je predmetom mnohých sporov, preto nepodávam o ňom bližšiu správu. Záujemcovia o bližšie objasnenie si môžu pozrieť príslušné starozákonné texty – napr. Joel 1:15; Sof 1:14; Zach 14:1.

⁴⁶ Gr. heméra kyriú.

Tabuľka č. 15

Slovenské názvy dní týždňa			
Latinské názvy	Význam latinských názvov	Slovenské názvy	Význam slovenských názvov
feria prima	deň prvý	nedeľa	nepracovný deň
feria secunda	deň druhý	pondelok	deň po nedeli
feria tertia	deň tretí	utorok	druhý deň !!!
feria quarta	deň štvrtý	streda	stred týždňa
feria quinta	deň piaty	štvrtok	štvrtý deň !!!
feria sexta	deň šiesty	piatok	piaty deň !!!
feria septima	deň siedmy	sobota	z lat. sabbata

- Nedeľa je názov prevzatý od východných susedov v čase, keď už nebola sobota dňom odpočinku.
- Pondelok je názov prevzatý od východných susedov. Ponedel'nik v ruštine znamená následnosť po nedeli.
- Utorok je názov prevzatý od východných susedov. Rusky vtornik znamená doslovne »druhýk«.
- Streda je dôležitý názov, ktorý dokazuje, pôvod nášho názvoslovie. Český, slovenský a ruský názov jasne vyjadruje stred týždňa, čo znamená, že pred týmto dňom predchádzajú tri dni a po ňom nasledujú tiež tri dni. Takže ostatné názvy sú dezorientačné, lebo utorok nie je druhým dňom ale tretím, štvrtok nie je štvrtým dňom ale piatym a piatok nie je piatym dňom, ale šiestym! Sobota je jednoznačne siedmym dňom.
- Ruské, slovenské a české názvoslovie môže byť podkladom pre historické skúmanie zámeny soboty za nedeľu na tomto slovanskom území.
- Štvrtok by mal vyjadrovať, že je piatym dňom v týždni ⁴⁷!!!
- Piatok by mal vyjadrovať, že je šiestym dňom v týždni!!!
- Sobota je v našom kalendárnom systéme uvádzaná ako šiesty deň. To nie je chyba, ale podvrh! Lebo sme národ gramotný a dokonca kresťanský! Čiže sobota môže byť šiestym dňom len pre tých, ktorí nechcú počítať do sedem...

Takže s rehabilitáciou soboty súvisí aj poopravenie názvov dní týždňa.

TÝŽDEŇ

Rímsky názov tohto sedemdenného cyklu – hebdomas – potvrdzuje, že spočiatku išlo u Rimanov len o evidenciu siedmeho dňa. Lebo slovo hebdomas je latinská transkripčia z gréckeho hebdomos, čo znamená v gréčtine siedmy. V latinčine siedmy je septimus.

Latinské pomenovanie septimana («sedmica») sa začalo používať až vtedy, keď už evidentne išlo o sedemdenný týždeň s evidenciou všetkých siedmich dní.

Slovenský názov »týždeň« má svoj pôvod v starosloviencine. Názov sám o sebe dokazuje, že vznikol v čase, keď naši predkovia mali už zaužívaný sedemdenný cyklus a názvy siedmich dní boli ustálené. Lebo slovo týždeň vyjadrovalo skutočnosť, že po siedmich dňoch má deň ten istý názov, teda »týž - deň«.

MESIACE

Názvoslovie mesiacov, ktoré sa u nás v súčasnosti používa, je staré viac ako 2000 rokov a pochádza pôvodne z rímskeho kalendára.

- Januarius – zasvätený pre boha Janusa
- Februarius – pôvod názvu je neznámy
- Martius – zasvätený pre boha Marsa
- Aprilis – pôvod názvu je neznámy
- Maius – zasvätený bohyni Maji, matke boha Merkuria
- Junius – zasvätený bohyni Junone
- Július – pomenovaný na počesť cisára G. I. Caesara
- Augustus – pomenovaný na počesť cisára Augusta

⁴⁷ Táto chyba sa vyskytuje temer vo všetkých rečiach. Napríklad december znamená desiaty, hoci vieme, že je dvanásťty...

Mená ďalších mesiacov pôvodne oznamovali ich poradie v roku. To bolo v čase, keď platil rímsky desaťmesačný kalendár. Po zmene kalendára, pridaním ďalších dvoch mesiacov, tieto názvy prestali oznamovať poradie.

September – siedmy
 October – ôsmy
 November – deviaty
 December – desiaty

Latinské názvy mesiacov boli prijaté vo väčšine európskych krajín a používajú sa dodnes. Je však zvláštne, že nikoho v kresťanskom svete netrápi, že štyri mesiace sú zasvätené rímskym bohom a dva z mesiacov sú pomenované na počesť pohanských rímskych cisárov.

☞ Zhrnutie ☜

Účelom tejto časti je upozornenie na veľmi podivuhodné fakty.

Kresťanstvo jestvuje už 2000 rokov a zdalo by sa, že v Európe zvíťazilo vo forme nadnárodného náboženstva. Práve preto vyvstáva otázka, ako je možné, že »kresťanský jazyk«, ktorým vyše 1000 rokov bola latinčina, používa celú časomernú terminológiu pohanského Ríma!

Názov hodiny, dní týždňa i názvy mesiacov už po 2000 rokov nesú mená pohanských bohov!

Ak sa niekto spýta, ako je možné, že vyše 1600 rokov sa medzi kresťanmi svätí nedeľa, hoci to Pán Boh nechce, treba odpovedať otázkou :

„Ako je možné, že vyše 1600 rokov kresťania používajú mená pohanských bohov – každodenne, celodenne a celoživotne!?!“

☞☞☞ ZÁVER KAPITOLY ☜☜☜

Účelom bolo upozorniť na niekoľko faktov.

- Súčasný kalendár má svoj pôvod v egyptskom náboženskom systéme
- Názvy dní sú zasvätené cudzím božstvám. Vyšli z pohanského Ríma a kresťanský Rím sa nikdy nepokúsil o ich zmenu! A sú to práve Slovania, ktorí sa z tohto názvoslovía „vymanili“ – zrejme už v dobe, keď sa snažili vymaniť spod vplyvu Ríma.
- Názvy mesiacov tiež vyšli z pohanského Ríma a polovica z nich je zasvätená cudzím bohom a modlám!
- Názov hodina pochádza z gréckeho polyteizmu!

**Popri množstve kalendárnych zmien,
 sedemdenný cyklus ako jediný
 pretrval bez zmeny až dodnes.
 Dokázal existovať v rôznych kalendárnych systémoch
 ako samostatný systém,
 nezávislý na žiadnom inom časomernom systéme!**

**Sedemdenná perióda sa opakuje
 mesiac čo mesiac,
 rok čo rok,
 od vekov až na veky ...**

**Sedemdenný cyklus nevznikol delením roka alebo mesiaca,
 ale bol daný človeku
 od Boha.**

Kapitola dodatková PRÍLOHY

TABULKY

Obsah tabuliek

Tab. č. 1 - Rozlíšenie slovesa a podstatného mena v SZ	str. 16
Tab. č. 2 - Chronológia Pavlovho pobytu v Troade	str. 64
Tab. č. 3 - Stanovenie dáta 14. nísana	str. 64
Tab. č. 4 - Prehľad zmien po potope	str. 92
Tab. č. 5 - Výskyt slova šábat v Liste Hebrejom	str. 103
Tab. č. 6 - Prehľad výskytu slova šábat v NZ	str. 106
Tab. č. 7 - Typy prekladu slova šábat v NZ	str. 107
Tab. č. 8 - Prepočet gréckeho letopočtu na náš	str. 122
Tab. č. 9 - Prijatie gregoriánskeho kalendára v Európe	str. 130
Tab. č. 10 - Historický a astronomický letopočet	str. 132
Tab. č. 11 - Prevod rímskeho delenia dňa na naše delenie	str. 139
Tab. č. 12 - Názvy dní, planét a bohov	str. 142
Tab. č. 13 - Anglické názvy dní, planét a bohov	str. 143
Tab. č. 14 - Nemecké názvy dní, planét a bohov	str. 143
Tab. č. 15 - Slovenské názvy dní týždňa	str. 146
Tab. č. 16 - Názvy mesiacov vo francúzštine	str. 84
Tab. č. 17 - Preklad hebrejského slovesa ŠáBaT	str. 85
Tab. č. 18 - Preklad podstatného mena ŠaBBÁT	str. 85
Tab. č. 19 - Skloňovanie novotvaru JeHoVaH	str. 85

Tabuľka č. 16

Názvy francúzskych mesiacov				
Ročné obdobie	Francúzsky názov mesiaca	Francúzska prípona	Slovenský význam názvu	Slovenská prípona
Jeseň	Vandémiaire Brumaire Frimaire	- maire	Vinobraniar Hmleniar Chladeniar	- iar
Zima	Nivôse Pluviôse Ventôse	- ôse	Sneživák Daždivák Vietorák	- ák
Jar	Germinal Floréal Prairial	- al	Pukovič Kvetovič Pastvinovič	- ovič
Leto	Messidor Thermidor Fructidor	- or	Žnúčnik Horúčnik Ovocník	- nik

Tabuľka č. 17

Preklad hebrejského slova ŠaBaT Strongovo číslo 07673 – anglický prepis shabath			
Miesto výskytu	Názov prekladu		
	Roháček	RKC	ECAV
Ge 2:2	odpočíval	odpočíval	odpočinul
Ge 2:3	odpočinul	odpočíval	odpočinul
Ge 8:22	neprestanú	neprestane	neprestanú
Ex 5:5	zdržovať	dožičiť odpočinok	prerušit' (roboty)
Ex 12:15	odstrániť	odstrániť	odstrániť
Ex 16:30	odpočíval	slávil sobotu	zachovával sviatočný pokoj
Ex 23:12	prestaneš	zachováš sobotu	odpočiň
Ex 31:17	prestal (a oddýchol si)	odpočíval (a oddychoval)	odpočíval (a oddychoval)
Ex 34:21	prestaneš	zachováš sobotu	odpočívať
Ex 34:21	prestaneš	zachováš sobotu	odpočívať
Le 2:13	aby chýbala	nesmie chybovať	nikdy neprestaň dávať
Le 26:6	vyplienim	vyženim	odstránim

Tabuľka č. 18

Preklad hebrejského podstatného mena ŠaBBÁT Strongovo číslo 07676 – anglický prepis sabbath			
Miesto výskytu	Názov prekladu		
	Roháček	RKC	ECAV
Ex 16:23	sobota	sobota	deň sviatočného odpočinku
Ex 16:25	sobota	sobota	sviatok odpočinku
Ex 16:26,29	sobota	sobota	deň sviatočného odpočinku
Ex 20:8	deň soboty	sobotňajší deň	deň sviatočného odpočinku
Ex 20:10	sobota	sobota	deň sviatočného odpočinku
Ex 20:11	deň soboty	(ho)	deň sviatočného odpočinku
Ex 31:13,14	soboty	sobotu	deň sviatočného odpočinku
Ex 31:15	sobotný deň	sobotu	deň sviatočného odpočinku
Ex 31:16	sobotu	sobotu	deň sviatočného odpočinku
Ex 31:16	sobotu	(ju)	deň sviatočného odpočinku
Ex 35:3	deň soboty	sobotňajší deň	deň sviatočného odpočinku
Le 16:31	sobota odpočinku	deň úplného odpočinku	deň sviatočného odpočinku
Le 19:3,30	soboty	soboty	deň sviatočného odpočinku
Le 23:3	sobota	sobota	deň sviatočného odpočinku
Le 23:11	deň po sobote	deň po sobote	deň po dni sviat. odpočinku
Le 23:15	sobote	sobote	deň sviatočného odpočinku
Le 23:15	týždňov	týždňov	týždňov
Le 23:16	sobote	sobote	deň sviatočného odpočinku
Le 23:32	sobotu	čas odpočinku	deň sviatočného odpočinku

Tabuľka č. 19

Skloňovanie novotvaru JeHoVaH				
1.	JeHoVaH	JeHoVaHov	JeHoVaHova	JeHoVaHovo
2.	JeHoVaHa	JeHoVaHovho	JeHoVaHovej	JeHoVaHovho
3.	JeHoVaHovi	JeHoVaHovmu	JeHoVaHovej	JeHoVaHovmu
4.	JeHoVaHa	JeHoVaHovho	JeHoVaHovu	JeHoVaHovo
5.	JeHoVaH !	JeHoVaHov	JeHoVaHova	JeHoVaHovo
6.	JeHoVaHovi	JeHoVaHovom	JeHoVaHovej	JeHoVaHovom
7.	JeHoVaHom	JeHoVaHovým	JeHoVaHovou	JeHoVaHovým

PRÍRUČNÝ SLOVNÍČEK

ADVENT	(lat. adventus = príchod) znamená druhý príchod Ježiša Krista na zem. Zvykne sa používať aj rovnocenný výraz parúzia (gr. parousia = príchod).
A.D.	(lat.) Anno Domini – roku Pána. Označenie kresťanského letopočtu.
A.C.	(lat.) ante Christum – pred Kristom. Označenie letopočtu »pred narodením Krista«. V stredoveku sa na označenie letopočtu pred narodením Krista používala často aj skratka A.C.N. (lat.) ante Christum natum – pred narodením Krista.
A.U.C.	(lat.) Ab urbe condita – od založenia mesta (Ríma). Označenie rímskeho letopočtu.
ACHAZOVE	HODINY. O Achazových hodinách sa nezachovali žiadne podrobnosti. V Biblii sú spomenuté len na dvoch miestach, a síce Iz 38:8 a 2 Kr 20:11. Keďže je v 2 Kr 18:1 napísané, že Achaz bol Ezechiášovým otcom, Achazove hodiny asi nepredstavovali typ hodín, ktoré vynášiel Achaz. Zrejme išlo o slnečné hodiny, ktoré dal kráľ Achaz zostrojiť a teda bol ich pôvodným majiteľom.
AUTOGRAF	(gr.) pôvodný rukopis biblických kníh. Myslí sa pod tým rukopis danej knihy Biblie, ktorý by bol dielom svätopisca (prvopisateľa, prvopisca). Ako autograf sa však nezachovala žiadna zo 66 kníh Biblie.
BÁZEŇ	posvätná úcta voči Bohu, spojená s úprimnou snahou „svojím konaním nič nepokaziť na vzťahu k Bohu“; obava pred Bohom. Hoci je možné bázeň definovať ako obavu pred Bohom, bázeň nie je strach z Boha!
CALENDARIUM	pôvodne to bola kniha účtovníctva, výplat a dlhov. Platby sa diali cez kalendy.
ČAS	bol darovaný ľudstvu od Stvoriteľa štvrtého stvoriteľského dňa. Je vzájomne zviazaný s existenciou hmoty, priestoru a života na zemi. Jeho podstatu nepoznáme. V zmysle fyzikálnom je veličinou viazanou na následnosť dejov. Fyzika aj astronómia sa sústreďujú na meranie časových intervalov pomocou jednotiek, ktoré sú odvodené od periodicky sa opakujúcich prírodných javov. Preto je veľmi ťažké priamo porovnávať časové intervaly z minulosti a súčasnosti.
DIASPÓRA	(gr. diasporá = rozptýlenie) rozumie sa pod tým rozptýlenie Židov mimo svojho územia. V prenesenom význame to neskôr dostalo úplne opačný význam ako rozptýlenie; rozumelo sa pod tým zoskupenie. A diaspora znamenala zoskupenie Židov v židovskej náboženskej obci mimo svojho pôvodného územia.
EKLIPTIKA	je dráha Slnka, prechádza 12 súhvezdiami zvieratníka. Každý mesiac sa Slnko presúva do iného znamenia.
FÁZY	MESAČNÉ sú zmeny tvaru osvetlenej časti Mesiaca a vyplývajú zo spôsobu osvetlenia Mesiaca Slnkom. V slovenčine sa fázy Mesiaca označujú ako nov, kosák v tvare D, spln a kosák v tvare C.
GENEALÓGIA	náuka o rodokmeňoch
GNÓMON	(gr.) typ slnečných hodín. Bola to tyč kolmo votknutá do vodorovnej priemetne. Tieň slnečných lúčov umožňoval stanoviť dni rovnodennosti, aj najkratší a najdlhší deň. Toto najstaršie astronomické zariadenie umožňovalo aj meranie polôh nebeských objektov.
HODINY	ako merač času boli v minulosti slnečné, pieskové, vodné a až neskôr mechanické.
HODINY	VLAŠSKÉ pochádzali z Talianska. Začínali západom slnka. To bola prvá hodina. Západ na druhý deň bola 24. hodina. Hodiny sa nastavovali vtedy, keď sa západ slnka odchyľil aspoň o štvrtú hodinu. V Čechách sa tento spôsob udržal do 17. storočia a definitívne skončil až v 18. storočí. Ale už v 16. storočí sa do Čiech dostal z Nemecka zvyk počítať začiatok dňa tak, že 1. hodina začínala polnocou.
HORA	(lat.) čas, hodina; (gr.) = čas; hodina.
HORÁRIUM	mechanické hodiny
HOSPODIN	prezývka Boha; Božie meno je JeHoVaH!
CHRONOLÓGIA	náuka o čase
IDY	(lat. idus). Idy boli dni, ohlasujúce spln mesiaca (trinásty, alebo pätnásty deň – podľa celkového počtu dní v mesiaci).
JEHOVAH	je originálny slovenský prepis tetragramatonu JHVH, ktorý je Božím menom. Slovo JeHoVaH je pre slovenčinu novotvar. V zahraničí sa používajú fonetické prepisy Jehova a Jahve.
JULIÁNSKY	DÁTUM – skr. JD – znamená číselné označenie dňa v juliánskej perióde.
JULIÁNSKA	PERIÓDA predstavuje obdobie 7980 rokov, kde východiskovým dátumom je tzv. nultý deň. Je ním pondelok 1. januára 4713 AC. V rámci tejto periódy sú dni číslované a označované nepretržite za sebou, bez ohľadu na letopočty. Juliánska perióda sa zvykne nazývať aj Scaligerova perióda.
JULIÁNSKY	ROK nemá nič spoločné s juliánskym kalendárom, pretože juliánsky rok je nultý rok juliánskej periódy a je ním rok 4713 AC. Ide o fiktívny dátum a celý systém juliánskej periódy bol zavedený ako pomocný systém na prepočet jednotlivých kalendárnych systémov – najmä pre vzdialené minulé tisícročia.
KALENDÁR	(lat. calendarium). Pôvodne – v Rímskej ríši – to bola kniha dlhov a pohľadávok. Názov tejto knihy pochádza od slova kalenda, a to bol názov prvého dňa v mesiaci. V Rímskej ríši bol zvyk, ktorý sa zachoval dodnes na celom svete – prvého dňa v mesiaci platiť nájomné, splátky dlhov, splátky úrokov z dlhov a všetky iné platobné pohľadávky. Preto sa prvý deň v mesiaci stal akýmsi účtovným jarmokom a slovo kalenda prestalo byť názvom dňa. Pod pojmom kalendy sa začalo rozumieť vyrovnávanie podlžností a kniha, kam sa podlžnosti a pohľadávky zapisovali dostala názov calendarium.

KALENDÁRNY	ROK vychádza z počtu celých dní pre daný rok. Naproti tomu v astronómii sa používa za základný časový údaj roka dĺžka tropického roka.
KALENDY	(lat. calendae.) Kalenda sa nazýval pôvodne deň, keď nastal nov mesiaca. Neskôr sa začal prvý deň v mesiaci nazývať kalendy a názvu bol priradený prenesený význam; bol to deň výplat, splácania splátok, dlhov a úrokov. Z toho vznikol latinský názov calendarium.
KLEPSYDRA	(gr. kleps-h-ydra; kleptó = tajne konám; hydór = voda) vodné hodiny, hodiny poháňané vodou
KOMPUTISTIKA	(lat. computo = počítať) veda o výpočtoch a stanovovaní veľkonočných sviatkov astronomickými princípmi; prenesene kalendárny systém vypočítavania času.
LAZY	(nazývané aj kopanice, alebo samoty) boli typy osídlenia na Slovensku, ktoré mali funkčný charakter do prvej polovice minulého storočia. Boli to gazdovské usadlosti, vzdialené jedna od druhej niekoľko kilometrov. Obyčajne sa nachádzali v ťažko prístupných oblastiach.
LETOKRUHY	sú tenké kruhy, viditeľné na priečnom reze stromov. Vznikajú tvorbou kambia. Kambium vytvára medzi drevnou a lykovou časťou stromu každoročne akúsi súvislú rúru, ktorá má charakter deliaceho pletiva. Keďže kambium je farebne odlíšené, na priečnom reze stromu má tvar tenkého kruhu. Činnosť tvorby kambia je ovplyvňovaná faktormi prostredia, takže farba a hrúbka letokruhov podávajú charakteristiku roka v ktorom letokruh vznikol.
MANUSKRIPT	(lat. manuscriptum = rukopis) takto sa zvykne nazývať biblický rukopis. V textovej kritike sa pod týmto výrazom rozumie biblická kniha písaná v pôvodnej reči.
NONY	(lat. nonae). Nony boli dni prvej štvrti mesiaca (5. alebo 7. deň).
NOVOJULIÁN	alebo NOVOJULIÁNSKY KALENDÁR je názov gregoriánskeho kalendára, ktorý chceli zaviesť pravoslávne cirkvi. V máji 1923 bol zvolaný do Konstantinopolu snem Pravoslávnych cirkví, na ktorom odmietli pre kalendár názov »gregoriánsky«, pretože to bolo pomenovanie po pápežovi. Dohodli sa používať názov novojuliánsky. Tento názov sa nebol oficiálne prijatý a v súčasnosti ho používa len pravoslávna cirkev.
NUNDINY	(lat. nundinae = trh) ; v rímskom kalendári to bol ôsmy deň v rámci osemdenného týždňa, v ktorom sa konali trhy. Prenesene – trhový deň.
ODPOČATIE	Slovo odpočatie je návrh slovenského novotvaru, ktorým sa má prekladať hebrejské slovo ŠABBÁT. Význam slova ŠABBÁT je odpočinok Boha, konaný každý siedmy deň; do slovenských prekladov sa prekladá najčastejšie výrazom sobota.
PARÚZIA	(gr. parousia = príchod) druhý príchod Ježiša Krista na zem. U nás je viac používaný termín advent, pochádzajúci z latinčiny (lat. adventus = príchod).
PENTATEUCH	grécky názov pre 5 kníh Mojžišových. Zvyknú sa nazývať aj Tóra.
PERIKOPA	(gr. odsek, stať) je to v Biblii obsahovo samostatná časť textu. Býva obyčajne označená nadpisom, ktorý nie je súčasťou biblického textu, ale dielom prekladateľa.
PERIÓDA	(gr. perí = okolo ; ódós = cesta) cesta dookola. Je to pomenovanie pre pravidelne sa opakujúci úkaz v najrôznejších oblastiach života.
POŽEHNANIE	nevypovedateľný balík Božej milosti a priazne
SCALIGER	tvorca a zakladateľ juliánskej periódy.
SOBOTA	názov siedmeho dňa v týždni. Výraz »Sobota Pánova« je nesprávny preklad hebrejskej predlohy; správny preklad je odpočatie JeHoVaHa.
STRONG	James Strong v minulom storočí zostavil veľmi podrobnú biblickú konkordanciu k Autorizovanej verzii (AV) anglického prekladu Biblie. K nej pridal stručný hebrejsko-anglický a grécko-anglický slovník. Konkordanciu upravil tak, že každé slovo očísloval arabskými číslicami – zvlášť hebrejskú časť a zvlášť grécku časť. Takto bolo ku každému prvotnému výrazu v Biblii priradené číslo. Tieto čísla sa nazývajú Strongove čísla. Pôvodne sa využívali na vyhľadanie príslušného slova v origináli. Intenzívne využitie Strongovho číslicového systému sa datuje od roku 1970, kedy sa dohodlo Združenie vydavateľov a autorov (Associated Publishers and Authors), že vo všetkých biblických pomôckach bude používaný jednotne Strongov číselný systém. V súčasnosti Strongove čísla tvoria základný operačný systém pri tvorbe biblických softwarov pre počítače PC.
SVÄTOPISEC	pisateľ, alebo diktovateľ niektorej zo 66 kníh Biblie. Kresťania veria, že Biblia je Bohom inšpirované písmo, čo znamená, že autorom je Duch Svätý. Z toho dôvodu nehovoríme svätopiscom biblických kníh autor.
SVETOVÝ ČAS	bol zavedený 1. januára 1925 a je to stredný slnečný čas greenwichského poludníka. Meria sa od polnoci. Do roku 1925 sa v astronómii začínal deň na poludnie.
SOLÁRIUM	slnečné hodiny. Ich kolískou bol Egypt.
ŠÁBAT	je hebrejské sloveso a jeho význam je odpočívať siedmy deň. Pre slovenský preklad je navrhovaný novotvar odpočať.
ŠABBÁT	je hebrejské podstatné meno a jeho význam je odpočívanie siedmeho dňa. Pre slovenský preklad je navrhovaný novotvar odpočatie. Doteraz sa do slovenčiny prekladalo slovom sobota.
TETRAGRAMMATON	– (gr. štvorpísmenie). Rozumie sa pod tým meno Boha, ktoré je v hebrejskom SZ písané v základnom tvare JHVH. Podľa druhu zložených samohlások sú doteraz používané dva tvary tohto mena – Jahve a Jehova. Obidva tvary sú nedokonalými fonetickými prepismi z hebrejského grafického systému, pretože sa pri nich stráca koncová graféma H. Preto je v tejto knihe pre prepis hebrejského tetragrammatónu navrhnutá a použitý slovenský novotvar JeHoVaH. (Pozri tabuľku č. 17).

TEXTOVÁ	KRIKA je vedný odbor v teológii, ktorého cieľom je stanoviť (zostaviť) pôvodné znenie kníh SZ a NZ ; pracuje na vedeckých princípoch a súhrn jej vedeckých metód je usmerňovaný objektívnymi metodologickými pravidlami.
TEXTUS	RECEPTUS (lat. textus ab omnibus receptus = text od všetkých prijatý) je v teológii ustálené pomenovanie takej predlohy SZ alebo NZ, ktorá je prijatá v danej dobe ako literárny etalón; pripisuje sa mu substitúcia originálu a používa sa ako predloha pre preklady do národných jazykov.
TÓRA	(hebr.) Toto slovo sa prekladá ako zákon, ale jeho skutočný význam je nejasný. Prenesene sa slovo tóra používa na označenie Pentateuchu.
TÝŽDEŇ	tento názov pochádza z doby Veľkej Moravy. Znamená toľko, že ide o „ten istý deň“ →týž-deň«, čiže každých sedem dní má deň rovnaké meno.
ZASVÄTENIE	znamená oddelenie. Vo väčšine Biblických textov sa tým myslí oddelenie pre Boha.
ZÁKONNÍK	(gr. grammateus, lat. scribis) doslovne učeník v písme; pôvodne kladná funkcia odborníka na židovské sväté písmo; v dobe Ježišovej to už bola záporne fungujúca funkcia, lebo zákonník bol akýsi normovač, usmerňovateľ a kontrolór bezcitného dodržiavania zákona.
ZÁKONNÍK	(gr. nomodidaskalos) doslovne to znamená učiteľ zákona, vo význame odborník na židovské vzťahy. Bola to juridicko-jurisdikčná funkcia. Jednalo sa nielen o učiteľa, ale aj o dozorcú dodržiavania zákona.
ZVIERATNÍK	alebo zverokruh, tiež zodiak (gr. zoon = zvierat); je to 12 zvieratníkových súhvezdí: baran, býk, blíženci, rak, lev, panna, váhy, škorpión, strelec, kozorožec, vodnár, ryby.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- 1 Antika v dokumentech I., – Řecko
Státní nakladatelství politické literatury Praha 1959
- 2 Antika v dokumentech II., – Řím
Státní nakladatelství politické literatury Praha 1961
- 3 DeYoung Donald B.: Astronomy and the Bible
Baker Book House
- 4 Encyklopédia astronómie
Bratislava, Obzor 1987
- 5 Friedrich, Gustav : Rukověť křesťanské chronologie
Praha/Litomyšl, Paseka
- 6 Herodotos : Dejiny
Bratislava, Tatran
- 7 Hlad O. – Pavlousek J.: Přehled astronomie,
Praha 1990, SNTL
- 8 Kotulová, Eva : Kalendář, aneb kniha o věčnosti a času
Praha, Svoboda
- 9 Lexikón gréckej civilizácie
Tatran, Bratislava 1977
- 10 Livius, Titus : Dějiny VII
Praha, Svoboda
- 11 MacNeill, John T.: The celtic Churches
Univ. of Chicago Press, Chicago
- 12 Matthewss Caitlín : The Celtic tradition
Element Books Ltd., Shaftesbury, Dorset
- 13 Naso Publius Ovidius : Kalendář
Praha, Otto 1942
- 14 Novotný František : Latinsko-český slovník
Praha 1980, Státní pedagogické nakladatelství
- 15 Pittich Eduard : Astronomická terminológia
Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV, Bratislava 1998
- 16 Puhvel, Jaan : Srovnávací mythologie
Praha, nakladatelství Lidové noviny
- 17 Slovník antické kultury
Svoboda, Praha 1974
- 18 Strong James : The Exhaustive Concordance of the Bible
New York, Nashville, Abingdon Press
- 19 Špaňár Július : Latinsko-slovenský slovník
Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1987
- 20 The New Englishman's Greek Concordance and Lexicon
vydal Hendrickson Publishers, Peabody, Massachusetts 1982
- 21 Výkladový astronomický slovník
Brno, 1996, Jota

OTÁZKY NA POCHOPENIE PRAVDY

Uvádžam niekoľko otázok, ktoré boli v tejto knihe vysvetlené. Nie sú to kontrolné otázky pre vás – čitateľov tejto knihy, pretože vy ste sa z knihy pravdu dozvedeli. Ale tí, ktorí túto knihu nečítali a ani nemajú chuť vziať ju do ruky, potrebujú pár otázok, ktorými ich presvedčíte že o sobote vlastne nevedia nič. A že ich predpojatosť voči siedmemu dňu vyvolal ktosi tretí – ten ktorý sa snaží byť vždy priehradou medzi človekom a Bohom.

- 1 - Ktoré hebrejské slovo sa prekladá do slovenčiny ako »sobota«?
(šabbát)
- 2 - Vieš že sa toto hebrejské slovo v Biblii nachádza v tvare podstatného mena aj v tvare slovesa?
(šáBaT = sloveso; šaBBáT = podstatné meno)
- 3 - Kde v Biblii sa nachádza prvý raz sloveso šáBaT?
(Ge 2:2,3)
- 4 - Ktorým slovenským slovom je preložené sloveso šáBaT na prvom mieste výskytu?
(Odpočíval)
- 5 - Kde v Biblii sa nachádza prvý raz podstatné meno šaBBáT?
(Ex 16:23)
- 6 - Ktorým slovenským slovom je preložené podstatné meno šaBBáT na prvom mieste výskytu?
(Sobota)
- 7 - Kto odpočíval siedmeho dňa?
(Boh)
- 8 - Je teda siedmy deň sviatok len pre Židov?
(Nie. Siedmy deň je odpočívanie Boha! A kto chce odpočívať spolu s Bohom, musí odpočívať vtedy, keď odpočíva Boh! Kto chce oddychovať bez Boha, nech oddychuje kedy chce!)
- 9 - Kde potvrdil Boh že naďalej odpočíva siedmeho dňa?
(Ez 20:20)
- 10 - Kde zasľúbil Boh, že sobota nezanikne po druhom príchode Ježiša Krista?
(Iz 66:22–23)
- 11 - Ktorú časť v NZ používajú odporcovia soboty ako dôkaz, že prvotná cirkev mávala zhromaždenia v nedeľu?
(Sk 20:6–14)
- 12 - Čo v skutočnosti dokazuje perikopa Sk 20:6–14?
(Že prvotná cirkev sa v nedeľu neschádzala!)
- 13 - Kedy začínal deň?
(Večer)
- 14 - Aký je dôkaz, že prvotná cirkev sa v nedeľu neschádzala?
(Toto zhromaždenie bolo rozlúčkové – teda výnimočné – a konalo sa večer, po skončení soboty. Dokazuje to 8. verš tým, že bolo v sále veľa svetiel. Pavel sa lúčil až do svitú a ráno – ešte stále v prvý deň týždňa – odišiel. Keby sa prvotná cirkev bola schádzala v nedeľu, Pavel by nebol odišiel s celou misijnou skupinou v nedeľu ráno preč. Sk 20:11b.)
- 15 - Ktorú ďalšiu časť v NZ používajú odporcovia soboty ako dôkaz, že prvotná cirkev mávala zhromaždenia v nedeľu?
(1 Kor 16:1–3)
- 16 - O čom hovoria verše 1 Kor 16:1–3 v skutočnosti?
(Že nešlo o termín zhromažďovania, ale o zbierku pre Jeruzalem. A nešlo o zbierku v zhromaždení, ale o odkladanie úspor »u seba«)
- 17 - Kde v Biblii sa nachádza oznámenie Boha, že sobota je zákon?
(nikde!)
- 18 - Kde v Biblii sa nachádza dôkaz, že sobota nie je zákonom?
(Neh 9:14)

EPILOG

V knihe sa nachádzajú novotvary, ale aj výrazy, ktoré boli ešte pred tridsiatimi rokmi spisovné a dnes už nie sú súčasťou Slovníka slovenského jazyka. Preto kniha neprešla jazykovou úpravou.

Určite je v tejto publikácii aj mnoho chýb teologických. Ale princíp je správny! Kto odmieta princíp, nech odmietne knihu ako celok, ako by mal hľadať jej chyby. Lebo objavenie chýb nezmení princíp.

A naopak, kto prijíma princíp, ten dobre urobí, keď na objavené chyby upozorní – či už písomne, alebo telefonicky – cez adresu vydavateľa:

Vydavateľstvo DOBRÉ SLOVO

9. mája 19

97401 Banská Bystrica

☎ 048/ 414 6085

EDIČNÉ ÚDAJE

Dušan Seberíni

Rehabilitácia soboty

Vydalo vydavateľstvo Dobré Slovo

ul. 9. mája 19

97401 Banská Bystrica

tel.: 048 / 414 6085

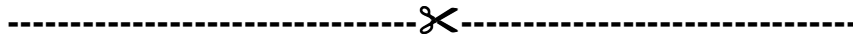
ISBN 80 – 85760 – 00 – 2

© Dobré Slovo 2000

1. vydanie – 2000

Tlač Alfa Print, Vrútky

Ak máte záujem o ďalšie výtlačky tejto knihy, ochotne vás vybaví naša zásielková služba.

Objednávka

Objednávam knihu **Rehabilitácia soboty** v počte ks.

Meno:

Adresa:

.....

Dátum:

Podpis:

DOBRE SLOVO

zásielková služba

9. mája 19

974 01 Banská Bystrica

